

Између рата и тишине: Књижевни свет

Игора М. Ђурића

Аналитички осврт на тридесетогодишњи
књижевни опус

Аутори:

КРЕАТИВНИ ТИМ

СТАРА КЊИГА

Уредник:

Ђурађ Ђурић

мастер археолог и кустос

УВОД

Игор М. Ђурић српски књижевник, рођен је 26. јануара 1968. године у Истоку, Метохија, у старој српској метохијској породици. До своје тридесет и прве године живео је у свом родном месту одакле се иселио 1999. године после НАТО агресије на Србију, протеривања Срба са тих простора и окупације Косова и Метохије. Живот проведен у завичају и дубока генетска предиспозиција су се касније одразиле у тематском фокусу његовог стваралаштва — завичај, изгнанство, рат, памћење, породица. Живи у Лазаревцу. Писањем се бави професионално, има статус слободног уметника у *Српском књижевном друштву*.

Његова биографија више личи на приче америчких писаца типа Милера или Буковског, Синклера, Твена или Хемингвеја, (неки критичари тако нешто и називају *америчким биографијама*), него на биографије европских писаца, поготову оних са истока. Напуштањем војне школе прекинуо је војничку каријеру, никада није завршио започети факултет, радио је као поштар, књиговођа и магационер, имао своје приватне фирме које су редом пропадале, ратовао је за своју земљу, живео као избеглица, провео годину дана на Менхетну радећи све и свашта и најзад се скрасио у рударском месту надомак Београда.

Биографија можда личи на животописе писаца са запада али је своје књижевне узоре ипак тражио на истоку: у Русији. У Достојевском, пре свих. Па онда и у осталима. Везан је и за књижевну историју свога језика: Његош, Дучић,

Ракић, Дис, Црњански, Андрић, Петровић, Селимовић, Ћосић, и, пре свих, Пекић са својим *Златним руном*. Нема ту, дакле, неке велике авангардности и мистике. Ћурић је ходио уходаним стазама српске књижевности, пртинама које су пре њега изгазили само они најбољи и проверени.

Као писац, Ћурић је објавио велики број романа, збирки прича и есеја који се темељно баве егзистенцијалним, духовним и друштвеним питањима. На интернету функционише као аутор који активно користи блогове и дигиталне платформе да представи своје радове и мисли. Заступљен је у зборницима са својим причама и поезијом. Пише повремено за часописе.

Ћурић је у свом раду показао посвећеност темељном ископавању историјских, породичних и културних трагова, као и осећај за унутрашњу драму људских судбина у друштвеним оквирима. Игор М. Ћурић се на српском књижевном пољу представља као **књижевник, публициста, песник, есејиста и истраживач културног наслеђа**, са снажним ослонцем на завичајни идентитет и духовно наслеђе Метохије.

Његова делатност у области очувања културе, сећања и писања, је од великог значаја за духовни простор Метохије а присуство у савременој српској књижевности може се дефинисати да је он аутор „метафизичког реализма“, завичаја, ерудицијом поткованих есеја и моралистичке прозе. Сматра се једним од најзначајнијих савремених српских писаца са простора Косова и Метохије, ако не својом позицијом у књижевном естаблишменту а оно сигурно: својим делом.

Књижевни рад Игора М. Ђурића представља један од најобимнијих, најзанимљивијих и најдоследнијих опуса у савременој српској прози. Од првих ратних записа, преко завичајне прозе и савремених романа, до каснијих есеја и поетских циклуса, Ђурић је створио континуирану линију мишљења и осећања која се може пратити кроз више фаза: од сведочанства о трауми, копања по успоменама, преко егзистенцијалног и духовног преиспитивања, оригиналне књижевне критике, до зрелог мира у поезији. Његова књижевност није плод тренутка, већ трајног напора да се између стварности и сна, тела и душе, греха и спасења, успомене и историје, пронађе људска мера. Рат је у Ђурићевом свету само почетак — али прави сукоб одвија се унутар човека (њега). Свако дело сведочи о покушају да се из хаоса изведе смисао, да се уметност врати моралу и да реч остане достојна ћутања из којег је настала.

Игор М. Ђурић, траговима свога оца Милисава, већ тридесет година води дневник стања свога тела и духа, у којем записује своја размишљања о политици, књижевности, уметности, друштву, ономе што је прочитао и свакодневним баналним стварима. Када дође време, то ће бити посебна књижевно-историјска целина и права слика Игора Ђурића.

Игор М. Ђурић је човек који много пише и још више чита. Он је већи читач него што је писац. Није ни то мало. Читав његов живот везан је за књигу и књижевност. Због тога се често, као главни или споредни ликови у његовим редовима појављују књига и писац. Иронично и саркастично, сам Игор Ђурић, своје мишљење о књижевности износи на врло оригиналан начин: *Прва књига: важно и срећно. Па друга, трећа,*

четврта, пета, шеста, седма... Сад ми је свеједно: пишем јер немам паметнијег посла. Историју свог родног места и своје породице описао сам у својим књигама. Сматрам да је писање прозе: пишање уз ветар! Писање поезије је свирање курицу! Једино што вреди у свој овој работи јесте читање!

Пасус који је цитиран можда најбоље показује књижевни и људски карактер Игора М. Ђурића. Без длаке на језику, он је човек који својим пером спаљује све мостове иза себе. У својим делима нема ни трунке компромиса са главним током, трендовима, медиокритетима и комерцијалним делима.

АНАЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД КЊИЖЕВНОГ ОПУСА ИГОРА М. ЂУРИЋА

НЕДОВРШЕНЕ ПЕСМЕ

Збирка песама *Недовршене песме* штампана је у тешким и предратним годинама, 1997, у Истоку у издању Омладинског савета. Та збирка никада није доживела суд публике, критике и времена, јер је рођена у времену када је почео рат на Косову и Метохији и урађена је у технички лошим условима, без уређивања и коректуре. Готово целокупан тираж је изгорео заједно са кућом аутора исте. Песме су биле егзистенцијални крик младог човека који је уплашен певао против рата.

КОЛОНА

Роман (митопоетска и ратна проза, духовна алегорија) *Колона* (симболички темељ Ђурићевог опуса) објављен је 2005. године у издању *Дома културе Свети Сава*, Исток, и представља једно од кључних дела његовог раног прозног опуса. У њему се тематски и поетички препознаје будући континуитет са циклусом дела посвећених Косову, рату и губитку, али и јасна интенција аутора да се удаљи од документарно-реалистичког и иде ка симболичком и архетипском. Визионарски, митски и исповедни тон књиге поставља темељ Ђурићевог епског и духовног циклуса о косовском страдању. Композиција је мозаична — фрагменти сећања, снова и визија преплићу се у целовиту слику духовне кризе једног човека и једног народа.

Радња (атипична као и форма романа) прати српске избеглице у колони, али није то ратна епика — већ алегорија људске душе која лута између живота и смрти, између завичаја и неког новог места. Ђурић у овом делу спаја реализам и снажну симболику, користећи израз који је у исто време суров и поетски.

Колона је роман ратне свести, али није класична ратна проза. У њој нема херојства, већ распада смисла постојања кад рат дође непозван. Људи и простор (Исток, Метохија) приказани су као митски приказ те пропасти. Ђурић кроз мотив *чамца који гори и извора који се затвара* спаја архетипску жртву и колективну казну, користећи симболе библијске поетике, словенске митологије и народне легенде. Мотив ватре као прочишћења и уништења доминира, а наратив је фрагментован, често у визијама и сновима, што сведочи о тежњи да се стварност претвори у симбол.

Језик је густ, архаичан, сликовит, препун старих речи и ритмичких понављања. Ђурић користи *митопоетски израз* ближи усменом епу него савременој прози. Имена попут Човека, Пријатеља, Методија, Јеврема, Јаге и Извора делују као архетипови, а не као реални ликови. Роман има облик *литургије за изгубљено место*. У овом роману, Ђурић, не користи стандардна лична имена за своје јунаке, сматрајући да би их такво жигосање банализовало. Тај манир задржаће и касније у многим својим делима.

Централна идеја романа је да се зло не налази споља већ у људима који су га пустили из себе. Запаљени чамац симбол је судбине једног народа који је кренуо на пут без повратка. Ђурић се не служи политичким објашњењима — његова

истина је митолошка и психолошка: човек уништава свој извор, сопствену воду, своје постојање.

Колона је, такође, први роман Ђурићевог косовског циклуса и уједно увод у каснија дела — **Време злих пастрмки, Девети круг Светог краља** и **Вук је појео шаргарепу**. У њему су већ постављени сви мотиви који ће се касније продубљивати: рат, мит о изгубљеном дому, ритам успаваног злочина, ватра, вода, покајање, унутрашњи нагон ка преживљавању и наговештај духовне пропасти и ускрснућа.

У **Колони** се, први пут у Ђурићевим делима, појављује и феномен вампиризма. Код Борислава Пекића вампирство је метафора за цикличност времена и борба која се у њему води, то је жудња за бесмртношћу. Код Ђурића вампирство је метафора за статичност историјских и људских догођених ствари; оно што се догодило није подложно дијалектици осим у тумачењу али тумачења скоро никада нису исправна и тачна. У **Колони** је идеја вампиризма жеља да се вратимо у колонално статично време када је вампир умирао, да се заустави време и то на одређеном месту у одређеном току. Вампир у **Колони** јесте повампирено зло, зло траје јер не може да умре у људима, напије се крви неко време, притаји, а онда се поново дигне из гроба.

Вампири ће ући, против воље аутора, и у неке друге његове књиге.

Човек је микрокосмос у онтолошком смислу али је макрокосмос у анимистичком смислу. Биће је нужно ограничено телом. Душа путује безграничним и бескрајним пределима тела и до смрти је тешко ко лоцира. Није успео ни аутор, мада ју је тражио.

Кад тело умре - душа оде у камен. Камен остане на извору а људи побегну са извора. Да није старих ратника (историја и порекло) да причувају камен - порекло би било изгубљено. Јер вода више није наша. Шта ћемо са душама градитеља Дечана, Грачанице, Гориоча?! Није важна земља, важне су душе, то је највећи губитак. И срамота. Душе увек морају бити напојене: како да пију сада погану воду чекајући нас да се вратимо и повратимо оно што је наше - о томе аутор размишља кроз књигу.

Има ли народ колективну душу?

И напушта ли она тело кад народ колективно оде и цркне?

Управо је то главна дилема **Колоне**: куд ће душа народна кад народ оде, кад јој одузме тело или макар камен. Варамо се ако мислимо да можемо да преваримо наднаравне силе, ако можемо да верујемо у духове и легенде само према потреби. Не може. То може са Богом али са душом то не иде. Ако имамо душу?! Ако је немамо, онда је свеједно. Онда нема сврхе ни уметност.

Централни дух и тело књиге су колона и гласови који је пресецају а који се чују из ње. Кроз колону, њено трајање, њен феномен, аутор је пробао нешто да каже о судбини српског народа, која се понавља. Народну бежанију изазвану ратом, демони, виле, вампири и караконцуле, покушавају да спрече. Јер, шта ће остати од авети и духова ако народ оде?! Какав је њихов смисао без народа којему припадају?! Зли хоће да нас продобре, зло да нас опамети. Док Исток гори, колона Словена наоружана мачевима, са дугим плавим косама плетеним у кике, спушта се на Извор да сачува воду, исту ону коју је некада

давно пронашла и ту се населила, исту ону воду из које су некада давно обредним ритуалима изгонили демоне. Сада они не желе да се демони после толико векова врате у исту.

Радња романа се одвија у време НАТО бомбардовања на простору Метохије, конкретно у вароши Исток. Главни лик доживљава дубоку унутрашњу драму после трагичне грешке, када убија свог најбољег пријатеља, и затим крије ту тајну, што подсећа на лик Раскољникова у роману „Злочину и казни“.

Поред психолошке драме, роман се бави и елементима словенске митологије, где постоји дилема да ли, након сеоба и напуштања одређених простора, остају духови предака и митска бића попут вампира и духова. Овај аспект романа уноси мистичну атмосферу и дубоку везу са традицијом и веровањима предака, што је често карактеристично за дела која истражују словенску митологију и фолклор.

У роману су вук и коњ присутни као важни симболи дубоко укорењени у српском народу и његовој митологији. Ове две животиње имају снажну симболичку вредност у словенској, посебно српској, култури и митологији.

Вук је једна од најистакнутијих животиња у српској митологији и народним предањима (и он ће се кретати кроз шуму написаних реченица будућих дела Игора М. Ђурића). Вук представља не само снагу, већ и заштитника породице и племена. У народним веровањима, вук је често био митска фигура која је пратила јунаке и хероје, често представљајући симбол непобедивости и блиске везе са природом. У српском народу постоји и изрека „вук самотњак“, која

симболизује човека који се ослања на сопствене снаге и који преживљава у суровим условима.

Коњ је такође снажно присутан у српској традицији, често повезан са херојством, племством и ратницима. У епским песмама, коњ је верни пратилац јунака, његов најпоузданији друг у борби. Коњ је симбол слободе, витештва и духовног уздицања. Ова животиња је и често повезана са путовањима у загробни свет у различитим митолошким причама.

У роману који истражује ове митолошке мотиве, веровања у вука и коња могу служити као мост између света људи и света духова и митских бића, али и као мост између славне прошлости и тешке садашњости. Они не само да представљају физичке животиње, већ и симболе дубоких емоционалних, духовних и културних вредности којих више нема. Они су симболи преживљавања, отпорности, везе са коренима и наслеђем. Вук и коњ су водичи ка светлости у тамним временима.

Посебно занимљив слој напетости и моралне дилеме у роман уноси однос двоје људи. Стари пријатељ главног јунака, бивши удбаш, који подозрева да је он убица, игра улогу неформалног судије или моралног водича. Уместо да га директно суочи са истином, он покушава да га индиректно натера да се он сам суочи са својом кривицом и окаје своје грехе (такође мотив из поменуто књиге Достојевског). Ово што пријатељ чини може да се тумачи као покушај да се створи ситуација у којој ће главни јунак сам доживети моралну катарзу. Овај мотив подсећа на класичне теме моралне дилеме и гриже савести, где се грехови не могу сакрити пред сопственом савешћу, а једини начин за искупљење је суочавање са истином и својим делима.

Посебно је значајно то што његов пријатељ сугерише да главни јунак остане на месту трагедије, док његови сународници одлазе. Ово може симболисати идеју да главни јунак не сме побећи од своје прошлости и мора остати на месту где су се десиле страшне ствари како би искупио свој грех. У српској традицији и митологији, мотив остајања на напуштеном месту може имати дубоко духовно значење, јер остајање у месту трагедије може значити суочавање са духовима прошлости, али и са сопственом кривицом.

Ово суочавање може бити додатно компликовано елементима митологије и веровања у духове предака и митска бића, где је физичка веза са земљом и местом дубоко укореењена у свест народа. Главни јунак, тиме што остаје, можда симболично својом прометејском или исусовском жртвом преузима на себе терет греха и издаје људи који су побегли и митских бића која су остала у том простору, што може бити и начин за његово духовно прочишћење и искупљење.

РАСЕЉЕНИК

Роман (егзистенцијално-психолошка проза) *Расељеник* је писан 2005/2006. године и представља један од ранијих прозних радова Игора М. Ђурића. Писан непосредно након догађаја на Косову, овај текст носи снажан емотивни набој (добро и зло), али и дубоку метафизичку ноту (сукоб култура). Иако је заснован на конкретној стварности – расељавању, губитку дома, нестанку света у ком је човек живео – Ђурић у њему гради сложен духовни простор где се лична судбина уздиже до симбола

општег искуства. Ђурић и својој причи тражи емоцију а не избегличку легитимацију.

Расељеник је роман о човеку који се, изгубивши дом, покушава вратити себи и свом изгубљеном животу. Жели да опет буде човек. Ђурић не пише о избеглиштву као социјалном феномену, већ као духовном стању: човек може бити расељен и у сопственој кући. Композиција романа је мирнија, интроспективна, са елементима реализма, уз течну фабулу (што није карактеристика Ђурићевих књига, осим код каснијих **Вампира** и његове кратке форме) али у дубини остаје метафизичка: поставља се питање смисла живота. Ово дело означава прелаз из ратног у егзистенцијални циклус.

Кад колона стане, човек, људи, личности, морају из ње. Нађу се на улици. У колони су се осећали сигурно. Док је колона трајала све је било извесно, односно ништа није било извесно осим извесности да се ништа не мора започети док колона траје. Кад колона стане, човек се нађе у новој средини. Та средина је непријатељски расположена према њему. Из разних разлога. Човек је уплашен, збуњен. Вода му је у ушима. Он је повређен и љут. Разочаран. Осећа се изданим. Свуда око себе види непријатељске гестове према себи. И тамо где их уистину нема. Нарочито тамо где их нема. И он почиње да мрзи околину. Не зна зашто али мрзи је из дна душе. Околина му за то некада и да повода.

Расељеник је, ипак, прича за срећним и лепим завршетком, јер на крају људи пронађу љубав у себи! Ово је једна од најинтимнијих и најболнијих књига у Ђурићевом опусу. Тема расељавања — како спољашњег, тако и унутрашњег — у овој књизи добија универзалну

димензију: човек као биће које је трајно избачено из свог простора, из свог језика, из сопственог времена. Главни мотив је егзил, али не само географски, већ егзистенцијални, духовни. Протагонисти су људи који живе „поред“ себе, измештени из живота, често без могућности повратка. Ово је прича о сукобу култура и начина живота, обичаја и породичних односа.

Књига је структурно фрагментирана — као и сам идентитет њених ликова. Преплићу се поетски исказ, приповедни одломци и емпиријски тон. Текст је изразито лирски, понекад у форми унутрашњег монолога, понекад налик на исповест, а понекад хладно рационалан. Ритам приповедања је слојевит, убрзан и успорен у циклусима, што дочарава сталну напетост између прошлости и садашњости, сећања и стварности, љубави и мржње. Ово је и књига о оданости.

Расељеник тематизује губитак дома као губитак смисла. Ћурић као да поставља питање: може ли се човек икада заиста „вратити кући“ у туђој кући? Одговор је увек двојак — не може, али мора покушати. Тај покушај повратка постаје акт преживљавања. Кроз ликове се огледа једна генерацијска судбина — људи који су напустили своје корене, али их нису престали носити у себи и оних који их дочекују на новим хоризонтима. Књига тако постаје сведочанство о једној цивилизацијској транзицији, али и о духовној празнини коју она доноси. Она говори о борби између старог и новог поимања света и људи.

Роман је подељен у више целина које прате унутрашњи ток свести главног јунака: прошлост, садашњост и будућност. Његово кретање из једног времена у друго постаје унутрашње путовање — трагање за смислом након рушења

поретка. Наратив је често фрагментован, сачињен од сећања и исповести, што роману даје структуру „дневника изгнанства“. Ћурић не прати хронологију догађаја већ унутрашњу динамику туге, бола и преображаја.

Језик романа је исповедан, једноставан али поетски. Карактерише га употреба кратких, густих реченица које као да се гуще у сопственом значењу. Ћурић уноси и разговорни регистар, али га одмах преображава у унутрашњи монолог, што чини стил интимним, исповедним, готово молитвеним. Ћурић комбинује високи књижевни регистар са свакодневним изразом, као да спаја поетику песника и крик избеглице. Понављања, елипсе и паузе, нису стилске мане, већ намерни ритмички елементи који стварају осећај расељености и прекинутости говора.

Расељеник није само роман о избеглиштву — то је роман о човековом паду из раја, из сопственог живота. Ћурић поставља питање: *може ли човек бити цео ако му је све одузето?* Одговор није у револуцији, ни у освети, већ у прихватању и преображају. Људско достојанство не произилази из спољашњег, већ из унутрашњег осећаја смисла.

Расељеник је први роман Ћурићевог „циклуса изгнанства“. У њега се стигло колоном. У њему су постављени мотиви и теме који ће се касније јављати у његовим будућим делима: одлазак, отуђеност, повређеност, неразумевање, тишина, вера, трагање за душом. Изгнанство и повратак: јунак је осуђен на вечито кретање, али у том кретању тражи себе. Губитак дома: дом није више место, већ сећање и бол. Идентитет и вера: човек покушава да сачува људскост у времену кад се све руши. Тишина као сведок: све што је некада

говорило сада ћути, а то ћутање постаје најјачи говор.

Овде је још присутан поетски импулс, али је у функцији приповедне структуре. Књига уједно најављује и промену фокуса: од колективне судбине ка интимној, од спољашњег догађаја ка унутрашњем расцепу. Сам наслов — **Расељеник** — има двоструко значење: то је и социјални статус и духовна дијагноза. Сви смо, на неки начин, расељени — из породице, из земље, из сопственог живота, из памети.

Роман **Расељеник** Игора Ђурића дубоко везан за сложену и болну тему српских избеглица са Косова и Метохије (и свих других избеглица), који су били приморани да напусте своје домове и започну живот у новој средини. Овај мотив је често присутан у савременој српској књижевности, јер одражава реалност многих породица које су биле расељене због ратних и политичких сукоба на простору бивше Југославије. Роман прати овај мотив, бави се не само физичким расељењем, већ и емоционалним и психолошким последицама које овакве промене остављају на појединце и заједнице. Такође, адаптација у нову средину, са свим изазовима и конфликтима који долазе са тим, кључна је тема.

Роман **Расељеник** бави се дубоким питањима друштвених предрасуда и неразумевања према људима који су, услед рата или политичких разлога, били приморани да напусте своје домове. Ова тема је изузетно актуелна у контексту избегличке кризе и миграција, где нова средина често гледа на досељенике са сумњом, неразумевањем или чак одбојношћу. Тај сукоб између досељеника и домицилног становништва ствара динамику у

којој главни ликови романа пролазе кроз осећај губитка, мржње и нераздевања, али и кроз борбу за прихватање и интеграцију у нову средину. Људи који су морали да напусте своје долове често се суочавају са дубоким осећајем отуђења, јер не само да су изгубили своје материјално окружење, већ и своју заједницу, идентитет и културу. Овај конфликт, унутрашњи и спољашњи централна је осовина приче. Књига осликава како предрасуде и страх од "другог" утичу на обе стране, како на локално становништво које се суочава са новим људима, тако и на досељенике који траже начин да се уклопе и преживе у непознатом окружењу.

Роман **Расељеник** Игора Ђурића пролази кроз емоционалну трансформацију која од почетног неповерења и предрасуда води до међусобног прихватања и разумевања. Ово је веома снажна и оптимистична порука, јер показује како, упркос почетним тешкоћама, различите заједнице могу пронаћи заједнички језик и превазићи страх од "другог".

Процес стварања нових пријатељстава и изградње поверења је често дуг и тежак, али овакав развој догађаја у књизи може указивати на то да су људи, иако суочени са различитостима, способни за емпатију и солидарност. То се одражава у ликовима који успевају да превазиђу стереотипе и конфликте и формирају нове односе засноване на заједничким искуствима и разумевању.

Главни лик у роману **Расељеник** је веома комплексна и трагична фигура. Као бивши припадник *Југословенске народне армије* (ЈНА), који је одлучио да напусти војску како би избегао учешће у рату, он се суочава са великим

моралним дилемама и животним преокретима када рат закуца на његова врата. Његова одлука да се дистанцира од сукоба показује његову жељу за миром, али и страх од уништења које рат доноси. Ипак, иронија судбине га доводи на Косово, где се ратни хаос не може избећи.

Тај контраст између његове жеље да избегне рат и немогућности да побегне од његових последица чини овај лик симболом трагичне судбине многих људи у региону који су, без обзира на своје намере, били увучени у насилне сукобе. Његово искуство на Косову, у месту које постаје епицентар ратних страдања, додатно појачава његову борбу са осећајем беспомоћности, губитка и расељености.

Његово расељавање са Косова и суочавање са предрасудама у новој средини ствара још један слој дубоке личне борбе. Лик који је првобитно био војник, сада је избеглица, суочен са осудом, неразумевањем и потрагом за новим почетком.

Главни лик у роману ***Расељеник*** пролази кроз дубоко емотивно путовање, које одликује губитак и трагедија, али и нада и нови почети. Губитак родитеља у рату представља огромну трагедију која појачава његову патњу и осећај бескорености. Рат, који је покушао да избегне, ипак га је стигао и однео му најдраже. Међутим, у избеглиштву он ствара нове односе који му дају снагу и смисао за наставак живота. Пријатељ који му замењује породицу је симбол надахнућа и дубоке људске повезаности, доказ да чак и у најмрачнијим временима људи могу пронаћи светлост кроз пријатељство. Овај пријатељ постаје стуб подршке и нова "породица", што наглашава важност људских односа у време кризе и губитка.

Љубав живота коју проналази у новој средини је још један важан елемент његове трансформације. Ова љубав представља наду, не само као романтичну везу, већ и као симбол новог почетка и обнове након трагедије, јер, *рађаће се нови српчићи*. Његова способност да пронађе љубав и пријатељство упркос свим губицима указује на његову унутрашњу снагу и способност да превазиђе тешкоће. Роман, кроз ову причу, шаље поруку о људској издржљивости и способности да се пронађе нови смисао, чак и након највећих животних губитака.

То што главни лик у роману **Расељеник** проналази љубав у новој средини још више наглашава тему међусобног прихватања и интеграције. Љубав постаје симбол повезивања два света — досељеника и домицилне заједнице, који су на почетку приче били раздвојени предрасудама и неразумевањем. Проналажење љубави није само лична победа главног јунака, већ и метафора за процес који пролази кроз цело друштво приказано у роману: отварање према другима, превазилажење разлика и заједнички живот. Ова љубав такође указује на моћ људских односа да лече и трансформишу појединце, посебно оне који су прошли кроз тешка искуства као што су губитак породице и расељење. У књижевности, такви моменти често имају снажну симболичку вредност јер представљају могућност да љубав и нове везе помогну људима да пронађу свој идентитет и осећај припадности у непознатом свету.

Роман **Расељеник** успешно је успео да комбинује два важна аспекта: личну унутрашњу трансформацију главног лика и шире друштвене и историјске околности које га окружују. Овакав

приступ даје роману дубину, јер не само да прати емоционално и психолошко путовање једног појединца, већ и истражује како друштвене и политичке околности утичу на животе људи.

Главни лик пролази кроз личну трансформацију, прелазећи од трауме и губитка до исцељења и нових почетака, а тај процес је дубоко укорјењен у његовом односу са новом средином и људима које среће. Истовремено, роман истражује колективне изазове са којима се суочавају избеглице, укључујући предрасуде, адаптацију и сукоб културних и друштвених норми. Тако се лични пут главног јунака огледа у широј слици – у трансформацији заједнице и њиховој способности да прихвате "друге."

Ова симбиоза личног и друштвеног омогућава читаоцима да се дубоко повежу са причом, јер схватају да су лична искуства појединца део већег, колективног доживљаја друштвених промена. Оваква структура је снажна у томе што показује да историјске и друштвене околности нису само позадина приче, већ кључни фактор у обликовању судбина појединаца.

Важно је што се роман **Расељеник** завршава поруком да људска доброта и љубав на крају побеђују. Упркос свим изазовима, губицима и тешким искуствима са којима се главни лик и други избеглице суочавају, овај крај доноси снажну наду. Порука да доброта и љубав могу да превазиђу предрасуде, неразумевање и бол, пружа утеху и подсећање на моћ људских односа. Овакав закључак наглашава хуманистичку страну приче — и у најтежим околностима, постоји могућност за повезивање, емпатију и саосећање. Људска доброта постаје универзална сила која може да лечи ране настале од ратова,

расељавања и предрасуда. Такав оптимистичан крај шаље важну поруку читаоцима о отпорности људског духа и способности да нађе светлост чак и у најмрачнијим временима. Ово чини књигу и емоционално испуњавајућом, али и инспиративном.

ЈЕДНА ГОДИНА У ЊУЈОРКУ

Једна година у Њујорку (2007), дневник и путопис, говори о времену када је аутор провео у Њујорку. „Њујорк“ је интимни дневник једне године живота у туђини — од јуна 2006. до јуна 2007. године — који аутор претвара у књижевни траг о изгнанству, идентитету и сукобу светова. Књига није туристички путопис, већ духовни и интелектуални запис човека који, стигавши у центар света, осећа да му је све страно. Игор М. Ђурић користи Њујорк као метафору за западни цивилизацијски модел — хладан, рационалан, практичан — насупрот балканској осећајности, емоцији и „човечности“.

Књига *Једна година у Њујорку* је путописно-аутобиографски роман који прати ауторово лично искуство током боравка у Њујорку. Кроз описе свакодневице, Ђурић дочарава динамику живота у једном од највећих и најживописнијих градова света. Књига је мешавина личних анегдота, културолошких запажања и размишљања о разликама између српске и америчке културе. Спис је организован у виду дневничких бележака, писама, новинских исечака и унутрашњих монолога, што му даје одређену, али не и нужну, документарну вредност. Свако поглавље почиње стварним догађајем или утиском из америчког живота —

сусрет, метро, бирократија, телевизија, куповина, обичаји — али се брзо преобраћа у филозофску или ироничну рефлексију. Наратив се креће између реалности и размишљања о смислу егзила, са честим хуморним и сатиричним одсјајима.

Мотиви и теме ове књиге су следећи: емиграција — не као бекство, већ као губитак припадности: *Ја сам странац. Земља није ничија, она је своја*; Америка као огледало — Њујорк постаје призма кроз коју аутор посматра духовно пропадање човека и култа новца носталгија и самоиронија — српска туга се меша са горким хумором: *Дошао сам да postanем светски човек, а не провинцијски тугованко*; језик и идентитет — стална борба између матерњег и туђег света речи; књига је писана као отпор асимилацији.

Ђурић пише разговорно, духовито и саркастично, са мешавином књижевног и колоквијалног језика. Ритам је брз, у складу са динамиком града; израз сажет и сликовит. Унутрашњи монолози и скокови од мисли до мисли, стварају утисак живе речи — непрекидног гласног разговора са самим собом.

Централна идеја књиге је да „западни рај“ није стварни рај, већ лажна утопија. Слобода без душе, благостање без смисла и демократија без људи. Ђурић поставља питање: може ли човек који мисли и осећа опстати у систему који негира духовност? Одговор се не изговара — он се осећа у иронији, у тугом обојеном хумору и у тихој жељи за повратком.

„Њујорк“ одбацује све жанровске границе и спаја документарно, лирско и апсурдно. Град постаје симбол изгнанства, али и унутрашњег простора свести. Спис је дијалог између

стварности и илузије, Запада и Балкана, тела и духа. Стил је ироничан, експерименталан, са утицајима постмодерне. Ђурић комбинује цитате, коментаре, метатекстуалне елементе и лична сведочанства. „Њујорк“ је књига о идентитету у доба глобалне отуђености. Постмодерна визија изгнанства и идентитета. Град као симбол човека без упоришта. Фрагменти, цитати и метафизички коментари чине духовни дневник савремености.

Аутор на почетку овог путописа/животописа пророчки исказује суштину ове књиге: *Често ме људи питају: зашто сам се вратио из Америке?! Нико ме не пита: зашто сам уопште одлазио?! У овој чињеници лежи наша духовна пропаст и национално посрнуће.*

Ђурић користи богат језик и живописне описе да прикаже Њујорк као град који никада не спава, пун контраста, од сјаја богатих квартова до сурове стварности мање привилегованих делова града. ***Једна година у Њујорку*** није само прича о путовању, већ и о личној трансформацији, суочавању са сопственим страховима и изазовима, и проналажењу места у свету који се чини и узбудљивим и застрашујућим.

Ова књига је инспиративна за све који су заинтересовани за путовања, културолошке студије и личне приче о сналажењу у новом и непознатом окружењу.

РАЗНЕ ВЕЛИЧИНЕ

Разне величине - Четири приче, 2008, збирка приповедака, (моралистички реализам са сатиричним и трагичним елементима), су једна од ретких Ђурићевих збирки кратке прозе. Овде се писац враћа човеку као појединцу

(несналажљивом или сналажљивом у друштву) и његовом пропадању у тешким пост-конфликтним временима транзиције. Кроз четири приче – свака засебна и све чине једну целину, повезана тематским оквиром моралног пада и друштвене изопачености – Ђурић открива духовни колапс људских карактера.

Сваку причу можемо читати као моралну студију. Наслов прве приче, „Пад морала“, одмах поставља тон књиге. Следе „Пад анђела“, „Пад потрошње“ и „Пад терористе“. Аутор користи препознатљиву форму ироније, често и гротеске, како би приказао механизме прилагођавања, кукавичлук, хипокризију, неморал и себичност у људима. Нарација је у првом лицу, што појачава интимност и иронију. Аутор се држи класичне форме и фабуле. Уместо великих догађаја, овде су центар пажње „мале истине“ – како људи сами себе правдају и на тај начин урушавају морални поредак људске свести.

Стил је густ, афористичан, духовит а уједно и суморан. Ђурић се служи изразима онако како прилике налажу, од случаја до случаја, од лика до лика, архаичним али и урбаним жаргоном, прелазећи од трагичног до комичног регистра, без напора. Реченице су ритмичне и прецизне, пуне контраста: озбиљне мисли упаковане у шаљиве формулације. Ту се најбоље види зрелост аутора који је потпуно овладао кратком формом.

Тематски оквир: Морални пад: човек је спреман да се одрекне достојанства за мали интерес; Лицемерје интелектуалца: писац исмева празну елиту и „грађанску“ сујету; Колективна амнезија: друштво које је заборавило истину да би лакше живело у лажи; Смех као казна: Ђурићев хумор није ради забаве, већ као инструмент

разобличавања; Болест ума и верски фанатизам; Тероризам и мржња; Борба за опстанак!

Ово је књига о људској слабости у времену без морала. Ђурић се враћа једној од својих кључних тема — човек који се прилагођава злом времену и људима. Морал више није само категорија друштва, већ и лични избор, и зато је свака прича мали суд над савешћу.

Разне величине чине збирку моралних огледа савременог човека. Ђурић разобличава лицемерје, празну интелектуалност, духовно и физичко посрнуће, верски фанатизам, тероризам и општу равнодушност друштва. Хумор је оштар, али праведан — смех као суд савести.

ЉУДИ МОЈИ

Људи моји - Збирка песама о паланачким карактерима, штампана у 4 примерка и електронско издање, Стара књига, 2013, је књига која заокружује један велики круг Ђурићевог стваралаштва — од ратне, духовне и завичајне тематике, ка интимној, социјалној и психолошкој теми.

Аутор у овој књизи напушта велике метафизичке оквире и окреће се свакодневном животу, људским манама и слабостима, портретима које је дуго посматрао и бележио док је живео у паланци. То је књига о „малим људима“, али написана с поштовањем и љубављу према њиховој несавршености.

Дело је поезија у прози, са примесом афористичких записа и лирских портрета. Свако поглавље је посвећено једном лику или типу човека — од курве до лихвара, од снагатора до лажова, од лажног војсковође до локалне курве,

од лопужана до гастарбајтера, итд. Форма делује фрагментарно али чини једну компактну целину, али је и изузетно ритмична: као да читалац слуша усмени монолог неког старог хроничара који све зна, али ништа не суди.

Језик је једноставан, народски, често и у сленгу, али изузетно мелодичан и чист. Ћурић показује да уме да буде духовит, оштар и лиричан, у истој реченици. Фразе и народне изреке прелазе у филозофске мисли, а иронија се смењује с тугом. Стил је спој народне мудрости и модерне скепсе.

Тематски оквир: Паланка као свет: паланка није само место — она је стање духа, универзални модел људског страха и малограђанштине али и многих добрих ствари; Људи као огледала: сваки лик је у исто време и симпатичан и жалостан, јер показује оно што нисмо у могућности да прикријемо; Смех и туга: у сваком опису има и комичног и трагичног, као у животу; Љубав према човеку: иза сваке критике стоји дубока нежност према људској слабости и мани.

Људи моји су песнички социолошки есеј о паланци као универзалном феномену. Ћурић не исмева — он саосећа, јер је један од њих. Његова иронија није окрутна, већ лековита. Кроз овај мозаик ликова, писац говори о томе како се човек истиче у маси, али се у њој ипак понекад и изгуби (али остане прича о њему) — кроз хумор, песму и самоиронију.

Људи моји су, у том смислу, најтоплија и најљудскија књига у Ћурићевом стваралаштву. Социјално-психолошки портрет паланке. Мале судбине и велике слабости приказане са љубављу. Ћурић иронично, али топло слика човека који и даље верује у доброту.

Књига **Људи моји** је топао и људски поетски замах о свим варошима на свету. Писац приказује мале људе и њихове мане без подсмеха — са разумевањем и љубављу. Тон је духовит а свако поглавље је минијатура људске природе. Ђурић кроз хумор лечи.

ИСТОЧКЕ ПРИЧЕ

Источке приче (2009 / 2014), збирка прича из завичаја, два издања, УГ Извор и Дом културе Свети Сава Исток, како и сам поднаслов каже јесу *сентиментална историја једне вароши* и једне младости. То је колективна биографија једне паланке — Истока — приказане као симбол целог метохијског простора. Кроз кратке приче, песме, документе, записе и минијатуре, аутор реконструише свет који нестаје, приказује је га сентиментално, али са свешћу о моралном и духовном урушавању које прати историјску пропаст. Источке приче теже завичајним темама и усменом стилу. Ђурић кроз ове приче бележи предања, анегдоте и слике из свог детињства и краја из којег потиче, идући *траговима свога оца Милисава*. Свака прича је мала легенда, а свака легенда постаје алегорија о човеку и његовом пореклу.

Књига је састављена од низа аутономних прича и цртица које повезују заједнички мотиви: место, породице, занати, веровања, обичаји, природа, институције, грађевине, спорт, вода, ваздух, планина, низина и судбине људи из једне мале заједнице са великом културном и историјском традицијом. Нарација је исповедна, али не искључиво лична — свако „ја“ постаје „ми“, што чини овај текст блиским усменој

традицији. Аутор често користи израз летописа, хронике или предања, чиме историјски и фиктивни елементи постају нераздвојни.

Стих у прози, у уводној поеми **Де су баће**, на трагу је најбољих Бећковићевих дела, то је уједно и песма, и прича, и историја, и традиција, и обичаји, и ономастика, и речник локализама, туђица и сленга. **Де су баће** је поетска историја Метохијског Подгора.

Језик књиге је једноставан, сликовит, пун архаизама и народних израза, мешавина наречја, дијалектизама и књижевног стандарда, што му даје топлину и веродостојност. Ритам реченице је спор, као у усменом приповедању, са честим понављањима и паузама које подсећају на сеоске казиваче. Ђурић овде показује изузетну способност да пренесе атмосферу једног места, са или без патетике — његов реализам је мек, али продоран. Његова патетика је преко потребна рањеним душама расељеничким.

Уметничка и књижевна суштина ових прича јесте стварање слике једног света који је нестао, али који траје у језику и сећању. Тон је носталгичан, реалистички, са благом иронијом. **Источке приче** су ауторов корен и његова матрица. Оне су поетска реконструкција завичаја који нестаје. Ђурић не пише да би оживео прошлост, већ да би се суочио с њеним губитком. Ова књига показује да је његова уметност од почетка имала мисију — сачувати трагове светле прошлости, људскости и достојанства у времену када све нестаје. Он жели да сачува дух породице која је вековима боравила на том простору.

Завичај као мит: Исток је више од места; он је духовни простор који носи све трагове и болове. Нестанак света: некадашње вредности, породица

и морал замењују се избеглиштвом, апатијом и страхом. Обични људи као носиоци историје: јунаци су људи из окружења, сви они који чине „малу историју“. Памћење и заборав: писање је чин спаса од нестанка.

Сам аутор, говорећи о овој књизи каже:

Шта тражимо у оваквим књигама? Кад је ова књига у питању - то су успомене. А са њима и емоције. Пробудити успоменом емоцију - то је циљ мога списа, ако је спис и ако има циљ. Емоције преко успомена директно атакују на душу. Ми морамо сачувати ово мало душе што нам је остало - ако нам је остало, после свих нечастивих који нам је годинама отимају и откупљују. Иако често не знамо шта ћемо са њом, нека је. Ја (до)душе кроз ову успомену и емоцију - нудим и другу „робу сумњивог порекла“: историју - праву и сентименталну, етнографију, етнологију, ономастику, топонимију, народне обичаје и умотворине, сленг, локални изговор и навике, поезију, рецепте, речник.... и то је, признајем вам, чиста злоупотреба са моје стране...

...„Родни крај има своју мелодију као што има и своју климу. Планине, шуме, воде и ливаде имају глас завичаја, унутарњи, мада га свака душа не разуме...“. Ово пише у писму Шопену пољски књижевник Витвицки, 1831. године, саветујући га где да тражи инспирацију за своја дела. У питању су, дакле, успомене. Успомене из завичаја. У питању је намера да се подстакне успомена - која ће породити дело - које ће изазвати емоцију. Не: да се створи - она се не може стварати. Емоција постоји у нама и од споља се може само изазвати, никако направити. Да се само појави,

да изађе из мрака наше душе, из тунела наше туге или среће, тамо где се иначе крије. Да се покаже, ништа више. Ми не заплачемо кад читамо песму зато што нам је неко послао поруку, већ зато што је она успела да нам дотакне жице осећања. Почешће и да нам пробуди успомене...

...Источани су дакле врста у изумирању. Белоглавих супова и панди ће бити али Источана неће. Одузето нам је станиште где једино можемо да се рађамо и будемо Источани. Немамо више свој завичај да би се тамо рађали и рођењем постајали Источанима, немамо своје земље да нас прими у недра кад умремо. Зато, кад нестане физичког - остане само духовно. Кад нестану људи треба да остану успомене и историја...

...„Источке приче“ су ми важне јер сам у њима оставио трага о родном месту, о прецима, и на неки начин се одужио своме оцу. Са оцем сам имао атипичан однос, могло би се рећи књижевни. Ми никада нисмо разговарали као што то чини већина очева са синовима. Свакодневне теме смо избегавали и спомињали би их само кад смо морали. Најискреније смо разговарали о прошлости и о књигама. Још искреније и присније смо ћутали. Данас ми је жао што нисам још више ћутао а много више слушао. Да могу са овог места нешто да му поручим - оћутао бих му следеће: да смо се у истом месту родили, ја и мој отац, и да смо завичај изгубили, али да није све и до краја изгубљено: макар постоји нада да ћемо на истом месту почивати. Тако ћемо, ја и мој отац, ћутећи и слушајући ћутњу један од другог, нашим гробовима поставити темеље новог

завичаја нашим потомцима. Натписи на нашим споменицима прве су речи записа „Лазаревачких прича“, који почињемо да пишемо о другом завичају, ту негде око Колубаре. Баш као што у Равени, у покрајини Емилија-Ромања, близу Јадрана, постоји један гроб на коме су исписане следеће речи: **Nic claudor Dantes patriis extornis ab oris - Овде почивам ја, Данте, прогнан из свога завичаја...**

...Исидора Секулић, наша драга Исидора, написала је много лепше оно о чему ја покушавам нешто да вам кажем. Каже она: „**Где је људима завичај? Тамо где други људи око њих разумеју до краја и до дна што они кажу, до последњег спољног и унутрашњег трептаја језичког разумеју шта је онима драго и шта их боли. Заузме ли нашу њиву и село народ другог језика, завичају нашем је крај; они који се до дна, до краја разумеју, родним језиком, кад јад додија, селе. Куда селе? Тамо, где тамошњи људи до дна и до краја разумеју шта кажу досељеници... Оставили су исељеници села и њиве, куће и гробља, али у горко стиснутим устима носе свој језик, и где се проспе реч која се до дна и до краја разуме, тамо ће бити завичај и живот**“. Ја кажем: имајући срећу да нас у новој средини људи могу разумети, морамо имати и доброте да нас прихвате и љубави да нас заволе, и стрпљења да схвате те узврате - нашу доброту и нашу љубав. И како су тридесетих година прошлог века "Бели Руси" играли фудбал једни против других у Метохији, за пећки „Дукађини“ машински инжењер Аркадије Николајевич Тјапкин, негдањи репрезентативац Царствујушке Русије, а за источки „Подгорац“

*Олег Владимирович Чистов, грађевински инжењер – тако и данас "Бели Срби" са Космета играју једни против других, за „Колубаре“ и „Железничаре“. Кад смо ми могли да разумемо Русе, **до краја и до дна**, покушајте и ви нас да разумете **до последњег спољњог и унутрашњег трептаја** наше душе. Јер, наши ће унуци носити печат овог овде завичаја, то је неминовност, како рече Јован Цвијић: **„У моменту кад је човек зрео за сеобу, он је већ зрео и за еволуцију“**.*

ВЕЧИТИ РАТ

Метохија и Косово - Вечити рат, штампано издање ЈРЈ Земун, 2010 и електронско допуњено издање 2020. године, јесте књига есеја која се бави историјском, културном и политичком генезом сукоба Срба и Албанаца и утицајем страних сила на тај проблем. Кроз лична сећања, историјски осврт, говорећи о сеобама и терору, о медијским манипулацијама, осиромашеном уранијуму, жутој кући, злочинима нада Србима и Албанцима, Ђурић завршава актуелним тренутком. У књизи је и јединствен есеј **Метафизички исцрпљено тло Запада**, који се сматра најбољим штивом те врсте у овом веку. То је *идеолошка критика запада кроз призму цивилизацијског умора Европе*.

Есеј **Метафизички исцрпљено тло Запада** представља филозофско-политичку критику европске цивилизације, пре свега кроз призму савремене Европске уније. Текст је структурално подељен у шест целина и има форму идеолошког и метафизичког трактата. Писац, у духу Шпенглеровог „Пропадања

Запада“, посматра ЕУ као израз дубоке кризе западне културе, која је изгубила духовни темељ и систем вредности и заменила их материјализам, капиталистичким интересом и моралном релативизацијом. Аутор гради текст као есеј-филозофски манифест, који спаја историјску анализу, моралну критику и поетски израз. Стил је високо постављен, реторички и полемички, с честим употребама антитеза, реторичких питања и симболике. Текст је интензиван, афористичан и ближи филозофском памфлету него публицистичком чланку.

Кључне идеје овог есеја су: Запад као цивилизација без метафизике — изгубио је духовни темељ и заменио га материјализмом; ЕУ као вештачка творевина — административни пројекат без културне и историјске подлоге; Идентитет и слобода као темељи постојања сваког народа — борба за национални дух је услов опстанка; Капитализам као духовна декаденција — диктатура својине и празнине; Пад моралних и породичних вредности — релативизација природног поретка; Ревизионизам; Историјски и духовни континуитет Европе — повратак изворним духовним вредностима.

Овај текст припада жанру морално-филозофске прозе јер разобличава лаж, лицемерје и духовну празнину савременог човека. Моралност није догма већ позив на очување духовног интегритета човека и народа. Аутор критикује не само политички систем већ и губитак савести у култури, уметности и религији.

Симболика и мотиви есеја су: Запад — симбол духовне исцрпљености; ЕУ — метафора цивилизацијске коме; Идентитет — синоним за душу човека и народа; Морал — последња линија одбране човечности.

Текст се идејно наслања на Шпенглера („Пропаст Запада“), Хегела и Хердера (историја као развој духа), Достојевског (борба добра и зла у души човека), као и на Берђајева и Толстоја по духовној тоналности. Есеј је високо интелектуалан и уметнички снажан. Писац поседује реторичку енергију и моралну страст која се претвара у поетску визију. Текст се може читати као духовно-политички памфлет у традицији Ничеа, Шпенглера и Црњанског.

Метафизички исцрпљено тло Запада је дубока критика идеолошког и културног стања Европе. Она упозорава на духовни нестанак човека и читавих народа у доба глобалне хомогенизације. Текст не нуди политички програм, већ пророчку визију: ако се одрекнемо суверенитета, идентитета и морала, нестаје човек као духовно биће.

Вечити рат је начитанија књига Игора М. Ђурића. Иако је тираж књиге био 500 примерака она је са интернета скидана десетинама хиљада пута и била је прави хит. Налази се као обавезна литература за проучавање проблема Косова и Метохије на неким универзитетима ван Србије (на пример: Универзитет Лођ, Пољска). Аутор је текстове публикувао и посебно, што у штампаном (часописи, књига), што у електронском облику, и они су такође били веома читани.

Кад се појавила у јавности, 2010. године, а пре тога у фрагментима у часопису **Хвосно**, представљала је отварање табу тема о којима се

до тада ћутало у српској јавности. Теме као што су осиромашени уранијум, злочини над Србима, медијске лажи и манипулације страних сила и Албанаца, Рачак и лажи о силовању, трговина људским органима, тек су овом књигом начете. Требало је да прође још десет година да би почело да се говори о њима.

Вечити рат није књижевност а није ни историја. То је компилација успомена, сећања, доживљеног и прочитаног, са јасним ставом аутора на чијој је страни. Ту су и аутобиографска сећања борца, Ђурић је учествовао у рату као српски војник – извиђач. За потребе писања ове књиге, аутор, је прочитао стотине књига и десетине хиљада докумената, и самој књизи наћи ће се цитати преко стотине аутора који су се бавили овом темом.

Сам аутор, ову књигу сматра баластом јер га велики део читалаца поистовећује са њом а не са њему значајнијим књижевним делима.

КЛИНИЧКИ ЖИВОТ

Клинички живот - Тотална конфузија или књига о души, Стара књига, Лазаревац, 2012; представља једно од најконтроверзнијих и најинтроспективнијих дела Игора М. Ђурића. Роман је настао као фиктивна исповест човека који је доживео клиничку смрт (или је само спавао и сањао – то до краја романа није јасно) — у тренутку кад аутор још није лично проживео слично искуство које ће описати у роману **Вук је појео шаргарепу**, што делу даје пророчки карактер. Тематски, ово је дело о граници између живота и смрти, о пролазности и духовном понору

човека који губи тело да би пронашао душу, о души и ђаволу, о изазовима савременог човека

Роман је писан у првом лицу, као исповест човека који, кад га ударе кола на семафору, у стању коме и клиничке смрти, напушта своје тело и гледа свет и људе око себе. Тада сазнаје болне истине о којима ништа није знао док је био жив. Нарација се креће између „ока његове душе“ које гледа и људи који живе свој живот, где се стварни и надстварни догађаји преплићу без јасне границе. Човек гледа свој одар и слуша своје рођаке и пријатеље који говоре свашта и све. Овим поступком Ђурић руши линеарну структуру и приближава се поетици „унутрашњег духовног дневника“. Централни мотив је *поновно рођење* — не у биолошком, већ у духовном смислу. Протагониста пролази кроз своје најдубље страхове, али уместо пакла, проналази празнину, тишину и самоспознају.

По структури, ово је уједно роман и драмски текст, који се преплићу кроз фабулу, по узору на Пекићево *Златно руно*.

Клинички живот јесте књига, пре свега, о души. Књига говори и о духовном пропадању појединца и колективној смрти система вредности једне нације. Говори али не каже ништа. Ми смо као друштво клинички живели у стању клиничке смрти. Душа је, поред космоса, међаш преко којег не можемо али покретач који нас стреми преко тога немогућег. Символика продаје душе ђаволу води нас ка питањима а не ка одговорима: ко смо и колико смо спремни да одемо далеко стављајући лично изнад општег, без обзира колико корист личног била немерљиво мала у односу на штету општег коју починимо.

Клинички живот не би требало да читају они који очекују од књиге забаву и који читају данашње "хитове". Такође, нити они који траже одговоре. Ова књига је уџбеник о души. Она говори о паду моралних и свих других вредности што је проузроковало наш пад на дно и све оно што се догађало. Књига о пропадању генерација које су васпитаване у социјализму, где су се на тим основама изградиле личности које су се као зрели људи тешко сналазили у транзицији: где су владала сасвим друга правила. Ово је књига о губитницима транзиције који знају да читају.

Постмодерна није мртва – то нам поручује ова књига. Умрли су писци постмодерне. Али се родио један после њих.

Пад система вредности. Смрт морала. То су узроци смрти државе.

Колико човек може да буде опрезан? Чак ни толико да увече, пред спавање, не легне опремљен за планинарење, уместо у пиџами?!? Човек, све и да хоће, не може бити опрезан. То што је текст суров и безобзиран, да не кажемо повремено прост и порнографски, је управо разлог жељи да се подвуче дилема и питање: *Како људи који имају душу могу бити такви: сурови, безобзирни и прости?*

Је ли и душа може бити таква? Ако може, а може, чим су људи такви, онда се негде у трагању за њом нешто пропустило.

Ово је ауторов бег из књижевног провинцијализма: садржајно и тематски. Ова књига је била протест против тренутног стања у српској књижевности, у којој годинама није написан вредан ред а камоли цела књига. Ову књигу аутор, по сопственим речима, *није писао за тетке и стрине*. Књига је бег од медиокритета.

У својој деструктивности ова књига је лирскија од многих радова који теже коректности. Ова књига неће дозволити никаквим "ауторитетима" да јој учине нажао: зато је написана овако како јесте.

Аутор књиге каже: Лично, никада до сада ми се није указала боља прилика што се тиче штампања књиге. Имао сам потпуну слободу избора онога што ћу објавити, на који начин ћу то уобличити, у којој форми. Зато сам ту прилику "морао искористити" и објавити овај роман, постмодернистички експеримент, нешто што није комерцијално интересантно, нити не-књижевним читаоцима разумљиво.

Са овом књигом аутор се дефинитивно разилази са уско везаним темама, ауто-цензуром и завичајним наративом (вратиће ће се поново али са потпуно другом поетиком).

Ова књига која само наизглед у свом почетку кокетира са популарним уџбеницима, али и са драмским текстом, и са сатиром, и са порнографијом, и са психологијом, алтернативним погледима: јесте ауторова катарза. После ове књиге Игор Ђурић је могао да пише неоптерећено и много боље. Без овога се осећао неостварено и неисказано.

Има се овој књизи шта замерити. Понајпре: поган језик. А управо је то послужило аутору као оруђе да разбије учмалост књижевног тренутка и неукост нових читалаца, да га испровоцира не би ли схватио да је обичан живот управо такав, ако не и гори, и да оно што нам се догађало није било уопште фино и углађено нити су узроци који су довели до тога такви. Тај језик је језик протеста против учмале књижевне сцене, против домаћица и спонзоруша у књижевности, против будаластих превода којим нас бомбардују, против "финих" и

"коректних" медиокритета који владају укусом маса и који гуше сваку мисао и идеју, против политичара који су подједнако лоши писци колико и политичари, против пискарала који су прво функционери па онда писци.... Србија није видела добру књигу годинама. Неће је видети ни са овом – али ова књига је макар протест против тога.

Највећа замерка овој књизи јесте лоша продукција, припрема, квалитет папира и штампе. Аутор није имао адекватну подршку када су лектура и коректура у питању, има пуно словних и граматичких грешака.

Која питања поставља ова књига?

Да ли прво пропадне човек или се сроза систем вредности? Или се сроза систем вредности па услед тога и људи морално посустану? То је дилема у релацијама душа - тело?! А свеједно, на крају нам је ђаво крив. Никад нисмо сами криви зато што смо лоши или смо лоше одлучили, увек пронађемо неки изговор или окривимо другог.

Док су кумови убијали један другог ова земља је имала неке шансе!

О овој књизи се не може судити не добро ни лоше уколико се не прочита цела, макар и на силу. Овом књигом аутор је почео да спаљује горе поменуте мостове иза себе. Оне мостове који су га повезивали са обзирима свакодневног а против уметничког. **Клиничким животом** аутор је хтео да збуну људе око себе. Да им пошаље поруку да га се клоне.

Стил романа је густ и поетски, са јасним унутрашњим ритмом који подсећа на екстазу: час кратак и сажет, час разливен као ток свести, што дочарава борбу између живота и смрти, као у

плесу вуду магије. Ђурић користи комбинацију метафизичког и разговорног језика, мита и историје, позајмљује реченице од великих писаца, што ствара утисак да читалац слуша нечију свест на самој ивици провалије.

Клинички живот поставља суштинско питање: *шта остаје од човека када све нестане?* Одговор није у религији, већ у искуству које надилази реч. Ђурић сугерише да постоји реалност изван материјалне, али да је она доступна само кроз патњу и губитак. Ово је роман о просветљењу кроз бол, о путовању изван тела које се завршава повратком у стварност — али никад више исту. Ђурићев јунак пролази кроз *психолошки чистиште*, где све губи смисао осим свести о постојању. Ту се наслућује и утицај мистичне традиције — од Дантеа до Достојевског — али у савременом контексту болничке собе и апарата, кроз баналну причу о неверству и вероломству кумства. Човек је истовремено тело и светлост, пацијент и пророк.

КЊИЖЕВНИ БЕДЕКЕР

Књижевни бедекер, (пун назив: *Књижевни бедекер, О писцу и писању - Популарна теорија и историја - Водич за странпутицу будућих писаца; књижевна критика, књижевна историја, теорија књижевности, биографије великих писаца*), 2015/2025, представља резиме Ђурићевог критичког и есејистичког рада. То је књига у којој аутор, након деценија бављења прозом и поезијом, преузима улогу аналитичара књижевности, морала и друштва, а не више само приповедача. Дело је замишљено као водич кроз српску и светску

књижевност, али и као огледало њене моралне и духовне кризе. Комбинује анегдоту, цитат, полемику и лични коментар, стварајући живу, ироничну и често духовиту слику српског књижевног миљеа.

Једна од најчитанијих Ђурићевих књига, одмах после ***Вечитог рата!***

Књижевни бедекер је Ђурићев морални и књижевни биланс. Кроз кратке есеје о писцима, идеологији, моралу и времену, аутор ствара саркастични водич кроз књижевност и људску слабост. Стил је ироничан, израз духовит, а судови оштри. Књига је врхунац његовог есејистичког рада.

Књига има структуру бедекера — кратки тематски одељци обрађују различите аспекте књижевности: од „Школе“, „Судбине“, „Ангажованости“ и „Политике“, до портрета великана као што су Андрић, Црњански, Пекић и Ћосић. Ђурић меша есејистички и приповедни тон, прелазећи из теорије у анегдоту, из личног доживљаја у документарно сведочење. Тај поступак чини текст изузетно читљивим и блиским, упркос комплексној тематици.

Задатак песника данас, сада, (уколико уметник може да има задатак?!) није да описује лепоту цвета, његову симболику и живописне боје, већ је његово да говори о томе да је неко изгазио тај цвет и испишао се по њему. О томе треба да пева данашњи песник: о пишању по цвећу. Што се тиче романа, ствар је слична. Некада су писци могли да себи приуште луксуз, па да пишу поетичне, сладуњаве и бајковите романе - коректне у сваком погледу: садржајно, по форми... Данас роман мора да има муда - или није роман! Опет, писац без муда не може

написати "роман с мудима". Е, сад, потпуно је друга ствар, и невезано за тему, што ће о "роману с мудима" углавном одлучивати они који имају локум међу ногама, неки чак и без ратлука... – пише Игор М. Ђурић у предговору своје књиге **Књижевни бедекер**, у којој износи своје погледе на књижевност, књижевнике, теорију, историју, критику. Кроз своје есеје о Достојевском, Андрићу, Црњанском, Крлежи, Ћосићу, Кишу, Ковачу, Пекићу и другим писцима, Ђурић себе поставља у координатни систем српске књижевности.

У горе поменутој књизи, Ђурић образлаже свој став о томе шта је за њега суштина писања, где је место писца у свету, где се налази књижевност данас:

Ово је време јефтине поезије и провидне прозе. Ово је време јефтиних и провидних људи. Нема песника, то је проблем. Данашњи писци, ови у Србији поготову, а који се сматрају успешним и популарним, сувише су рационални: и зато никада неће бити велики писци. Ирационалних скоро и да нема, помрли су.

Онај ко брине о Данас, не може бити велики Сутра. А писац је Велик само ако од њега остане нешто и за Сутра. Потребно је искрено волети уметност и дати јој себе као жртву.

Ништа друго. Заиста! Све остало: теорије, историје, педагогије, антологије, анализе и синтезе – све остало, дакле, није важно – то остаје за после. Важно је, али није. Није суштина.

Само волети! И, давати, не узимати. Љубав према уметности, према чину стварања или прихватању, из љубави, туђег дела; љубав

према уметности: уопште, уметнички поглед на свет – то је једина и права уметност!

На жалост, тог утицаја данас нема више јер се читаоци не поистовећују са књижевницима, него се писци поистовећују са купцима књига – подилазећи им делом и понашањем, а све у зависности од циљне групе коју су одабрали. Дело које настаје улизивањем, наравно, нема никакву вредност. Дело које је намењено владајућој такозваној "елити" а не да ствара исту и праву духовну и интелектуалну – лоше је.

Дело мора да вређа малограђанштину и медиокритете, да кроз увреду истих опомиње и васпитава, да тера на промишљање, на свађу и размену мисли.

Књиге више не мењају свет – оне се прилагођавају. Оне нису дело – оне су производ. Писац више није месџа, проповедник, мученик – он данас више личи на менаџера, службеника банке или привредника.

Писац треба да буде монах – данас је тек поп, он не тихује – он само хоће да опоје, па да наплати. Некада је књига била опасна ствар. Због ње се губила глава, ишло се у букагије. Неки су страдали због тога што су написали књигу, други зато што су је читали.

Књига је данас најопаснија за оне неписмене, који је не читају. Додуше, и они су опасни за књиге, поготову за писце. Књига је данас опасна јер је постала безопасна.

Писац који је кроз свој живот и своје стварање пројездио без окова (не морају они бити тамнички, најчешће се не виде голим оком) може бити књижевник али не може бити човек. Онај ко није био човек, не може бити велики

књижевник, јер није исусовски делио патње обичног човека, пошто иза великог књижевника мора остати живот, дело, и: патња! Отуд данашње дилеме и проблеми: будућу елиту, а данашње младе, треба учити да буду људи који стварају велика дела. Неки од их ће и успети, па ће бити узор будућим поколењима. Данас их уче да циљ не бира средства а највећа препрека ка циљу јесте показивање људских особина и слабости, пре свега осећања.

Проблем српске књижевности лежи у чињеници што она, данас, нит' смрди – нит' мирише: она заудара, понекад, најчешће је неутрална, неосетљива, без утицаја, беспотребна. Додуше, она не би требало да смрди или мирише али би у најмању руку требало да иритира, да се ипак осећа на неки начин, да утиче. Тих начина и утицаја је у правој књижевности безброј.

Књижевним радом су одавно престали да се баве књижевници. Што због чињенице да их има мало, што због факта да их гоне као јеретике. Преузета је српска књижевност, отета, од неких маскираних разбојника који је држе као таоца и непрестано узимају откуп за њу. Притом, увек преваре таоца и откупљивача јер колико год да им се плати они никада сужња не пусте из заточеништва и увек траже још. У међувремену је дошло, код саме књижевности, до појаве стокхолмског синдрома и она сада неће на слободу чак и кад би могла да утекне из казамата, јер не зна шта би радила сама са собом тако ослобођења.

Срећом, гробља су пуна добрих намера и старе књижевности и на споменицима су исклесани редови који омогућавају да идеја

књижевног и уметничког живи, макар и мртва, макар и у сећањима. Српска књижевност живи само као давно умрла. Српска књижевност је као српски дух: постоји само у прошлости.

Есеј о Достојевском заузима посебно место у књизи. Основна линија текста је испитивање човекове душе у граничним ситуацијама, управо као што је чинио Достојевски. Тумачење није академско, већ интимно и есенцијално: писац препознаје у Достојевском сопствену моралну вертикалу и поетичку сродност. Текст је грађен као аутобиографски есеј с филозофским нагласком — без много цитата, али са израженом личној рефлексивном. Реченице су густе, сликасте и пуне антитеза (живот/смрт, вера/сумња, покајање/страст). Тон је узвишен, али не декламативан — делује као унутрашњи монолог писца који води дијалог с Достојевским. Идеје водиле овог есеја су: Достојевски као пророк људске природе — истражује дубину зла и могућност спаса; Човек као биће избора и патње — слобода није благослов, већ тежина; Вера као једини пут исцељења — али не наметнута вера, већ она рођена из пада; Књижевност као исповедна форма — Достојевски је створио „роман савести“, а не само роман идеја; Лични доживљај Достојевског.

Есеј има јаку духовну интенцију, блиску модерној хришћанској хуманистици. Стил је сажет али снажан и у појединим пасусима прелази у медитативну прозу. Овај текст би се могао уврстити у збирку **О писцима и писању** као својеврсни књижевни credo.

Есеј **Достојевски - Нечиста сила у мени** није само текст о великом писцу, већ дијалог о моралном, духовном, религијском и политичком

смислу књижевности. Кроз њега се може читати и поетика самог аутора: уметност није украшавање стварности, већ покушај да се човек ружењем и искушењима спасе од себе самога.

Наравно, често Ђурић, у својим списима није доследан својим принципима које износи у горе поменутој књизи. Он то и признаје. Он отворено подвлачи патетику и сентименталност када говори о изгубљеном завичају и својој љубави Гоци, којој је посветио сва своја дела. Он је често и необјективан у својим текстовима који говоре о рату и агресиви на Србију, а то образлаже чињеницом да је **одабрао страну: свој народ!** Најзад, у својим текстовима књижевне критике и књижевне историје, из горе поменутог разлога, често књижевно подреди етичком, естетско подјарми хришћанском а универзално подреди светосавском.

Језик овог дела је оштар, духовит, богат цитатима и иронијом. Ђурићев стил подсећа на публицистику старог кова, али је истовремено модеран, разговорни и провокативан. Често користи афористичне реченице и интонацију која подсећа на кафанску досетку и урбани мит. У деловима где анализира велике писце, писац не имитира академски тон, већ задржава слободу у суду и духовитост у изразу.

Тематски оквир ове књиге може се тражити у отвореним питањима н које аутор покушава да одговори (или само да постави питање): однос писца и власти, једна од централних тема — Ђурић анализира како су се писци понашали пред идеологијом и режимом; морал и доследност: писац одбија да раздвоји дело од карактера аутора; интелектуалци и „друга Србија“: полемички део књиге, у којем критички приступа

савременим идеолошким поделама; улога писца: Ђурић поставља питање смисла писања у времену без вредности, супротстављајући „уметника“ и „скрибомана“; жене, критичари, читаоци: духовите, често саркастичне минијатуре о „пратећем особљу“ књижевности; биографије писаца без улепшавања.

Књижевни бедекер је истовремено критика, полемика и апологија књижевности. Аутор заступа став да писац мора бити морална личност, чак и кад није безгрешан — јер књижевност није само дело, већ и карактер. Он не брани систем, већ позива на личну одговорност уметника. Књига је, у суштини, морални водич за „путовање“ кроз српску књижевност. Ово дело стоји као круна Ђурићеве досадашње есејистичке фазе. Књига је дело велике ерудиције аутора.

ВАМПИРИ

Вампири (2015), роман (друштвена и митолошка алегорија); У овој књизи Ђурић враћа мотив вампира у савремени контекст — не као натприродно биће, већ као симбол савременог човека, зависника од моћи, крви и туђе патње. Ђурић покреће питање људи неспремних за транзицију и ратних злочина који су чињени у време распада СФРЈ а које аутор повезује са вампирима и сатанизмом. Ђурић се послужио вампиризмом и сатанизмом као метафором. То су били толико крвави ратови, које су водили повампирени људи тако да су прави вампири постали позитивне личности у овој причи.

Модерни вампирски наративи често одступају од класичних форми, дехуманизујући

или хуманизујући вампире на различите начине. Вампири се могу користити као метафора за отуђење, друштвену маргинализацију или чак капиталистичку експлоатацију (као што је случај у неким делима савремене дистопијске фантастике). Мотив вампира и вампиризма у светској књижевности је вишеслојан и стално се развија (прати време). Он рефлектује дубоке друштвене и психолошке страхове и жеље, а његова трансформација кроз различите епохе показује колико је овај мотив прилагодљив и моћан у различитим културним контекстима.

Мотив вампира и вампиризма у српској и широј балканској књижевности такође има дубоке корене, посебно због богатог фолклорног наслеђа овог региона. Балкан је један од простора где су веровања у вампире дуго била део народних предања и митова. Ова фолклорна основа је инспирисала многе писце да се баве темом вампира у својим делима, додајући том мотиву нове књижевне слојеве. У српском народном предању, вампири (или вукодлаци) имају специфичне карактеристике. Веровања говоре о људима који се након смрти враћају у свет живих, обично због неких неразрешених животних питања или неправди. Ова створења су често била виђена као опасност за заједницу, а њихово уништавање захтевало је посебне ритуале. Народна књижевност и усмена предања сачувала су бројне приче о вампирима које су касније пренесене и у писану књижевност.

Тематски оквир се може поставити на следећим поставкама: вампир као човек: вампир је метафора модерног човека који живи од туђе енергије — емоционалне, телесне, материјалне; крв као зависност: као што наркоман тражи дозу,

тако вампир тражи смисао у туђој патњи; рат и вампиризам: највише вампира има у рату — ту је крв слободна, закон укинут, а зло оправдано; медији као савремени облик вампиризма: новинари, политика и јавност пију „крв народа“ кроз сензације и пропаганду; генетика и злочин: зло се не наслеђује биолошки, већ културно — кроз равнодушност, кроз ћутање.

Рукопис, радног наслова „**Тенци или: Игор К. - Губитник транзиције**“, касније је добио коначни наслов **Вампири**, пружа богату нарацију прожету историјским, економским и културним транзицијама у постсоцијалистичком контексту. Протагониста, Игор К., приказан је као симбол изгубљене генерације заробљене у друштвено-политичким превирањима која су захватила бившу Југославију. Ћурић нуди сложено, емотивно истраживање идентитета, носталгије и егзистенцијалних борби, уоквирено метафикционим сенкама кафкијанских утицаја.

У овом контроверзном роману, кроз лик типичног представника изгубљене генерације Игора К., читаћете о личним ломовима, о пост-ратној Србији, у којој су криминалци постали бизнисмени, читаћете о малограђанштину, типичном српском селу и градићу у провинцији, сатанистима и њиховим ритуалима на гробљима, ратним злочинцима, муџахединским селима у Босни, псима рата, вампирима, Америци, сексу, Лолити и Лилити.

Роман кроз симболе и метафору говори о злочиначком у човеку, користећи мотиве вампиризма и сатанизма, описује како је зло, као и добро, универзално присутно у човеку и да само од природе и дате ситуације зависи које ће испливати на површину.

У овом роману ћете прочитати непревазиђене сцене и описе унутрашње борбе у човеку у тренутку када бира између добра и зла, али и сцене бруталног секса и назнака болесних сексуалних ситуација које вас неће оставити равнодушнима и које ће вас натерати на размишљање.

Ово је роман који су многи хтели али нису смели.

Роман покушава да обухвати личне и шире друштвене трансформације које су доживели протагониста и његова генерација усред распада Југославије. Дотиче се тема дислокације, кризе идентитета и свеprisутне тежине историје. Наратив је испреплетен кроз урбане легенде, повлачећи паралеле са ауторовим разумевањем времена и културним контекстом.

Једна од кључних снага романа је његов живописно експресиван језик који хвата рањивост Игора К. у борби са поганим временом. Аутор ефикасно користи богату, књижевну прозу заједно са интроспективним рефлексацијама како би истражио дубља егзистенцијална питања. Овај наративни стил подстиче дубоку везу између унутрашњих сукоба лика и ширег друштвено-политичког пејзажа, нудећи дирљив коментар о људској отпорности у временима бурних промена. Тематска интеракција између индивидуалних и колективних анксиозности приказана је са аутентичношћу која одјекује са културним и историјским основама приче.

Роман баца светло на емоционалне и психолошке димензије генерације обележене наглим друштвено-политичким превирањима. Он служи као културни артефакт, који обухвата дух времена прелазног периода. Ово није само дело

књижевне креативности већ и социолошко истраживање са потенцијалним интердисциплинарним импликацијама.

Књига представља богату, интроспективну мрежу личних и културних наратива који указују на друштво и појединца у транзицији.

ЕРОТИКА

Еротика (2017), збирка еротских есеја и прича, је једно од најинтимнијих и најсмелијих дела Игора М. Ђурића — књига која спаја телесно и духовно, љубав и покајање, чежњу и самоћу, одрастање и старење. После низа дела о рату, изгнанству и страдању, аутор се овде враћа теми секса, као последњем уточишту смисла. Међутим, то није само љубав у сензуалном, већ и у онтолошком смислу: човек који воли покушава да преживи у свету без љубави.

Књига је композиционо изграђена као низ унутрашњих прича, цртица, монолога, писама и исповести, понекад писаних као поезија у прози. Свако поглавље доноси један облик љубавног искуства — страст, нежност, зависност, превара, ћутање, одсуство. Све је ово филовано мислима великих људи о сексу. Наратор није увек исти, мушки глас, понекад се сећа а понекад војерише. Овом стереофонијом Ђурић гради универзалну исповест о људском бићу које жуди за блискошћу, али је некад осуђено на усамљеност.

Свако по чита ове списе поставиће питање: колико аутобиографије има у њима?

Аутор на то не даје одговор!

Али, тај одговор је више него очигледан.

Исповедни тон о односу два тела у екстази, одаје аутора. Секс као искушење и спасење у исто време, одаје мотиве. Писац редукује све на суштину — на почетку беше секс. Тон је, рекосмо, исповедан, а стил минималистички. Кроз једноставан, готово уличарски језик, писац говори о најдубљим људским жељама и страховима, о духовној чистоти у времену вулгарности – кроз катарзично прочишћење кроз грех, као код Распућина.

Размножавање је анимални инстинкт, еротика је емотивна потреба, порнографија је филозофски систем. Инстинкт поседују сви, емоцију имају неки, а филозофијом се баве само одабрани, каже аутор.

Језик је сензуалан, некада и вулгаран. Ђурић вешто балансира између еротског, порнографског и духовног, између тела, перверзије и душе. Фразе су кратке, као да су део доживљеног, слике прецизне, као да их говори сведок догађаја, ритам мекан и интиман, као да су део успомена. Писац уопште не користи метафоре — израз је прост, јасан и порнографски — тиме аутор спаја чулно и метафизичко. Понекад прелази у поетску форму, чиме **Еротика** прелази границу између епске и лирске прозе, између истине и бљутавости.

Тематски оквир: секс као спас: у свету без Бога и без смисла, љубав је последња форма вере; тело као храм: телесност није грех, већ средство самоспознаје; жена као архетип: није објекат, већ медијум кроз који мушка душа тражи своју другу половину; губитак и кривица: сваки додир оставља траг, а свака блискост носи цену; забрањено воће; уживање у греху; сазревање кроз свет забрањених радњи.

Аутор у овим причама не тражи душу и смисао већ се присећа чисто физичког осећаја када је тело дрхтало а разум се губио.

Еротика није збирка прича о љубави у уобичајеном смислу — то је медитација о телу, греху и пролазности. Ђурић се не бави питањем односа између душе и тела, љубави и страсти. Он говори о чулним стварима на ивици порнографије.

ИЗДВОЈЕНО

Књига **Издвојено** представља збирку цитата које је аутор прикупио читајући много књига. На пар стотина страница и неколико стотина цитата, читаоц сазнаје шта је све аутор читао и шта је на њега оставило утисак.

Сам аутор каже: *Ова је књига, дакле, посвећена читаоцима. Она представља један мањи део онога што сам читајући подвлачио и подвлачећи памтио. Сваки од ових цитата сам руком и налив-пером својим рукописом исписивао у дневнике и свеске. Како је настала? Књиге увек читам са оловком у руци и свеском поред себе. У зависности од тога шта тренутно радим и у каквом се расположењу налазим тако до мене и допиру реченице које ме позову да их поново погледам а после и запишем. Није то ништа ново: то ради скоро сваки књишки молац. Код овог избора не треба искључити ни нову технологију читања: интернет. Део цитата потиче и одатле, као и један мањи део онога што сам забележио са телевизије или из новина.*

БУВЉА ПИЈАЦА

Бувља пијаца (2012/2022) је *фрагментарна хроника изгубљених предмета и људи*, приповедана као низ микрослика. Бувља пијаца постаје метафора за свет у ком су вредности замењене, препродате, изгубљене у хаосу материјалистичког времена. Књига је састављена од низа кратких прозних целина, од којих свака функционише као минијатура. Повезује их мотив распродаје и куповине на бувљим пијацама, како материјалне — тако духовне. Свака сцена делује као фрагмент сна, разговор или унутрашња белешка. Такав поступак даје књизи ритам и структуру *мозаика сећања*, где се из појединачних комадића постепено формира целовита слика човека који трага за изгубљеним годинама.

Игор М. Ћурић, на бувљим пијацама углавном купује књиге, а, онда, понекад, пише приче о тим купљеним књигама или људима који су их поседовали (и оставили писане трагове на њима) пре него су доживеле судбину бувљака. Он тамо налази и писма, дневнике, документа, па и од тога ствара приче. Предмети: књиге, сатови, фотографије, иконице — све што је некад имало емотивну вредност сада је изложено на продају. Људи као роба: свако има своју цену, али и своју причу. Пијаца као свет: место мешања нарави, култура, обичаја, збуњености, заборав. Песма и ћутање: језик и тишина су два пола постојања.

Бувља пијаца није само простор; она је унутрашње стање човека који тражи себе међу стварима других.

Језик је фрагментован, али снажно поетски; народски, духовит, ироничан, проицљив. Ћурић

овде достиже степен лирског израза у прози. Често користи метафоре из свакодневног живота — прашина, стакло, новчић, старо одело — али им даје дубоко симболичко значење. Фразе су кратке, слике јасне, понекад готово документарне, што књизи даје ефекат реалистичног сна.

У **Бувљој пијаци** све се може продати али се само душа може купити. То је књига о отпору заборава, о трагању за истинским смислом у свету који је изгубио вредности. Ћурић не нуди дефиницију — он посматра, описује, сведочи. Његови ликови су људи давно заборављени, купци и продавци туђих успомена, они који више не знају шта желе, али још увек осећају да нешто недостаје.

Бувља пијаци представља сатирични осврт на обичаје бувље пијаци и нарави тамошњих људи. Радња се дешава на пијаци — месту где се тргује стварима, али и људима, сећањима, идеалима. Ћурић користи пијаци као метафору друштва у којем је све на продају.

ВРЕМЕ ЗЛИХ ПАСТРМКИ

Време злих пастрмки - књига предака и потомака куће од камена - породична басна, 2016, издавач Лестве, Косовска Митровица; је једно од најслојевитијих и најзагонетнијих дела у опусу Игора М. Ћурића. Настало десет година после **Колоне**, ово дело представља својеврсни наставак духовног путовања, али кроз другачији језик — језик предака и потомка, немушти језик, симболички језик. У средишту је потомак који ће бити предак, у времену које је изгубило меру, а природа се деформисала.

Наслов је истовремено и метафора времена у којем се добро повукло у дубине, док зло мирно плива површином. Ово је прича о градитељима и рушитељима. О кућном прагу којег чува смук, о крволочним пастрмкама које освајају туђе територије. Пастрмке, некада симбол чистоте и планинске светлости, у роману постају знак нарушене равнотеже између рата и мира, оличење зла. Роман је сложен као низ поетских, често сновитих фрагмената који граде визију једног нарушеног света живих који се прелива у хармонични свет мртвих. Главни лик, потомак и предак, живи између обале и реке, између сна и јаве, између две димензије, посматрајући како се свет око њега претвара у мутну воду. Наратив је линеаран — мада наизглед није тако, свака слика делује као изолована визија, али у целини ствара атмосферу породичне басне, без потребе за великим догађајем.

Мотиви и симболика: Река — живот, време, судбина, али и граница између светова; Пастрмке — некадашњи симбол чистоте и живота, сада изопачене, представљају зле духове који настањују дубине; Вода — прочишћење и труљење у исто време; у Ћурићевом делу вода никад није само једна ствар; Тишина и одјек — оно што човек чује у себи кад више ништа не може да каже наглас; Деда градитељ - вековна постојаност и залеђено кретање, историја српског народа; Баба ствараоц - потреба за духовним у материјалном свету, традиција; Разговор са давно мртвим прецима - потрага за каменом мудрости; Смук чуваркућа - битност дома и породице.

Симболика је дубоко архетипска, блиска митској поетици Балкана, али представљена савременим, готово филмским изразом. Ћурићев

стил је у овом роману најчистији и најпоетскији, минималистички, готово пророчки. Он говори мало, али сваку реч претвара у симбол. Ово је дело дубоке тишине — између јаве и сна, налази се све оно што човек не уме да каже наглас. Кратке, прецизне реченице, често без глагола, остављају простор за тишину и сугестију. Тон је меланхоличан, али никад без наде. Поетски поступак замењује приповедање; ритам је важнији од радње.

Језик је мешавина реалног и метафизичког, слика и мисли, што даје књизи изузетну дубину — чита се као поезија у прози или проза у бајци. Аутор не користи велика слова, тамо где им је место, у властитим именима, топонимима, називима институција и догађаја, а све то да би одао признање вампиру Методију из романа **Колона**, који се силом ушуњао и у ову књигу.

Роман је алегорија о неуништивости породице. „Зле пастрмке“ нису рибе, већ људи који су се прилагодили мутној води — времену без морала, без светлости, без савести. Порука је једноставна, али дубока: ако се човек отуђи од предака, постаће зла пастрмка, биће на страни својих непријатеља.

Време злих пастрмки наставља линију духовне прозе започету у „Клиничком животу“, али са већом зрелošћу и дистанцом. То је дело у којем Ђурић потпуно ослобађа језик од класичне форме романа и приближава се чистој симболичкој визији. У неким другим делима делима (попут „Вампира“) ови мотиви прелазе у отворену алегорију о друштву, али корен се налази управо овде — у злој пастрмки као огледалу душе.

Време злих пастрмки представља наставак хода аутора аутора ка симболичком изразу. Ратни оквир смештен је у породичну и људску басну, централну улогу има природа — река, риба, вода, смук, вроне, као праслике живота и трајања. Онострани свет, свет мртвих, живљи је од безизлазне ситуације близине смрти. Пастрмке у овој књизи нису животиње, већ симболи окупације, искушења и пропасти једног света. Роман има структуру ходања по облацима, без класичне радње а говори о догађајима и људима као да је уџбеник историје. То је низ поетских визија, лирских описа и унутрашњих дијалога.

Ова књига пише аутобиографске и породичне приче, и приповеда повест српског народа. Поготову српског народа који се сели, бежи, насељава, гради и остаје. Поред тога, ова књига је и породична басна. Поред људи и камена, јунаци ове приче су и породичне животиње, домаће или дивље, свеједно је: у природној хармонији и дивље бива питомо. Осим тога, одласком људи тамо су остали незаштићени и неиспричани митови и легенде, духови и авети, гробови и у њима преци, пси чувари и смукови чуваркуће, пастрмке и јегуље, шуме и цвеће (мотив из **Колоне**).

Аутор је на промоцији ове књиге рекао: *Књигу сам написао за пет дана, непланирано, у трансу и несвестан шта радим. Поготову нисам знао шта о и чему ћу писати, док сам писао, ни како ћу писати то о чему нисам свестан док пишем. Једноставно је изашла из мене, као потреба а не намера*

Време злих пастрмки је роман који говори о једној метохијској породици која је свој

врхунац доживела у време турске владавине, иако је била српска и хришћанска породица, и која је највећу економску и политичку моћ поседовала почетком двадесетог века до Балканских ратова. Та породица је почетком прошлог века била део озбиљне преписке између чланова српске владе, конзула, наших и страних, те турских званичника, поводом локалног рата који су водили са другом српском породицом. Та и друге породице из тога краја су градиле камене тврђаве, куле, које су одолевале времену и људима, и настављају да одолевају, чим се књиге о њима пишу и слике о њима стварају. Грађевине, поготову цркве, те гробља, било у сећању, или у књигама или на платнима - јесу последњи и најјачи доказ постојања.

И ако се може рећи да је роман **Време злих пастрмки** делимично писан у најбољем значењу појма постмодернизма, он се у ствари ослања на опробане рецепте традиционализма и мистике. Ово је књига која у себи садржи много скривених порука и симбола, које ће свако за себе проналазити и тумачити. Ово је породична басна у маниру наших народних басни. Ово је савремена проза везана за косовску трагедију, али и уопште за српску историју. У овој књизи не треба тражити патетике и патриотског заноса, не треба се надати завичајној прози, а још мање очекивати мондијалистичке јаловости. Ово је модерна српска проза везана за српске ломове, испричана кроз судбину једне животињско-људско-природне породице из Метохије.

Обзиром да је у питању породична басна, неки од јунака ове књиге су и животиње. Пре свих смук, па онда један пас, те пастрмке и јегуље. Треба рећи да је култ "смука чуваркуће" био

веома јак и жив у поднебљу о којем говори књига. Људи су избегавали да убијају смукове који су се вртели око њихових кућа, сматрајући их чуварима свога прага. Чувари су били и пси. Сматрани су члановима породице. Убиство пса сматрало се атаком на члана породице.

Кроз опис борбе између пастрмки и јегуља, књига је покушала да опише борбу различитих народа и вера, борбу за земљу, за опстанак. Та борба се није водила, бројала и добијала мртвима и рањенима, него рођенима и новостворенима. Тај рат се није добијао зеленилом влати траве и шареним цвећем на ливади - већ бројем оваца које су ту ливаду брстиле.

Каже књига: *Нису пастрмке коначно победиле оштрим зубима или што их је било више, него породом који је био спреман да надокнади губитке.*

Каже књига: *Градитељ је био човек рада и реда, градње и изградње. Он није много, није уопште, полагао на љубав а децу је стварао само да има коме да остави куће које је стекао и да има ко да му распарча имање кад за то дође време. Градитељеве жуљевите руке су биле хранитељке а не мазитељке, оне су знале да помилују али нису знале да милују. Једина слободна активност градитељевих руку, пре него су их у сандуку прекрстили и марамом везали, била је да се прекрсти, десном, док му је лева висила беспослено. И крстио се шкрто како је и говорио, само кад је потребно, ни мање ни више. Велики је то човек био јер се није крстио беспотребно.*

ДЕВЕТИ КРУГ СВЕТОГ КРАЉА

Девети круг Светог краља - Изопачено време велике деветке, роман, Капија, Лазаревац, (2017), представља космолошки приступ српској црквеној и световној историји. Роман је спој космологије, митологије и духовне алегорије, смештен између неба и подземља — између Дантеовог *Пакла* и српске народне етике. У њему се у потпуности открива Ђурићев поглед на идеологију зла као на духовни поремећај, али и као нужан корак ка спознаји добра.

Девети круг Светог краља је роман овог савременог српског писца познатог по својим делима која комбинују елементе историје, мистике и фантастике и чињеница. Ђурић у овом роману истражује комплексне теме као што су борба између добра и зла, судбина, и моћ људске вере у Бога. Роман је често описиван као мешавина историјског трилера и духовне авантуре.

Роман је подељен на временске целине закопчане магичним бројем 9, које прате симболични силазак главног јунака у „кругове“ сопствене савести, вере и невере. Сваки круг представља један аспект греха — похлепу, гордост, завист, лицемерје, издају, страх, ћутање, заборав и, на крају, самопроштај. Кроз ово путовање, човек постаје сведок сопствених заблуда, али и могућности искупљења. Наратив је између сна и визије: дијалози су ретки, све је у сликама, историјским фрагментима и молитвама. У средишту је унутрашњи монолог човека који разговара са Богом кроз своје неверовање.

Стил је свечан, литургијски, пун ритмичких понављања, библијских и космичких конструкција. Ђурић овде користи архаичан, али не и патетичан језик — језик покајања и визије. Понегде је то језик ислеђивања. Текст подсећа на религијску драму у прози, где се духовни процес претвара у уметничку форму. Реченице су спорије, дужи пасуси носе ритам старозаветне проповеди. У појединим деловима јавља се и лирска нарација блиска поеми у прози.

Мотиви и симболика: Кругови паралелних светова — сваки ниво људске душе која се суочава са својом сенком: Свети Краљ као симбол — представља духовни принцип, могуће Христологики лик, али и идеал праведности који је изгубљен; Пакао као савест — више није простор, већ унутрашње стање у другој димензији; човек је свој властити пакао; Светлост и сенка — два језика истине и заблуде који се непрестано прожимају; Капија као спој паралелних светова; Космос; Свети вук - континуитет.

Ђурић кроз *Девети круг Светог краља* изводи своју најјаснију духовну тезу: зло није сила која долази споља већ последица човековог заборављања Бога. Ово није религијска проповед, већ лична духовна драма. Писац као да поставља питање: *Може ли човек живети без вере?* Одговор је у ћутању — једино кад све престане, почиње покајање. Ово дело представља кулминацију Ђурићеве „метафизичке фазе“

У уводним реченицама ове књиге, Ђурић поставља питања и даје одговоре:

За нас је Спољашност бесконачна али смо ми за Универзум коначни. За нас је Васељена немерљива али смо ми за Створитеља недовршени у својој коначности. Наше

довршавање је ограничено простором, али није омеђено временом и формом. Васељена јесте бесконачна, али то не значи да људи не требају покушавати да је измере онолико колико могу. Напротив! Исто је и са Богом. Иако је та идеја неизмерљива, она није немерљива, онолико колико нам је од Њега дато. Ми вером не меримо Бога већ своју искреност и посвећеност.

Због чега би у мудрости бесконачни, у снази свемоћни, и у сржи најплеменитији Створитељ, био шкрт да створи само овај један свет у бескрајном мору светова? Ко је смео икада посумњати на овој планети, која је, што се спознаје тиче, била у пеленама, а што се тиче величине тек кап капи једне, да ће у бесконачној Васељени бог бити наше ексклузивно право?! Како смо само, ми људи, били бахати сматрајући да ћемо Га схватити, чак и описати, створити представу о њему, укалупити га у догму нашим ограниченим поимањем и бесмисленим ритуалима придобити?! Како смо могли помислити да смо ми најсавршеније и једино дело Створитеља?! А Он нас је у бесконачном мноштву свога стварања створио савршене јер нас је створио недовршене. И омогућио нам је да се самодовршавамо и самоусавршавамо. Да растемо и сазревамо. Да учимо и стварамо. Није се чак мешао ни када је било више него очигледно да идемо у погрешном правцу самоуништења.

Са друге стране, људи су Створитеља ограничили и довршили речју: Бог! То им је ограничило простор тражења, онемогућило процес преиспитивања и одузело могућност истинске спознаје. Чак и када су имали више од једнога бога. Јер су их разне религије гурале у строго ограничене догме, које нису остављале

простора да се размишља о томе шта је и шта значи, већ и онако њиховом кривицом ограничени, појам Бог. У савршеној недовршености света човек се погубио у довршеној догми - и умало није нестао због тога.

Како је Створитељ створио људе, тако је створио и Васељену: недовршену и склону ширењу. Он је дакле Човека створио по узору на Космос. Човек види докле му то вид омогућава. Схвата колико му мисао досеже. Осећа колико му чула дозвољавају. Шта се налази, онда, само метар преко досега најмоћнијег телескопа? Шта је само милиметар изван наших ограничења? Нама светлост доноси информације и сазнања. Па где смо онда ми са знањима? Ми знамо за Васељену од пре неколико милиона или милијарди година, ту слику сада видимо, толико је светлости требало да стигне до нас. Какво је то знање?

Како је Створитељ оставио неограничену савршену недовршеност света и човека, тако је и човек требао да проналази неограниченог бога, довршавајући и прилагођавајући га времену свога сазревања, које је тако неспретно назвао еволуцијом. Довршавање бога у савршено недовршеном свету једина је права и исправна мисија човека и једини пут који га је водио ка напретку и срећи. Он је, човек, међутим, погрешио и несавршено је довршио Створитеља у ограничену и непромењиву реч БОГ. А онда је савршену недовршеност света, коју му је Створитељ оставио, својим глупим понашањем довео у стање несавршене довршености: катаклизмичком нуклеарном апокалипсом, коју је безумно најављивао као Судњи дан.

$$E = mc^2$$

Енергија, маса и брзина светлости (око 299 километара у секунди).

Велики Прасак - Велико сажимање - Црна Рупа!

Све, дакле, почиње са Великим праском, јер се пре тога наше време и људски закони не могу користити. Светлост коју знамо кренула је на пут када се догодила велика експлозија стварања. Наука може објаснити све до онога Првога. Онога од чега је све кренуло. То је место где престаје наука и почиње Бог. И: супротно!

Која је позадина идеје ове књиге (то јест, о чему књига хоће да говори?):

То је, пре свега, погубност комунистичке идеологије по духовни и национални идентитет Срба, па и по територијални интегритет, и лични ломови и дилеме људи који су прихватили ту идеју, прво без резерве, а после са сумњама и преиспитивањем себе, не чак ни идеје као ње саме већ онога у шта се та идеја претворила у пракси;

Затим, историја српског народа - политичка, верска, уметничка и духовна, приказана кроз монументалност манастира Дечана и догађаје везане за државу и народ који је градио Дечане, у ужем и ширем контексту - приказана кроз призму броја 9. Историја српске духовности и државности кроз митолошке и фактичке описе настајања и постојање Дечана. Личне судбине људи, актера догађаја или жртава, масе или појединца;

Небитност и пролазност те монументалности, и било које друге овоземаљске „вредности“ или „непролазности“ у односу на непојмљиву бесконачност Космоса (Бога) и апокалиптичку претњу која се надвија над нашом

планетом. Ефемерност комунистичке идеје (или било које друге овоземаљске идеологије, религије или филозофије) у ширем контексту; и штетност, и круцијалност у ужем и ограниченем историјском периоду, као и лично: на људе, на човека, на појединца. Тај однос се може упоредити односом величина: човек према планети.

Небитност свега у космичким размерама огледа се у реду величина Земље према Сунчевом систему; или Сунчевог система према Васиони. Космос, Васиону, ми не смемо ни поменути а камоли размишљати о томе, или поредити; Веза српског народа са Васионом (Богом) преко Дечана. Ауторов начин размишљања о једном "небеском" народу: небо се спушта преко Дечана ка нама, не идемо ми ка небу; Кивот (ћивот) Светог краља је Капија која нас повезује са васионом: не мора се обавезно у друге светове ићи физички, најчешће се тамо иде духовно и бестелесно; Свети вук као симбол српског народа, универзално и временски неограничено божанство, идеја континуитета: ми смо били ту пре него што смо и дошли! Свети вук је Свети Сава!

Какав је ово роман?

Девети круг Светог краља је роман у којем главни лик манастир Високи Дечани преко своје Капије саобраћа са Васионом под будним оком Светог Вука, путује кроз српску историју и народ који га је саградио повезује са Космосом.

Девети круг је приповетка заоденута плаштом романа! То је мистична историја народа и класична повест Космоса.

Девети круг Светог краља је, између осталог, крик усмерен према Космосу, то јест,

Богу. Свима се аутор жалио – остала му је само још Бесконачност у лику Створитеља. Вредност тога крика је што никада неће престати да кричи, он путује и никада неће стати јер је отпослат у нешто што нема краја, можда чак ни почетка.

У Деветом кругу су се мистика, научна фантастика и бајка, користиле само онолико колико је дозвољено да књига буде озбиљна. Све преко тога би било подилажење публици и залажење у лаку литературу, популарну на западу и овде, а по којој се снимају филмови о Потерима и прстеновима.

Симболика у овој књизи, између осталих, може бити следећа: Девети круг пакла, то су издајници родбине, отаџбине, гостију, добротвора; Број шест је симбол несавршеног или недовршеног човека; Број девет је симбол изопаченог човека.

Порука би била у следећем: Не постоји коначно време и простор. Све се мења и шири. Све се може променити. Ако ништа није коначно, онда нису коначни ни порази; ни победе; побеђују а изгубиће, исто онако како ће једнога дана из овог пораза изнићи победа.

Само Капија остаје где јесте!

И народ око ње! Чак и када физички није ту! Зато су ту где јесу Дечани: да чувају место опстанка и исцељења!

Какво је место где је саграђена црква о којој говоримо? Место за исцељење и заточење. Место где је вода лековита, ваздух чист, природа монументална, а, и где смрти никада није недостајало. Дечани су место где Срби могу директно саобраћати са Богом или Васионом – што у коначноме дође на исто. Свеједно је, дакле. Ко у шта верује. Мада они што верују у Бога

морају веровати и у Васиону као његово дело. Али нема везе, на том месту, у Дечанима – има места за све. Оно што данас неће да признају, а истина је, у исцелитељску и васионску моћ Дечана веровали су сви, чак и они који су се Богу клањали у џамијама. Доводили су своје болесне чланове породице и предавали их Дечанима на милост.

Не говори се овде, и овако, да би се хулио или измишљао парадокс, већ из потребе да сам аутор лично и искрено поверује. А то не може учинити без основне претпоставке да је све видљиво и невидљиво настало из услова које је дао Створитељ. Бог је створио услов да настане Васиона, и створио га је толико савршено да се даље ширење и стварање дешава без његовог утицаја. Бог је бесконачан, па се не може ограничити само једним завршеним стварањем, чак ни именом. Бог је створио услов да се у том стварању створи и Човек. Али се Бог неће појединачно бавити људским судбинама, судбинама народа, чак ни судбином Човечанства. Дато нам је: од нас зависи колико и како. Неће нас Он награђивати или кажњавати. Како год нам буде: од нас самих ће нам бити. Тако је са судбином човечанства. Тако је са судбином народа. Тако је са судбином човека.

Револуције доносе разрачунавање сталежа и класа, ратовима се међусобно боре народи због доминације, у грађанским ратовима се људи убијају због идеологије или горе поменуте револуције. Све ће ово бити неважно у времену када ће се човек борити против човека а зарад голог опстанка.

Приближава се дан када ће извор чисте воде и незагађено парче земље бити већа

вредност од скувих машина и беспотребних апарата. Вратиће се време, врло брзо, када ће највеће богатство представљати велика породица способна да се брани и одбрани. Последњи бастион одбране људске врсте јесте породица или заједница породица. Иако сада не можемо утицати на глобална или државна питања, ми можемо да чувамо вредности и односе у породици. Када растуре и то, а на добром су путу, и човек остане сам: готово је. Онда се ништа не мора потписивати и дати, јер све је дато.

Ако убијемо Земљу и њену природу, ми нећемо убити Бога, већ само наше право да постојимо и развијамо се као део његовог стварања. Ако нас нестане - неће нестати Космоса, па самим тим и онога ко је створио услове да дође до Великог праска. Зато треба да размислимо. Човек је мали у односу на своју породицу, породица је мала у односу на народ, народ је мали у односу на своје светиње која мора бранити, светиње једнога народа неће вредети ништа ако нестане света, нестанком света убићемо наш део бесконачног Божијег постојања!

У пост-апокалиптичком времену, на крају књиге, аутор тражи спас за преостале људе у манастиру и око манастира, тачније око Капије. Ако би то пребацили на симболичку раван, и данас када се српски народ налази пред националном катастрофом, можда спас треба тражити у могућности да се изборимо да Капија остане наша и да се око исте опет почнемо окупљати, како су радили наши преци вековима пре нас. Зашто аутор тако мислим? Наиме, то и није његова мисао. То су тако именовали они давни пре њега, што су градили и живописали. Они унутрашњост храма називају ЛАЂОМ

СПАСЕЊА ЉУДСКОГ. Тај брод, тај НАОС, све је то постојало и постоји ван ове књиге. Аутор је само пренео оно што му се предсказало.

То се не мора чинити искључиво физички, уосталом, ни кроз Капију се не пролази телом - већ духом, него се може, за почетак, радити на духовном соједињењу. Ако духом заслужимо (поново) Капију: она ће бити наша, ма ко је у том тренутку физички опкољавао. Није аутор без разлога написао негде на почетку књиге да смо ми Срби били тамо пре него смо и дошли, само смо били са друге стране Капије и кроз њу прошли пре хиљаду и по година. Ми смо проласком кроз Капију и доласком код Бистре воде и испод Проклете планине прешли из духа у тело: оваплотили смо се.

Слобода појединца коју нуди глобализам састоји се у томе да слободно можеш говорити о дугачком списку онога што је забрањено или недоступно. Та слобода се састоји у томе да нечија слобода најчешће гуши твоју слободу. У ствари, слобода глобализма јесте изопачена слобода, или: слобода за изопачене! То је слобода велике деветке!

Схватите: ако је све постало глобално - онда је и опасност по свет који имамо такође постала глобална. Колико се убрзава технолошки напредак тако се истом брзином убрзава и пропадање природне равнотеже од Створитеља успостављене. Трећи светски рат је у току, треба припремити тољаге за вођење четвртог. Уколико неко преживи.

Неко ће рећи: ако су на глобалном нивоу толико велике опасности, а шта онда значи борити се за парче земље или тамо неки манастир?! Управо је у томе суштина: у враћању

својим коренима и јачању заједнице којој припадамо. Уколико би то исто чинили и други народи, одупирајући се глобализацији идиотизације, онда би горе поменути владари теже владали светом у којем људи и народи желе да буду слободни и самостални. Треба само поћи њиховом логиком: ако то раде, ако уништавају све о чему овде говорим, онда се логично намеће као једина борба чинити супротно од тога. Људи утопљени у масу безличних индивидуа, са избрисаним идентитетом, неспособни су да се одупру тиранији. То могу само заједнице које се боре за нешто до чега им је стало. На апокалиптичком крају ове књиге ја пишем, и предвиђам, да ће преживети само оне заједнице људи који ће одбити да буду чиповани и који ће као покрети отпора живети у дивљинама далеко од цивилизације.

Отуд аутор, после катаклизме, преостале људе и окупља око Вука и његовог тотема. Само, то није вук – већ Свети Сава; и то није тотем, већ – Светосавље. Дакле, аутор овде не измишља српске хобите, већ говори о ономе што је део наше традиције и митологије. Вук, овај, Свети, додуше егзистира и пре појаве Немањића, тачније Растка, али су и Срби постојали пре тог времена. Ми смо породили Саву, а Сава је нас омеђио и скрасио, дао нам тапије. Сава није наш отац – Сава је дете српског народа.

ДНЕВНИК КЊИГОВОЋЕ

Дневник књиговође: завршни рачун, роман, Лестве, Косовска Митровица, (2021), је једно од најземаљскијих, али и најискренијих дела у опусу Игора М. Ћурића. После низа

метафизичких и визионарских књига, писац се враћа стварности — али то није обична стварност, већ стварност документована руком родитеља. Роман прати лик књиговође, оца ауторовог, који води евиденцију не само о цифрама, већ и о животима људи, сопственом моралном билансу и свету који је постао рачуноводствени лист без душе.

Књига је написана у форми дневника зато што говори о дневнику. Свако поглавље је један запис, белешка или унутрашњи извештај о „пословању“ човека у некој духовној и физичкој фази - у једној години. Наратор говори у првом и трећем лицу, али, час крајње емотивно, час са дозом сарказма. Тај језички поступак ствара изразиту иронију — човек покушава да објасни живот кроз очев дневник, као да туђе књиговодствено може да уравнотежити сопствену савест.

Стил је, кроз набрајање очевих свакодневних активности, трагање за сопственим емотивним изразом. Ђурић овде користи контраст између очевог књиговодственог језика и личне емоције — „рачуноводство душе“. Реченице су кратке, прецизне, често без украсних придева. Али управо тај минимализам чини овај роман потресним.

Ово дело припада Ђурићевој „фази реалистичне ироније“.

Ова књига, причајући о судбини и животној причи једног човека који је водио свој дневник деценијама, покушава да на специфичан али књижевни начин каже, између осталог, шта се заправо догађало, кроз причу о једној породици, Србима са Косова и Метохије после Другог светског рата па све до егзодуса на крају

двадесетог века и да у тим догађајима проба да пронађе макар део узрока за потоњу колективну трагедију. Кроз личне успоне и падове главнога јунака, кроз његове заблуде или добре изборе, кроз причу о једном времену, пратиће се општи успони и падови, добри или лоши колективни избори, судбина тамошњег народа и све оно што је претходило фаталном исходу, али: имплицитно. На свакоме је да појединачно дође до закључака.

Пре свега, циљ овога списка је покушај да се опише атмосфера (или: атмосфере?!) једног времена, његов дух и кретање једног човека у тој епохи. Атмосфера између два светска рата. Атмосфера после ослобођења и у периоду обнове. Атмосфера једног градића у Метохији. Атмосфера празновања, дочека нових година, времена када животни стандард расте. Атмосфера опуштености. Атмосфера кафане шездесетих година. Атмосфера лицемерја и лажи. Атмосфера дволичности. Атмосфера пада стандарда: животног и система вредности. Атмосфера несигурности, угрожености, безнадежности. Атмосфера понижења и духовног посрнућа. Атмосфера почетка краја. Атмосфера рата и погрома. Атмосфера неразумевања. Породична атмосфера.

У жижи интересовања ове књиге јесте покушај да се опише штетност комунистичке идеологије (и владавине комуниста) за српске интересе на Косову и Метохији чак и онда када је изгледало да ствари крећу ка бољему, лажност пароле братства и јединства, али и несналажење главног јунака, па самим тим и неких других Срба, њихово нечињење и кривица оних Срба који су подлегли тој идеологији, искрено или лажно верујући да стварају боље и хуманије друштво.

Свеобухватно и ако ћемо право: то је генерално био проблем српског народа. Једино су Срби у СФРЈ искрено веровали у ту идеологију и последњи су се (ако су уопште?!) отресли те илузије која их је коштала много, чак и када се чинило да даје доста. Још у времену уставних промена шездесетих и седамдесетих година прошлог века било је предвидљиво куда је пошла федерација. Осамдесетих година када мање-више сви говоре да не желе више да живе у заједничкој држави једино Срби и даље инсистирају на томе али не због очувања јединственог српског простора већ због заблуде да можемо живети заједно и равноправно.

У центру дешавања је главни јунак, књиговођа и интелектуалац, комуниста и активиста, љубитељ капљице, књиге и филма, „звездаш“, човек који је водио свој дневник од 1953. године па све до своје смрти 2012. године. Он је био особа чији су живот обележиле и личност уобличиле речи које почињу на слово „К“: Косово, комунизам, књиговодство, кафана, књиге и кино.

Још од малих ногу, пре школе, писао је лепим рукописом и изводио рачун без грешке, као да су му била предодређена будућа занимања и интересовања. Оно што се не уклапа у тај психолошки и ментални склоп некога ко се бави бројевима и егзактним стањима рачуноводства јесте љубав према књигама и уметности уопште, са акцентом на „уметност живљења“. Куповао је и читао књиге (успут гледао филмове и боемисао) из историје, марксизма (али и философије), енциклопедије, зборнике, међутим, највише љубави и пажње, а када је књига у питању, посветио је лепој књижевности.

Уколико се некоме учини, током читања, да коаутор и син главног јунака није штедео свога оца у овим списима: грдно се вара. Све што је написано учињено је из поштовања према ономе ко је водио дневник јер је управо он исписујући своје редове желео да буде искрен и хтео да тако остане записано. Заправо, када се тиче описа разних погрешних избора, поступака, лудовања или пијанчења, односа према породици или послу, коаутор се чак трудио да ублажи аутентичне дневничке записе свога оца без обзира што је аутор дневника желео да бескомпромисно остави такав траг о себи самом. Такође, коаутор је ублажавао или потпуно избегавао дневничке хвалоспеве намењене породици и деци а да би избегао замку патетичности.

Све личне грешке, заблуде, ломове и сагрешенија главног јунака који су овде наведени, оставио је он лично и у писаној форми, без прикривања или улепшавања. Додуше, често је знао да оправда неки свој поступак (или: поступке) али их никада није прећуткивао (иначе, како би смо ми сада сазнали о њима). Онако како је радио и како се понашао: тако је и записивао. Уколико се негде може протумачити да су коментар или анализа коаутора тенденциозни и лични, чак су и такви редови „извлачени“ из атмосфере и контекста самих дневника.

Најзад, морало је бити и личних коауторових нота, па и одређене дозе субјективности, јер је поред главног јунака и он говорио о свом животу који се преплитао онако како се преплићу животи очева и синова. Коаутор је говорио о своме оцу, или, онако како га је доживљавао док је био млад и зелен, или, у времену када је заиста упознао

старину, нажалост, када је и сам загазио у озбиљне године и пред крај живота свога оца. На крају, исту су судбину делили и поделили. Били су заједно до краја, и у добру и у злу.

Ова књига говори о човеку који је повремено према себи био лош али који је у коначноме, у суштини и уистину, био добар човек: честит, честољубив, правдољубив и поштен. Реч је о човеку који је био врхунски стручњак у своме послу и занимању књиговође али који се због личних избора није исказао до краја у томе и који се није сналазио у друштвеним односима који су владали а који су одређивали успон и успех у друштвеној хијерархији тога времена. Делимично је за то крив и његов начин живота а делимично његов отворени презир према каријеристима и полтронима.

Ова књига заправо говори о доследном човеку. Био је такав у грешкама, и у пороцима, и у животним ставовима, и у идеологији, и у непорочном начину живота када је изабрао да тако живи у последњој деоници свога дугог и берићетног века. Био је узоран омладинац и активиста у првим декадама свога живота; жестоки боем и кафански човек у средини свога века; и непомирљиви анти-алкохоличар и породичан човек у последњој трећини тога животнога доба. За сво то време константа је била да је био врхунски књиговођа, поштен човек и да је волео своју породицу чак и онда када су га дела демантовала.

Ово је скаска о преживелом брату близанцу.

Овде се говори о човеку који је искрено веровао да је могуће изградити такво друштво на Косову и Метохији у којем ће сви бити равноправни и једнаки, са истим правима и

обавезама, без обзира на веру и нацију - једнако чак и онда када је подржавајући Милошевића то могло изгледати другачије. Он заиста није схватао шта се тамо спрема и ради тих шездесетих година, око Бриона и Устава, не зато што то није хтео да види (како је то чинила већина) већ зато што је веровао да његови другови из партије, Албанци, мисле искрено и добро попут њега. Он верује у СФРЈ до последњег дана. Он, најзад, искрено мисли да је Милошевић нови Тито чак и када га у својим записима части епитетима новог Карађорђа или Обилића.

Ово је прича и о томе како је у једном периоду заиста заличило да се може живети заједно и равноправно али само од онога трена када су маске почеле да падају и када је почела да се открива перфидна политика Албанаца и њихових руководстава који су увек и у већини једино имали за циљ да Косово и Метохију очисте од Срба (и ништа друго). То што главни јунак и слични њему нису то могли да схвате и увиде не умањује њихове људске квалитете и може једино говорити о њиховој наивности и заблуди али и о њиховом поштеном приступу при том покушају да се живи заједно и уз међусобно поштовање.

Описивањем (преписивањем) судбине главног јунака исписана је судбина и катастрофа Срба са Косова и Метохије, поготово после 1999. године и посебно у данима избеглиштва које је карактерисало неразумевање људи у новој средини а које је знало бити болније од пљачке и паљевине. Испричана је судбина свих тих људи који су вредно и поштено радили и градили а онда су одједном остали без ичега, препуштени на милост и немилост већ тада рањене државе,

болесног друштва, националног колапса и урушеног система вредности.

Нису сви Срби на Косову и Метохији мислили као он, те ова књига и о томе говори. Пре свега, поред личног, идеолошког и националног неслагања, је било у самој породици. О томе најбоље говоре сукоби главног јунака и чланова његове уже породице везани за однос према вери, православљу, цркви и поштовању хришћанских обреда и обичаја.

Ово је историја једне државе и једног градића у њој. Једне државе која је мењала имена и градића који је остао веран своме имену те га и данас носи: Исток! Ово је сентиментална и породична повест о људима у том граду. Ово је и културна историја тог поднебља. Овде се може видети како се одвијао друштвени, спортски, привредни и културни живот, додуше, често оптерећен идеологијом или традицијом али не увек и не обавезно. Ово је историја личних избора. Ово је медицински извештај града који је на крају и умро. Ово је политичка историја једне државе испричана кроз судбину појединца.

Најзад, ова књига можда највише говори о једном времену и патријархалној средини у којој је положај жене био изузетно тежак, када се нису поштовали лични избори већ се све подређивало породици и одлукама које су доносили они који су породицу водили и представљали. Ова књига говори о томе како жена у том времену није имала много избора, и како је морала да трпи хирове и одлуке мушкараца: очева, браће и мужева. Ова књига прича о томе како је жена морала искључиво да се посвети породици и деци, што само по себи није лоше, али је лоше то што би сваки други њен покушај избора значео

одбацивање породице и презир друштва. Да би се сматрала „добром и цењеном“, за жену је у то време важило гесло „да мора да буде задња за софром а прва за послом“.

Кад неко пише роман о оцу онда тај има унутрашње дилеме – уколико пише роман о мајци онда има унутрашње проблеме! Уколико пишеш књигу о оцу онда мораш изврнути и твоју и његову кожу! Другачије не може. Јер, кад причаш о оцу – говориш о себи! Ако имаш сина – ћути о своме оцу! Ово је прича о оцу, и сину, и породичноме духу. Амин!

Ово је лична књига. У њој ће се наћи болних признања, унутрашњих ломова, животних успона и падова, великих грешака, тешких жигова. Али, пре свега, ово је срећна књига о једној срећној и испуњеној породици која је заједно прошла и добро и зло, и из свега тога изашла јака, многобројна и сложна. Чак и богата. Део тог богатства, поред материјалног, огледа се и у иронији, хумору и снази да се говори о свему, на овај начин и у овој књизи. Породице које имају своје књиге – велике су – духом – породице.

АНТОЛОГИЈСКИ СТИХ

Књига поезије ***Антологијски стих песника лошег (и мртвог) - Тридесет година певања***, Лестве, Косовска Митровица, 2025, (поезија / лирска ретроспектива / исповедна поезија), је књига сабраних песама и лична поетска ретроспектива Игора М. Ђурића, којом аутор обележава три деценије стварања. Она није само збирка стихова — то је духовни дневник, сведочанство о једном животу у поезији. Кроз ову књигу писац се осврће на теме које су га пратиле

од првих дана: вера, смрт, љубав, земља, снови и ћутање.

Сабране песме — духовна биографија песника. Од младалачког немира до зрелог смирења. Поезија као сведочанство о преживљавању душе. Ђурићев стих је тих, јасан и једноставан, али из њега извире цело једно време.

Збирка је хронолошки и тематски подељена на неколико целина које прате развој песничког гласа: од младалачке побуне и егзистенцијалне тескобе, преко ратних и постратних визија, љубавних строфа, до зрелих, контемплативних песама у којима преовладава мир и прихватање. Сваку фазу карактерише другачији ритам и метафорички регистар — ранији стихови су кратки и нервозни, док су каснији мирни, готово молитвени.

Језик је чист, народски, али изузетно музикалан, пун симбола и дубине. То је књига о животу, вери и трајању кроз поезију Ђурић не користи украсне фигуре већ тишину између речи. Поезија му је једноставна, али дубока, често грађена од свакодневних речи које у контексту постају симболи: камен, риба, ватра, вода, кућа. Ритам је уједначен и тих, без наметања — као да песник не говори, већ слуша оно што је остајало неизречено током свих тих година.

Тематски оквир: Вера и ћутање: Бог је у Ђурићевој поезији увек присутан, али као тајна, не као догма; Завичај и земља: песник се стално враћа моту родног тла и породичног наслеђа; Љубав и време: љубав је у зрелом циклусу постала сећање; Поезија као сведочанство: свака песма је траг времена и начина на који је песник преживео свет.

„Тридесет година певања“ је духовна биографија у стиховима. То је сведочанство о човеку који је кроз поезију преживео историју, људе, ратове и себе. Ђурићев песнички свет не тражи нове форме — он тражи истину. Поезија је овде чин очувања душе, а не само уметнички израз. „Тридесет година певања“ је песниково сведочанство о животу у речи — закључак једног поетског пута који је трајао три деценије. „Тридесет година певања“ је песников духовни дневник — три деценије трагања за смислом у речи.

Збирка обухвата све фазе Ђурићевог стварања: од младалачког бунта до зрелог мира.

ВУК ЈЕ ПОЈЕО ШАРГАРЕПУ!

Роман ***Вук је појео шаргарепу - Стих у роману***, Стара књига, Лазаревац, (2025); је најинтензивнији роман Ђурићевог „ратног циклуса“. Он не описује битке, већ последице — човек је сам свој непријатељ, а савест је једино бојиште. Аутор га потписује као други део романа ***Клинички живот***. Главни јунаци — добровољац и коцкар — нису различити људи већ делови једне личности. Радња је лирска, испрекидана, пуна визија и снова. Језик је поетски, тежак од симбола и историјских слика, мамуран од сна и пића. Ђурићев рат није историјски, већ духовни — унутрашњи сукоб човека који тражи опроштај. Ово је роман о трауми, покајању и немогућности спасења. Ово је стих у роману.

Тематски оквир: Изопачен морал: свет у којем је све обрнуто — вук постаје вегетаријанац, али само зато што је већ појео све остале; Политичка алегорија: друштво у којем предатори

глуме жртве, а жртве пристају на ту улогу; Апсурд и истина: истина више није ствар етике, већ маркетинга; Смех као отпор: смех је једини преостали облик побуне; Апсурд: пријатељска ватра.

Ђурић кроз књигу **Вук је појео шаргарепу!** ствара алегорију о људској природи која је изгубила компас. То није више роман о моралу, већ о његовом нестанку.

Док смо шишали по себи: врштала је смрт около!, из романа.

Роман који није роман, уосталом, као и сви романи Игора М. Ђурића. То су прилози за психоанализу а сама књига је посвећена онима које сањамо. Па још и: стих у роману. Наслов говори све а, у ствари, ништа о роману. То је једна превара, можда чак и: парадигма или синтагма?!

У питању је, пре свега, роман о сновима - у сну и на јави!

Ово је роман дилема и теорема!

Јесте, пред вама је роман: резиме!

Ово је први роман у Србији где је коришћена вештачка интелигенција за дијалог о већ завршеном штиву. Дакле, вештачка интелигенција није употребљена као помоћ при формирању фабуле и одабиру форме, већ као анализатор већ постављене радње у одређеној структури.

Вук веган (воук култура - једноставно, зар не?!) је симбол новог времена (против којег се аутор слабашно разрачунава речју а веома јако својим досадашњим делом): левог либерализма, ЛЦБТ идеологије и зеленог тероризма. Аутор упире прстом (шапом вука вегетаријанца) на све оне битанге који су се отргли од Бога и одрекли

породице и који нису у природи свог постанка и постојања, но су антихристи.

Признаћете, вук који једе шаргарепу (или неко друго воће и поврће) је неприродно стање. То више није вук а није до краја ни шакал! Шакал једе воће кад нема ничег другог – вук, сем меса, ништа макар црк'o!

Вук веган је слика и прилика данашњег просечног корисног идиота на западу (и свугде другде, са тенденцијом и према Србији). Тај и такав човек (корисни идиот) је приморан, пропагандом агенде, горе поменутих сила у окриљу дубоких држава и српских (људских) непријатеља да чини све и стално онако како му се наложи, да не размишља или сам одлучује (не дај Боже) већ мора непрестано и мазохистички да игнорише и понижава своју природу, традицију, породицу, Бога, државу по наређењу јачих, оних који владају...

Вукови, по природи крволоци, како им је Бог прописао, завијају у овом роману (кроз уста аутора):

Орешнике за болеснике...

Русија и Руси, данас, то јест, вукови који кољу плен и једу месо, који чувају накот и живе у чопору, ратује(ју) против вукова који једу поврће, живе у зоолошким вртovima, јебу се у дупе и размножавају вештачки (или усвајају природне вучиће). Не буквално, наравно, већ као концепт.

Зашто?!

Кад се вукови натерају да буду вегетаријанци, то је крај вучјег рода! Тако је и са народима, са човеком. Готово! Енде! Нема више!

Овај светски рат се не води због колонија, неправди, енергената, освајања!

Не!

Овај рат се води: да пичка која рађа буде замењена шупком (чија се намена зна); а penis, који ствара, да се замени језиком који ћути (и: лиже).

Када се вук који једе шаргарепу, први пут појавио, на фронту против човека који жели да живи како су му и преци живели, да живи слободно и по природи?!

1999. године на Косову и Метохији једнорози су, по наређењу демократа из Америке и њихових слугу из Европе и са Балкана, напали вукове са Проклетија - Србе. Било их је више, били су много боље опремљени и били су појачани са хијенама из суседства, али нас нису победили на бојном пољу јер их нисмо пустили унутра.

Није им то ни био циљ: хтели су само да пробају како ће то изгледати против Русије.

Оног тренутка када су неки вукови прешли с мяса на шаргарепе, Срби су нападнути на Косову равном, јер је запад изгубио природно стање свог постојања, а на путу су им се нашли људи који то не признају.

Тако су Срби привремено изгубили Косово и Метохију а човек са запада је трајно добио штап и шаргарепу.

Ако сте очекивали да књига говори о горе поменутом вуку геју опширно: варате се. Она само наговештава, кратко и у цртицама.

Не очекујте очигледно од ове књиге!

Нешто је и на читаоцу, ваљда?!

Ова књига је компилација ауторових мисли у другим књигама (које нису коришћене, а јесу обилато) и очијукање са вештачком интелигенцијом безбожном.

Првобитни наслов ове књиге био је Пријатељска ватра а то је и главна тема овог

списа. Тек се касније схватило да је ово други део романа Клинички живот. Само се јавило и рекло!

ПРИЈАТЕЉСКА ВАТРА?!

Пријатељска ватра (братоубилачка) је више него јасан и очигледан симбол (дотле да и није симбол) и алузија на српску неслогу која пролива међусобну крв најчешће без ваљаног разлога. Ми се међусобно мрзимо и сатиремо из глупости, доколице и незнања.

Роман каже:

Срби, ја сам тај, ретко кад успеју да изађу из пријатељске ватре.

Који Срби? Четници и партизани, леви и десни, Обреновићевци и Карађорђевићевци, шумадинци или прекодринци, монархисти и комунисти, мали Руси или велики Европејци, итд. итд.

Ево још неких најосновнијих идеја или питања које покреће ова књига!

КАНАЛ?!

Скучени погледи али уједно и сигурност.

Шта ће нам „широки видици“ ако нас исти убијају?!

Нама није требала ширина демократије већ сигурност диктатуре!

У каналу, Србин има већу историју (и: своју) него што је имао у Душановом царству – јер – људи смо, иако смо Срби – а Срби смо, јер смо људи у времену нељуди.

Читава српска историја се стварала у ограниченим а неконтролисаним условима: у каналу. Некад и: јами. Ми нисмо видели даље од носа и ножа под грлом!

ФИЛОЗОФИЈА?!

...нико није умро а да се претходно није родио...

КЊИЖЕВНОСТ?!

Роман тражи равничарску реку, широку, спору и дубоку, а стих хоће планински поток, узак, брз и плитак.

Поезија је притока, а роман је главни ток!
Није канал, и ако је ово роман!

РАТ?!

Крв не може бити ни квази, ни прокси!

Лако је туђим курцем глогиње млатити!

Лако је мртвом вуку реп мерити – макар и веган био!

ИМПОТЕНЦИЈА?!

Немогућност да се створи уметничко дело које ће променити свет и људе на боље, или макар подићи револуцију!

СНОВИ?!

Српска ирационалност!

Аутор није могао, против подела и рата, ништа друго него да сања!

Снови против идеологије – то је победа здравог разума над безумљем!

ФРОЈД?!

Прво: то је надимак, тако су аутора овог романа звали другови и другарице у средњој школи.

Друго: у психоанализи може нам се све, па чак и ако није тачно (што је најчешће): брига нас.

Најзад, зар свако уметничко дело није прилог за психоанализу аутора?!

Поготово овог?!

АНТИРАТНИ РОМАН?!

Није. То је само роман о рату онако како је изгледало или се сањало.

Ко је и када нас уопште питао: хоћете ли бити Срби у Метохији?!

Није нико и никад!

То је божија одлука а Бог је против рата, верници јесу.

Није важно ко је за рат а ко није – на крају се и једни и други нађу у њему и ваља преживети.

Имали смо лош мир – мењали смо га за добар рат!

Нисмо лоше ни прошли – како је било писано!

ПОРУКА?!

Нема је!

Да смо хтели поруку да шаљемо, отишли би у пошту и послали телеграм (Џон Форд).

Ипак?! Можда?!

Знаш ли ти дечко, да док ја и ти овде, у овом блату, губимо главе, неко у близини, не далеко од нас, стиче свој први милион?!

Или:

Видиш и сам колико вреде новци кад се нађеш у оваквој ситуацији. Све ће им то отићи како им је дошло, на овај или онај начин, само је жртва за отаџбину и свој народ: вечна!

Или:

Тешко је време, већина теорија завера из прошлих деценија и векова се обистињује и материјализује. Човечанство мора веровати у све форме зла или неће преживети!

Узмите за поруку шта вам драго, књизи је свеједно. Јер, у бесконачност се не иде зарађеним милионима већ створеним делом!

ЗАСЕДА?!

Ми Срби: стално смо у заседи, са ове или са оне стране, свеједно нам је.

Или са штитом или на штиту!

Србин ако није у јендеку: није ни Србин, ни вук.

И кад се нађе у заседи: у Србина, углавном,
пуцају његови!

ЦРЊАНСКОВЕ ЗАПЕТЕ?!

Јеби га, аутор га воли!

ИСТОРИЈА?!

Срби, ми смо једини народ, поред Руса,
јашта, који је властиту (и народну, изворну, своју)
династију заменио идеологијом безбожника на
челу са Хрватом, који је, поред тога што је био
страни агент и комуниста, био и србомрзац?!

СЕКС, СКАРЕДНОСТ, ПРОСТАКЛУК?!

Можда, повратак анималној природи.

Природа нам дала све: ми само требао да се
окористимо њоме!

То што волимо да јебемо а да не будемо
јебани је зато што смо Срби!

Чак ни Српкиње не воле да буду јебене из
погрешних разлога!

Питање, зар неко воли да буде неприродно и
на силу јебан?

Воли вук геј и веган!

Ако није горе поменуто, питајте Фројда.

АЛКОХОЛ?!

Ова књига је писана у алкохолисаним
сновима.

Аутор је одсањао ову књигу.

ОНОСТРАНО?!

Лично искуство аутора књиге, онда кад није
сањао, него се размеђавао између живота и
смрти!

ВЕРА У БОГА?!

Испитајте се: ко искрено и без користи
верује у Бога?!

Испитајте сами себе: колико сте лажних
обећања дали Богу?!

итд.итд.

Доста је, рекосмо већ, нешто треба оставити и читаоцима (ако их уопште буде било?!).

Клинички живот је својевремено (несвесно) раскринкао вука вегана, јер је аутор прочитао на хиљаде књига, па је текст писао подсвесно, изван свести и несвесно, у сомнабулним испарењима и лебдењима, са канабета у ординацији психоаналитичара и класичног психијатра, или у пијачној крчми, у међувремену, ван снова и књига, трошећи много алкохола и жена, без књижевних аспирација!

САЈТОВИ, ПЛАТФОРМЕ И БЛОГОВИ

Посебно место у стваралаштву Игора Ђурића заузима његово објављивање електронских форми текстова: на сајтовима и блогovima. На тај начин је објавио неке од својих најзначајнијих есеја и кратких прича, тумачења политичких проблема, књижевну критику и остало.

Блог представља додатни израз његовог књижевног и публицистичког рада — тамо где се романи, есеји и поезија сусрећу с критиком, анализом и свакодневном белешком. Он показује да његова књижевна продукција није само фикција или поезија, већ и ангажованост, коментар друштва, културе и историје. Овде писац води писани дневник интелектуалних и моралних запажања: од „писаца“ до „путовања“, од завичаја до глобалних кретања. Блог је простор у којем се његова књижевност слива с публицистиком.

Објављени текстови покривају широк спектар тема: књижевност („О писцима“ секција), историја, завичај, друштвена питања, политика, модерни свет. Честе су рубрике кратких записа

(мини-есеја, анегдота), као и спискови („Најчитанији текстови“) који показују да блог има динамику и публику. Језик је мешавина публицистичког и књижевног: писац користи народни глас, архаизме, али и модерни тон. Стил је дијалогски — „Пише: Игор Ђурић“ је чест увод у текст. Тематски се издвајају: завичај (Исток, Метохија) и сећање на то, национални идентитет, књижевност, морал, „заводљивост“ модерног света, критика транзиције. Добијамо осећај да је блог наставак стваралаштва романа: тај исти глас који је у књигама говорио кроз симболе сада говори директно. Форма је отворена: постови су публични, приступачни, а категорије јасно означене означене.

Блог је важан део Ђурићевог стваралаштва зато што повезује његову књижевну продукцију са читалачком публиком у реалном времену — није само књига која кад-тад изађе, већ стални говор о времену и људима, пружа увид у „мислећи“ процес аутора: читаоцу омогућава да види тачке које касније интегрише у романе или анализе, претвара лични, завичајни и национални глас у дигитални простор — тиме аутор проширује домет и актуелност, употпуњује опус: док су књиге његове „велике форме“, блог је простор за експеримент, критичку брзину и непосредност.

Објавио је преко хиљаду текстова на својим блоговима.

Радећи на блогу Ђурић је, између осталог, објавио следеће текстове, критике, осврте и есеје (избор најчитанијих текстова): Орвел Животињска фарма и 1984; Солжењицин Руси и Јевреји; Филозофија кафана, Добрица Ћосић: Време змија; Ханес Хофбауер: Експеримент

Косово; Есеј о курвама; Пуковник Ваухник: врхунски обавештајац; Антонио Еванђелиста: Косово 2000–2004; Шумадијски астал; Есеј о сисама; Хансизам у дневницима Томаса Мана; Манифест личног национализма; Зоран Ћинђић – Мит о визионарству; Балада о пијачном дегустатору; Локал-шовинизам; Митологија пице; Добрица Ћосић: неком отац, неком маћеха; Рецепт за владање и чорбу од манића; Прича о једном војнику ЈНА; Како је Киш преписивао а други га бранили; Српски копљаник Марије Терезије; Опанци из круга двојке; Исток и Бресница: два места један човек; Ислам, трули запад и победнички исток; Рачак – како су лагали; Жута кућа – Трговина људским органима; Слободан Милошевић – Крив за туђе злочине; Мирко Ковач – о лику и делу; Судбине писаца; Какав је „дисидент“ био Милован Ћилас; Осиромашени уранијум; Пекић – Алтантида; Метафизички исцрпљено тло запада; Гинтер Грас – Псеће године; Почеци: мастурбација и порно; Дневници: Петар Први Карађорђевић и Ј.Б. Тито; Писци и бојни; Писци и власт: Историја кетманства; Драган Крстић – Психолошке забелешке 1968–73; Књижевни тренутак: Силиконски критичари; Просечан читалац у Србији: ни секс, ни град; Иво Андрић: човек; Милош Црњански: човек; Како су лагали о Косову; Јебозовност; Цајпер; Духовна контра-револуција; Педесете: Почетак кризе средњих година; Како смо ишли у ЈНА, или, смрт са укусом војничког пасуља; Наши стари отомани; Распућин; Како смо славили Нову годину; Сазревање уз стрип; Рани еротски радови; Српска политика: канта гована преко главе; Теодора Петровић: Приватна историја Сремских

Карловаца; Топлички устанак - Део породичне историје; Писмо родном граду; ОРА: Како сам добио ударничку значку; Василиј Симјонович Гросман - Живот и судбина; Философија паланке: Библија другосрбијанштине; Барут и интернет: слободарске тековине; Сувопичасте мисли; Неприродност хомосексуализма; Легенда о брому; Београдски шупци; Мирослав Крлежа о другима - и други о њему; Борислав Пекић, Одлазак легенде - Дрина без филтера; Останимо народ бесплатног ручка; Стеван Јаковљевић - Смена генерација; Достојевски; Дневник изолације; Крдо или чопор - имунитет за идентитет; Есеј о људским особеностима и карактерима; Ђорђе Балашевић - Песник паорског срца; Растко Петровић - Дан шести; Како сам постао боем; Шалтер: највећи српски непријатељ; Жика Обретковић - Дух Београда из Кучева; Стаљин: Осетин у кожи руског медведа; Рубинови манекени; Есеј о сланини; Албанство: од Скендербега до Мићенија; Деда Данилови пристави; Разоружавање Срба: завршни ударац НАТО-а; Сазревање у Богу: Генеза и еволуција; Дрон: Нови бог рата; Каубојски филмови; Јован Станисављевић Чаруга; Бранко В. Радичевић Мачиста; Вирус југословенства у српском националном телу; Комшија и комшилук; Очеви и синови; Стив Ривс; итд.

Ђурић свеукупно има преко пола милиона приступа и посета на својим интернет платформама: Срби(и)ја, Блог Игор Ђурић, Метохија и Косово, сајт Игора Ђурића и сајт Старакњига.ком, као и платформе попут **академије** и стотине других и туђих сајтова који су преузимали текстове Игора Ђурића.

Игор М. Ђурић је писао за часописе **Хвосно** и **Лестве** које је уређивао и уређује Зоран Ђорђевић.

НАУЧНИ РАДОВИ

Игор М. Ђурић је објавио и два научна рада (српски, македонски и руски језик). Оба рада, објављена у коауторству са др. Момиром Н. Нинковић, представљају пример синтезе националне и локалне историје, архивског истраживања и сведочења из прве руке. Ауторова улога у истраживању је јасно препознатљива у спајању историографске методологије са дубоком завичајном интуицијом — што је постало својеврсни потпис научног стила аутора.

Главна тема оба рада — **живот и рад руске емигрантске породице Чистов у Истоку (1928-1940)** — смештена је у шири контекст руско-југословенских односа, беле емиграције, културно-медицинске сарадње између два народа и утицаја Белих Руса на важне аспекте српског образовања, спорта, уметности и науке. Радови документују, али не интерпретирају — наглашавајући ипак хуманистички аспект егзила, улогу лекара и интелектуалаца у обнови послератне Србије, као и процес интеграције у локалну средину.

Истраживање ових радова почива на више слојева извора: Архивска грађа: Архив Србије (фонд Г-216, Министарство народног здравља), персонални досијеи В. С. и А. А. Чистових; Мемоарски материјал и сведочанства потомака (Хелен Даглас, Елеанор Дилман); Историографска и периодична литература — Димић, Јовановић, Литвињенко, Миленковић,

Павловић и др; Локални извори и теренска сведочанства, посебно она везана за Исток, дела Игора Ђурића и других, што представља драгоцен допринос српској регионалној историографији.

Методолошки приступ комбинује биографску микроисторију (случај породице Чистов) са макроисторијским контекстом беле емиграције у Србији и Југославији, чиме се постиже и историјска документарност и наративна живост.

Упадљива способност аутора је да су успели да архивске чињенице оживе у причу — што је реткост у академском писању. Радови су по структури историјски, али по духу хуманистички — у њима се прошлост чита као судбина, а не само као податак. Ови радови тиме стоје на раскршћу науке и сећања, доказујући да историја није само оно што је било, већ и оно што остаје као пример доброте, знања и хуманости.

РЕЗИМЕ

Ако би тражили неке основне путоказе Ђурићевог стваралаштва онда би смо могли да кажемо да он кроз своје стварање пролази кроз разне циклусе и тематске изазове: ратне теме – где истражује рат, исповедно или документовано, као духовно искуство или сведочанство учесника; изгнанство и духовни ломови људи, расељенички егзистенцијализам или егзистенцијални расељенизам, интроспективно, лирски, молитвено; завичајно и социјално, хроничарско и моралистички, одбрамбено иронично без сарказма; прозна дела заснована на историји, психологији, религији, филозофији – измешана са личним нотама аутора који је живео и читао; филозофски и интимно кроз филозофију порнографије и еротску метафизику; есејистичко-критички циклус, есеј, анегдота и полемика; поетски циклус – поезија.

Игор М. Ђурић је пре свега романописац!

Опус Игора М. Ђурића чини јединствену целину у савременој српској књижевности. То је књижевност искуства, али и савести — од рата и трауме, преко изгнанства, до повратка човеку. Ђурић је писац који је остао веран истини, без обзира на форму и епоху. Он је много написао али је много више прочитао.

Његова дела су сведочанства о моралу, кривици и вери у човека. Он је уметник који бежећи у симбол у њему проналази истину. У времену кад речи лако губе вредност, Ђурић је остао пример писца који је речима вратио тежину — јер држи до своје речи. Његова дела — од **Колоне** до **Вук је појео шаргарепу** — представљају континуитет једног гласа који није

пристао на заборав, ни компромис. То је тридесетогодишње размеђе његовог стваралаштва. Он је сведок времена, морала и људских судбина. У његовом делу се преплићу рат и вера, иронија и нежност, љубав и туга, а поезија постаје последње уточиште истине.

Књижевни опус Игора М. Ђурића представља јединствену синтезу искуства, духовности, ерудиције и ироничног посматрања света око себе. У његовим делима преплићу се филозофски трактат, исповест и мит, чиме он гради књижевни систем који се креће између реализма, метафизике и визије. Његова проза је истовремено исповедна и колективна, укорењена у српској стварности уједно окренута према индивидуалцу, отворена према универзалним питањима живота, смрти, душе и морала.

Опус Игора М. Ђурића може се посматрати као јединствена духовна аутобиографија писца који путује кроз властите светове — од социјалне стварности и историје до онтолошког и мистичког сазнања. Основни мотиви који се провлаче кроз сва дела су: потрага за душом и смислом постојања, судар тела и духа као два пола човекове природе, иронија као средство разоткривања истине и Косово као симбол постојања и борбе.

Књижевни опус Игора М. Ђурића је истовремено хроника времена, исповест појединца и филозофски дневник душе. Кроз своја дела аутор је створио јединствену митологију — спој духовног искуства, историје и религије — у којој човек јунак и када је антијунак. Његов рад чини затворен и јасно обликован систем вредности, чија је суштина у верности

написаној речи, у борби против заборав а и у трагању за истином у времену лажи.

Ђурићев језик је мешавина филозофског, драмског, наративног, поетског и народног израза. Он говори кристално јасно о најтежим питањима, а свакодневицу често претвара у симбол. Стил му је полифоничан, вишегласје романа, есеја, исповести, поезије и хронике, стапају у један глас његовог опуса. Његов књижевни израз се простира на неколико октава једног истог гласа. Посебна одлика је употреба ироније као духовне заштите — писац се смеје свету не зато што га презире, већ зато што га воли превише да би ћутао.

Игор М. Ђурић је књижевни вук самотњак. Он сам хода кроз књижевну дивљину, лови речи, своје имагинарне књижевне ликове и свој миран сан. Институције су заобилазиле Игора М. Ђурића али, ако ћемо право, и он је заобилазио њих. Лепше му је било у шуми књига.

**Between War and Silence: The Literary World
of Igor M. Đurić**

An Analytical Reflection on a Thirty-Year Literary
Oeuvre

Authors:
Creative Team
Stara Knjiga
Editor

Đurađ Đurić, M.A. Archaeologist and Curator

Introduction

Igor M. Đurić, a Serbian writer, was born on January 26, 1968, in Istok, Metohija, into an old Serbian family from the region. Until the age of thirty-one, he lived in his hometown, from which he was forced to leave in 1999 following NATO's aggression against Serbia, the expulsion of Serbs from the region, and the occupation of Kosovo and Metohija. A life spent in his homeland, together with a deep genetic predisposition, profoundly shaped the thematic focus of his literary work — homeland, exile, war, memory, and family. He currently lives in Lazarevac. Writing professionally, he holds the status of an independent artist within the Serbian Literary Society.

His biography resembles, in many respects, the stories of American authors such as Miller, Bukowski, Sinclair, Twain, or Hemingway — what some critics call *American biographies* — rather than those of European writers, especially from the East. Having abandoned a military academy, Đurić ended his prospective military career; he never completed university, worked as a postman, bookkeeper, and warehouseman, owned several private businesses that all eventually failed, fought for his country, lived as a refugee, spent a year in Manhattan doing all sorts of work, and finally settled in a mining town near Belgrade.

Yet, despite these parallels with the West, Đurić's literary roots and models are firmly grounded in the East — above all, in Dostoevsky, and then in others. He remains closely tied to the literary history of his own language: Njegoš, Dučić, Rakić, Dis, Crnjanski, Andrić, Petrović, Selimović, Ćosić, and, above all, Pekić with his *Golden Fleece*. There

is little avant-garde experimentation or mysticism here. Đurić has walked the well-trodden paths of Serbian literature — trails carved out by the greatest and most enduring writers before him.

As an author, Đurić has published a substantial number of novels, collections of stories, and essays devoted to existential, spiritual, and social questions. In the digital realm, he is active as a writer who uses blogs and online platforms to share his reflections and literary works. His texts and poetry appear in various anthologies, and he occasionally contributes to literary journals.

Throughout his career, Đurić has demonstrated a profound commitment to excavating historical, familial, and cultural traces, as well as an acute sensitivity to the inner drama of human destinies within social contexts. He stands as a writer, publicist, poet, essayist, and researcher of cultural heritage, whose work rests on a strong sense of regional identity and the spiritual legacy of Metohija.

His contribution to the preservation of culture, memory, and literature is of particular importance to the spiritual landscape of Metohija. In the context of contemporary Serbian literature, Đurić can be described as an author of *metaphysical realism*, of the homeland, of erudite essays and moralist prose. He is regarded as one of the most significant modern Serbian writers originating from Kosovo and Metohija — if not by position within the literary establishment, then certainly by the power of his work.

The literary oeuvre of Igor M. Đurić is among the most extensive, intriguing, and consistent in contemporary Serbian prose. From his early war writings, through regional narratives and modern

novels, to later essays and poetic cycles, Đurić has constructed a continuous line of thought and emotion that unfolds in several phases: from bearing witness to trauma and digging through memories, through existential and spiritual questioning, to original literary criticism and, finally, to the mature serenity of poetry. His literature is not the product of a passing moment but of a persistent effort to find human measure between reality and dream, body and soul, sin and redemption, memory and history. In Đurić's world, war is merely the beginning — the true conflict takes place within the human being. Each of his works testifies to the struggle to derive meaning from chaos, to restore morality to art, and to ensure that the written word remains worthy of the silence from which it was born.

Following in the footsteps of his father, Milisav, Igor M. Đurić has kept for thirty years a diary of his bodily and spiritual condition, recording reflections on politics, literature, art, society, books he has read, and everyday trivialities. When the time comes, this diary will constitute a unique literary and historical whole — a true portrait of Igor Đurić.

Igor M. Đurić is a man who writes abundantly and reads even more. He is, above all, a reader — which is no small thing. His entire life is intertwined with books and literature. Thus, books and writers often appear, directly or indirectly, as characters in his works. With irony and self-awareness, Đurić expresses his literary credo in his own words:

“The first book: important and joyful. Then the second, third, fourth, fifth, sixth, seventh... Now it's all the same to me — I write because I have nothing smarter to do. I have described the history of my birthplace and my family in my books. I believe writing prose is like pissing against the wind;

writing poetry is playing to one's cock. The only thing worthwhile in all this business is reading."

This passage perhaps best encapsulates both the literary and human character of Igor M. Đurić. Uncompromising and unrestrained, he is a man who burns every bridge behind him with his pen. His works contain not a trace of compromise with mainstream trends, mediocrity, or commercial literature.

AN ANALYTICAL OVERVIEW OF THE LITERARY WORK

UNFINISHED POEMS

The poetry collection *Unfinished Poems* was published in the difficult and pre-war years of 1997, in Istok, by the Youth Council. The collection never reached the judgment of the public, critics, or time itself, for it was born in an age when war had already begun in Kosovo and Metohija. Produced under poor technical conditions, without editing or proofreading, it was largely lost when the author's house was burned to the ground — together with almost the entire print run. The poems represented an existential cry of a young man who, frightened, sang against war.

THE COLUMN

The novel *The Column* (a work of mythopoetic and war prose, a spiritual allegory) — the symbolic foundation of Đurić's entire oeuvre — was published in 2005 by the *St. Sava Cultural Center* in Istok. It stands as one of the key works of his early prose. Within it, one can already discern the thematic and poetic continuity that would later define his cycle of works devoted to Kosovo, war, and loss — but also a clear authorial intention to move away from documentary realism toward the symbolic and archetypal. The visionary, mythical, and confessional tone of the book establishes the foundation of Đurić's epic and spiritual cycle on the suffering of Kosovo. Its composition is mosaic-like — fragments of memory, dreams, and visions

intertwine into a unified picture of the spiritual crisis of both an individual and a nation.

The plot — atypical in both form and structure — follows a group of Serbian refugees in a column. Yet this is not war epic; rather, it is an allegory of the human soul wandering between life and death, between homeland and an unknown place. Đurić merges realism with strong symbolism, using an expression both raw and poetic.

The Column is a novel of wartime consciousness, but not a conventional war novel. There is no heroism here — only the disintegration of meaning when war arrives uninvited. People and space (Istok, Metohija) appear as mythic scenery of collapse. Through the motifs of a burning boat and a dying spring, Đurić fuses archetypal sacrifice with collective punishment, drawing upon biblical imagery, Slavic mythology, and folk legend. The motif of fire — as both purification and destruction — dominates, while the fragmented narrative, often visionary and dreamlike, testifies to the author's pursuit of transforming reality into symbol.

The language is dense, archaic, and richly imagistic, filled with old words and rhythmic repetitions. Đurić employs a mythopoetic expression closer to oral epic than to modern prose. Names such as *The Man*, *The Friend*, *Methodius*, *Jevrem*, *Yaga*, and *The Spring* act as archetypes rather than realistic characters. The novel itself resembles a liturgy for a lost homeland. Here, Đurić consciously avoids using conventional personal names, believing such labeling would trivialize his characters — a practice he would continue in many later works.

The central idea of the novel is that evil does not exist outside man, but within those who release it from themselves. The burning boat symbolizes the

fate of a nation setting forth on a journey with no return. Đurić does not rely on political explanations — his truth is mythological and psychological: man destroys his own source, his own water, his own being.

The Column is also the first novel in Đurić's "Kosovo cycle" and serves as an introduction to his later works — *The Time of Evil Trouts*, *The Ninth Circle of the Holy King*, and *The Wolf Ate the Carrot*. Within it are already embedded all the motifs he would later deepen: war, the myth of the lost home, the rhythm of sleeping evil, fire, water, repentance, the inner drive toward survival, and the premonition of both spiritual ruin and resurrection.

For the first time in Đurić's fiction, the phenomenon of vampirism appears. In Borislav Pekić's work, vampirism is a metaphor for the cyclical nature of time and the longing for immortality. In Đurić, it becomes a metaphor for the static nature of historical and human events — what has happened is no longer subject to dialectics, except through interpretation, and interpretation is almost always flawed. In *The Column*, vampirism expresses the desire to return to a static, "colonial" time — a time when the vampire could still die; it is an attempt to stop time at a specific place and moment. The vampire here symbolizes resurrected evil, which endures because it cannot die within people. It drinks blood for a while, hides, and rises again. Against the author's will, vampires would later slip into some of his other works as well.

Man is a microcosm in the ontological sense but a macrocosm in the animistic one. Being is necessarily limited by the body. The soul wanders through the boundless landscapes of the body, and until death, it is difficult to locate — the author

himself could not find it, though he searched. When the body dies, the soul enters stone. The stone remains at the spring while people flee from it. Were it not for the ancient warriors (history and origin) guarding the stone, our roots would be lost. The water is no longer ours. What, then, of the souls of those who built Dečani, Gračanica, Gorioč? It is not the land that matters, but the souls — they are the greatest loss, and shame. Souls must always be nourished: how can they drink from polluted waters now, waiting for us to return and reclaim what is ours? This, the author ponders throughout the book.

Does a people have a collective soul? And does it leave the body when that people departs and perishes? This is the central dilemma of *The Column*: where does the soul of a people go when the people themselves are gone — when their body, or at least their stone, has been taken from them? We deceive ourselves if we think we can trick supernatural forces — believing in spirits and legends only when convenient. That may be possible with God, but not with the soul — if we have one. And if we do not, then nothing matters, not even art.

The central spirit and body of the book are the column itself and the voices that cut through it, emerging from within. Through the column, its duration, its phenomenon, the author attempts to speak of the destiny of the Serbian people — a destiny that repeats. The exodus of the people, provoked by war, is confronted by demons, fairies, vampires, and karakondžulas — for what will remain of the ghosts and spirits if the people vanish? What meaning do they have without the people to whom they belong? Evil seeks to enlighten us, to make us aware. As Istok burns, a column of Slavs, armed with swords and long blond braids, descends to the spring

to protect the water — the same water once discovered, once settled beside, once used in ritual exorcisms to drive out demons. Now, after centuries, those demons wish to return to it.

The action of the novel takes place during the NATO bombing, in the region of Metohija, specifically in the town of Istok. The protagonist experiences a deep inner drama following a tragic mistake — he kills his best friend and hides the secret — recalling Dostoevsky's *Crime and Punishment*. Beyond its psychological dimension, the novel also delves into Slavic mythology, exploring the dilemma of whether, after migrations and the abandonment of ancestral lands, the spirits of the ancestors and mythical beings such as vampires and ghosts remain. This mystical layer creates an atmosphere of timelessness and spiritual continuity, characteristic of works inspired by Slavic folklore.

In the novel, the **wolf** and the **horse** are central symbols deeply rooted in Serbian mythology and cultural consciousness. These animals embody strength, endurance, and spiritual connection to the ancestral world.

The wolf, one of the most prominent creatures in Serbian folklore (and one that continues to roam through the written forests of Đurić's later works), represents not only power but also the protector of family and tribe. In folk belief, the wolf is a mythical companion of heroes — a symbol of invincibility and closeness to nature. The Serbian expression “a lone wolf” signifies one who relies solely on himself and survives in harsh conditions.

The horse, equally important, is associated with heroism, nobility, and warriors. In epic poetry, the horse is the hero's most faithful companion, his

partner in battle — a symbol of freedom, knighthood, and spiritual ascension. In many mythological tales, the horse also guides souls to the afterlife.

In *The Column*, these mythic animals form a bridge between the world of humans and that of spirits — and between a glorious past and a desolate present. They are not mere animals but emblems of endurance, resilience, and connection to one's roots. They are guides toward light in dark times.

A crucial layer of tension and moral conflict arises from the relationship between two men: the protagonist and his old friend, a former state security officer (*udbaš*), who suspects him of the crime and acts as an informal judge or moral guide. Instead of confronting him directly, he tries to lead him toward self-realization and repentance — a motif reminiscent of Dostoevsky. The friend's insistence that the protagonist remain at the place of tragedy, while others flee, symbolizes that he must not escape his past — that he must stay where horror occurred, to atone.

In Serbian tradition, staying in a forsaken place carries deep spiritual meaning: it signifies confronting the ghosts of the past and one's own guilt. By remaining, the protagonist assumes a Promethean or Christ-like role — bearing the burden of sin and betrayal, both of those who fled and of the mythic beings left behind. In this, he seeks not survival, but purification and redemption.

THE DISPLACED PERSON

(An existential-psychological novel)

The novel *The Displaced Person*, written in 2005-2006, represents one of the early prose works of Igor M. Đurić. Written shortly after the events in

Kosovo, it bears a strong emotional charge (good and evil) and a profound metaphysical resonance (the clash of cultures). Although rooted in concrete reality — displacement, the loss of home, the disappearance of a world in which one once lived — Đurić builds within it a complex spiritual space where personal fate ascends to the level of universal human experience. He seeks emotion in his story, not the refugee's validation.

The Displaced Person is a novel about a man who, having lost his home, strives to return to himself and to the life he has lost. He wants simply to be human again. Đurić does not write about exile as a social phenomenon but as a spiritual condition: a man may be displaced even in his own house. The composition of the novel is calmer, introspective, and realistic in tone, with a fluid narrative (unusual for Đurić, except in his later works *Vampires* and his short prose). Yet beneath its surface lies a metaphysical dimension — the question of life's meaning. This work marks the transition from the war cycle to the existential one.

When the column stops, man — people, individuals — must step out of it. They find themselves on the street. In the column, they felt safe; as long as it lasted, everything was certain — or rather, nothing was certain except that nothing new needed to begin while it endured. But when the column stops, man faces a new environment, one hostile toward him for many reasons. He feels fear, confusion, and bitterness. The world resounds like water in his ears. He is hurt, angry, disappointed — sees hostility everywhere, even where it doesn't exist, especially where it doesn't. And so he begins to hate his surroundings, without knowing why, but

from the depths of his soul. Sometimes, the world gives him reason to.

Yet *The Displaced Person* is a story with a beautiful and hopeful ending: in the end, people rediscover love within themselves. It is one of Đurić's most intimate and painful works. The theme of displacement — both external and internal — here acquires a universal dimension: man as a being permanently exiled from his space, his language, his own time. The central motif is exile — not merely geographical, but existential and spiritual. The protagonists are people who live “beside” themselves, dislocated from life, often without the possibility of return. It is a story of cultural conflict, of family disintegration, of estrangement between ways of life.

The structure of the novel is fragmented — as are the identities of its characters. Poetic expression, narrative segments, and empirical tone interweave. The language is lyrical, at times introspective, confessional, or coldly rational. The rhythm alternates between tension and release, evoking the struggle between past and present, memory and reality, love and hatred. It is, ultimately, a book about loyalty.

The Displaced Person treats the loss of home as the loss of meaning. Đurić seems to ask: *Can one ever truly return home — to a home that now belongs to someone else?* The answer is dual: one cannot, but one must try. That attempt to return becomes an act of survival. Through his characters, Đurić reflects a generational fate — people who left their roots but never ceased to carry them within, and those who awaited them in new horizons. Thus, the novel becomes a testimony of a civilizational transition and the spiritual void it leaves behind. It speaks of the

struggle between old and new understandings of the world.

The narrative is divided into sections following the protagonist's inner stream of consciousness — past, present, and future. His movement between these temporal layers becomes an inner journey — a search for meaning after the collapse of order. The story unfolds in fragments, composed of memories and confessions, resembling a “diary of exile.” Đurić does not follow chronology but emotional rhythm — the inner dynamics of sorrow, pain, and transformation. The language is simple but poetic, marked by short, dense sentences that seem to choke on their own meaning. He often incorporates colloquial speech, yet transforms it immediately into inner monologue — making the style intimate, confessional, almost prayer-like. Đurić blends elevated literary diction with everyday expression, uniting the poetics of a poet and the cry of a refugee. Repetitions, ellipses, and pauses are not flaws but rhythmic devices that evoke fragmentation and displacement.

The Displaced Person is not merely a novel about exile — it is a novel about man's fall from his own paradise, from his own life. Đurić asks: *Can a man remain whole when everything has been taken from him?* The answer lies not in revolution or revenge but in acceptance and transformation. Human dignity arises not from external conditions but from an inner sense of meaning.

This is the first novel in Đurić's *Cycle of Exile*. One arrives in it by way of *The Column*. It establishes the recurring motifs of his later works: departure, alienation, pain, misunderstanding, silence, faith, and the search for the soul.

Exile and return: the hero is condemned to eternal movement, yet in that movement he seeks himself. Loss of home: home is no longer a place, but a memory and a wound. Identity and faith: man strives to preserve humanity in a world collapsing around him. Silence as witness: everything that once spoke now remains silent — and that silence becomes the most powerful voice.

Though the poetic impulse remains, it serves the narrative structure. The book signals a shift in focus — from collective destiny toward the intimate, from external events toward inner fracture. Even the title *The Displaced Person* carries dual meaning — both social status and spiritual diagnosis. In truth, we are all displaced — from our families, from our country, from our lives, from our minds.

Đurić's novel is deeply connected to the painful theme of Serbian refugees from Kosovo and Metohija (and all refugees elsewhere) who were forced to abandon their homes and rebuild their lives in new surroundings. This motif — both personal and historical — mirrors the reality of many families displaced by the wars of the former Yugoslavia. The novel addresses not only physical exile but the emotional and psychological aftermath it leaves upon individuals and communities. The adaptation to a new environment — with all its tensions and conflicts — is central.

The novel also explores social prejudice and misunderstanding toward those forced to flee due to war or politics. This theme remains painfully relevant: newcomers are often met with suspicion or hostility, and the resulting tension between refugees and locals creates a dynamic of mutual alienation — yet also of potential reconciliation. Through this conflict, Đurić exposes the human dimensions of

both suffering and empathy, showing how prejudice and fear of “the other” affect both sides: those who arrive and those who must receive them.

The novel thus evolves from mistrust and division toward mutual acceptance and understanding — an ultimately optimistic and humane message. It demonstrates that, despite pain and difference, people can find empathy, friendship, and solidarity. The building of trust, however slow and fragile, becomes a sign of humanity’s capacity to heal itself. The protagonist’s emotional transformation — from loss and trauma toward renewal — parallels the collective process of communities learning to coexist.

The central character, a former officer of the Yugoslav People’s Army who deserted to avoid participation in war, embodies moral conflict and human tragedy. His attempt to escape violence only leads him back into it, when destiny takes him to Kosovo — the epicenter of conflict. This paradox makes him a symbol of those drawn unwillingly into war, regardless of choice. His subsequent displacement and struggle against prejudice in a new environment add layers of personal suffering. Once a soldier, now a refugee, he faces condemnation, misunderstanding, and the search for a new life.

His emotional journey — marked by loss, tragedy, and hope — culminates in rebirth through human connection. The death of his parents deepens his despair, but friendship and love revive him. The friend who becomes his “family” symbolizes compassion and the redemptive power of human bonds. The love he finds in exile represents not merely romance but renewal — proof that even after

ruin, life can begin again. Through this, Đurić affirms the endurance of the human spirit.

The novel combines two essential dimensions: personal transformation and social reflection. The protagonist's healing unfolds within the broader social and historical context of exile and adaptation. His private journey mirrors the collective struggle of a displaced people. In the end, *The Displaced Person* concludes with a profoundly human message — that goodness and love prevail. Despite all suffering, loss, and injustice, hope endures. Đurić's final gesture is one of faith in humanity: that kindness and empathy can transcend division, prejudice, and pain, and that even in the darkest times, love remains the ultimate act of survival.

ONE YEAR IN NEW YORK

Diary and Travelogue (2007)

One Year in New York (2007), a diary and travelogue, recounts the period the author spent in New York. It is an intimate chronicle of a year in exile — from June 2006 to June 2007 — which Đurić transforms into a literary record of displacement, identity, and the clash of worlds. The book is not a tourist account but a spiritual and intellectual journal of a man who, upon arriving at the center of the world, feels utterly estranged. Igor M. Đurić uses New York as a metaphor for the Western civilizational model — cold, rational, pragmatic — set against Balkan sensibility, emotion, and “human warmth.”

The book blends autobiography and travel writing, tracing the author's personal experiences during his stay in New York. Through vivid portrayals of everyday life, Đurić captures the city's

dynamism — one of the world's largest and most vibrant metropolises. It is a mixture of personal anecdotes, cultural observations, and reflections on the contrasts between Serbian and American values.

Structured as a series of diary notes, letters, newspaper clippings, and inner monologues, the text carries a semi-documentary form. Each entry begins with an episode or impression from American life — an encounter, a subway ride, bureaucracy, television, shopping, customs — but soon turns into a philosophical or ironic reflection. The narrative oscillates between reality and contemplation, often tinted with humor and satire.

The recurring motifs and themes include:

- **Emigration** — not as escape, but as the loss of belonging: *I am a stranger. The land belongs to no one; it is its own.*

- **America as a mirror** — New York becomes the prism through which the author observes humanity's spiritual decline and the cult of money.

- **Nostalgia and self-irony** — the Serbian melancholy mingled with bitter humor: *I came to become a worldly man, not a provincial mourner.*

- **Language and identity** — the struggle between native and foreign words; the book is written as resistance to assimilation.

Durić's style is conversational, witty, and sarcastic, mixing literary and colloquial speech. The rhythm is fast, mirroring the city's pulse; the expression is concise and vivid. Inner monologues and quick associative leaps create the impression of a living voice — a continuous, loud conversation with oneself.

The central idea of the book is that the “Western paradise” is not a real paradise, but a false utopia — freedom without soul, prosperity without meaning, democracy without people. Đurić asks: *Can a man who thinks and feels survive in a system that denies spirituality?* The answer is never explicitly stated; it is felt — in irony, in humor colored by sadness, and in the quiet yearning for return.

New York defies genre boundaries, merging the documentary, lyrical, and absurd. The city becomes both a symbol of exile and an inner landscape of consciousness. The text is a dialogue between reality and illusion, West and Balkans, body and spirit. The style is ironic, experimental, influenced by postmodernism. Đurić combines quotations, commentary, meta-textual fragments, and personal testimony. *New York* is thus a book about identity in an age of global alienation — a postmodern vision of exile and belonging, the city as the symbol of a man without foundation. Its fragments, quotations, and metaphysical reflections form a spiritual diary of modernity.

At the beginning of this hybrid travelogue and memoir, Đurić prophetically defines its essence:

“People often ask me why I came back from America. No one ever asks me why I went there in the first place. In that fact lies our spiritual downfall and national decay.”

Đurić’s prose is rich and descriptive, portraying New York as the city that never sleeps — full of contrasts, from the brilliance of its wealthy districts to the harsh reality of its poorer neighborhoods. *One Year in New York* is not merely a story about travel; it is a story about personal transformation — confronting one’s fears, surviving cultural

dissonance, and finding one's place in a world both exhilarating and terrifying. The book serves as an inspiration for those interested in travel, cultural studies, and the human experience of adaptation and belonging in the unfamiliar.

VARIOUS MEASURES

(Four Stories, 2008 — Moral Realism with Satirical and Tragic Elements)

Various Measures (2008) — subtitled *Four Stories* — is one of Igor M. Đurić's rare collections of short prose. In this book, the author returns to the individual — the confused or adaptable man — and to his moral decay amid the harsh, post-conflict years of social transition. Through four thematically connected stories — each independent yet forming a unified whole framed by moral decline and social corruption — Đurić unveils the spiritual collapse of human character.

Each story can be read as a moral study. The first one, "The Fall of Morality," immediately sets the tone for the entire book. It is followed by "The Fall of an Angel," "The Fall of Consumption," and "The Fall of a Terrorist." The author employs his signature irony — often bordering on the grotesque — to expose the mechanisms of adaptation, cowardice, hypocrisy, immorality, and selfishness within human behavior. Written in the first person, the narration gains intimacy and irony, as if the author himself stands trial with his characters.

Đurić adheres to classical narrative form and structure. Instead of grand events, he focuses on "small truths" — the ways in which people justify themselves, thereby dismantling the moral order of consciousness. His realism is not documentary but

psychological, dissecting the self-deception that defines modern man.

The style is dense, aphoristic, witty, yet somber. Đurić uses language as the situation demands — archaic or urban, formal or colloquial — shifting effortlessly from tragic to comic tones. Sentences are rhythmic and precise, full of contrast: serious thoughts wrapped in humorous formulations. Here, the maturity of the author is most evident — mastery of the short form.

Thematic framework:

- **Moral decline** — man's willingness to abandon dignity for small personal gain.

- **Hypocrisy of the intellectual** — satire of the empty elite and bourgeois vanity.

- **Collective amnesia** — a society that forgets truth in order to live more comfortably in lies.

- **Laughter as punishment** — humor not for amusement, but as a tool of moral judgment.

- **Mental illness and religious fanaticism.**

- **Terrorism and hatred.**

- **The struggle for survival.**

This is a book about human weakness in a time without moral compass. Đurić returns to one of his essential themes — the man who adapts to evil times and evil people. Morality is no longer merely a social norm but a personal choice, and thus each story becomes a small tribunal of conscience.

Various Measures stands as a collection of moral essays on contemporary humanity. Đurić exposes hypocrisy, hollow intellectualism, spiritual and physical decay, religious extremism, terrorism,

and collective indifference. His humor is sharp yet just — laughter as the conscience's final judgment.

MY PEOPLE

(A Collection of Poems on Small-Town Characters, 2013 — “Stara Knjiga” Publishing)

My People — a collection of poems about provincial characters, printed in only four copies and as a digital edition by *Stara Knjiga* in 2013 — marks the completion of a major circle in Igor M. Đurić's creative evolution. It moves from war, spiritual, and homeland themes toward the intimate, social, and psychological.

In this work, Đurić leaves behind the grand metaphysical frameworks and turns to everyday life — to human flaws, weaknesses, and the portraits of people he long observed and recorded while living in a small town. It is a book about “little people,” written, however, with respect and affection for their imperfections.

The work is *poetry in prose*, tinged with aphoristic notes and lyrical portraits. Each section is dedicated to a specific character or human type — from the prostitute to the usurer, from the brute to the liar, from the false general to the gossiping neighbor, from the petty thief to the returning migrant. Though seemingly fragmented, the form creates a cohesive, rhythmically unified whole: the reader feels as though listening to an old chronicler who knows everything, yet passes no judgment.

The language is simple, colloquial, often laced with slang, but melodious and refined. Đurić demonstrates his gift for being witty, sharp, and lyrical — sometimes all within a single sentence. Phrases and folk sayings transform into

philosophical thoughts, while irony alternates with melancholy. His style blends folk wisdom with modern skepticism.

Thematic framework:

- **The small town as a world:** not merely a place, but a state of mind — a universal model of fear, pettiness, and conformity, but also of warmth and closeness.

- **People as mirrors:** each character is at once endearing and pitiful, reflecting what we ourselves fail to hide.

- **Humor and sorrow:** every depiction contains both comedy and tragedy, as in life itself.

- **Love for humanity:** behind every critique lies deep tenderness toward human weakness and imperfection.

My People is a poetic-sociological essay on the small town as a universal phenomenon. Đurić does not mock — he empathizes, for he is one of them. His irony is never cruel; it is curative. Through this mosaic of characters, the author reveals how man both distinguishes himself within the crowd and, at times, disappears in it — yet his story remains, through humor, song, and gentle irony.

In this sense, *My People* is the warmest and most humane book in Đurić's oeuvre — a social and psychological portrait of provincial life. Small destinies, great weaknesses, and enduring tenderness. Đurić paints humanity with irony that heals, portraying a man who still believes in goodness.

It is a tender and human poetic vision of every small town in the world. The author presents ordinary people and their flaws not with ridicule but with understanding and compassion. The tone is

humorous, each vignette a miniature of human nature.

Through humor, Đurić heals.

STORIES FROM ISTOK

Stories from Istok (2009 / 2014), a collection of homeland stories published in two editions by the *Izvor* Association and the *St. Sava Cultural Center* in Istok, as its subtitle suggests, represents a sentimental history of a town and a youth. It is the collective biography of one provincial community — Istok — depicted as a symbol of the entire Metohija region. Through short stories, poems, documents, notes, and miniatures, the author reconstructs a vanishing world, portraying it with tenderness yet full awareness of the moral and spiritual decay accompanying historical collapse.

Stories from Istok gravitate toward the homeland theme and an oral narrative style. Đurić records the legends, anecdotes, and scenes of his childhood and his native land, following in the footsteps of his father Milisav. Each story is a small legend, and each legend an allegory about man and his origin.

The book consists of a series of autonomous sketches and stories linked by recurring motifs: place, family, crafts, beliefs, customs, nature, institutions, architecture, sports, water, air, mountains, valleys, and the destinies of people from a small community with a great cultural and historical tradition. The narration is confessional yet not exclusively personal — every “I” becomes “we,” making the text reminiscent of oral tradition. The author often adopts the tone of a chronicle or legend,

blending history and fiction into an inseparable whole.

The opening prose poem *Where Are You, Brother?* follows the spirit of Bećković's finest works; it is simultaneously poem, story, history, tradition, and lexicon — rich in localisms, foreign words, and idioms. It stands as a poetic history of the Metohija Podgor region.

The language is simple, vivid, full of archaisms and folk expressions — a mixture of dialects and standard speech, which gives it warmth and authenticity. The rhythm of the sentences is slow, like oral storytelling, full of repetitions and pauses reminiscent of rural narrators. Here Đurić demonstrates an exceptional ability to convey the atmosphere of a place, with or without pathos — his realism is soft yet piercing. His pathos is necessary for the wounded, exiled soul.

The artistic and literary essence of these stories lies in the creation of an image of a world that has disappeared but continues to exist in language and memory. The tone is nostalgic and realistic, tinged with gentle irony. *Stories from Istok* are the author's root and his creative matrix — a poetic reconstruction of a vanishing homeland.

Đurić does not write to revive the past, but to confront its loss. The book reveals that his art, from the very beginning, has carried a mission: to preserve the traces of a bright past, of humanity and dignity, in a time of disappearance. His wish is to preserve the spirit of the family that had lived for centuries on that soil.

Thematic frame: The homeland as myth — Istok is more than a place; it is a spiritual space carrying every trace and every wound. The disappearance of the world — the values of the past,

family, and morality replaced by exile, apathy, and fear. Ordinary people as bearers of history — the heroes are those who make up the “small history.” Memory and oblivion — writing as an act of salvation from disappearance.

The author himself explains:

“What do we seek in such books? In this one — memories. And with them, emotion. To awaken emotion through memory — that is the purpose of my writing, if it has a purpose at all. Emotions born from memories directly touch the soul. We must preserve what little soul we have left — if any remains, after all those unholy ones who have been stealing and buying it for years. Even if we don’t know what to do with it, let it be. Through this memory and emotion, I also offer other ‘goods of doubtful origin’: true and sentimental history, ethnography, onomastics, toponymy, customs and oral traditions, slang, local pronunciation, poetry, recipes, a dictionary... and yes, I admit, it is a pure abuse on my part.”

He continues:

“The homeland has its melody as it has its climate. The mountains, forests, waters, and meadows have the voice of home — inward, though not every soul understands it.”

This was written in a letter to Chopin by the Polish writer Witwicki in 1831, advising him where to seek inspiration. Thus, these are memories — memories of homeland. The aim is to awaken memory, which in turn will give birth to emotion. Emotion cannot be created — it already exists within us; it can only be evoked, drawn from the darkness of our soul, from the tunnel of our sorrow or happiness, where it hides. To bring it to light, nothing more.

We do not cry when reading a poem because someone has sent us a message, but because it has touched the strings of feeling within us — it awakens memories.

Then Đurić adds:

“The people of Istok are a dying kind. There will still be white-headed vultures and pandas, but no more Istokans. Our habitat — the only place where we can be born and become who we are — has been taken from us. We no longer have our homeland to be born into, nor our soil to receive us when we die. Thus, when the physical disappears, only the spiritual remains. When people vanish, memories and history must endure.”

He concludes:

“*Stories from Istok* matter to me because in them I left a trace of my birthplace, of my ancestors, and in a way repaid my father. My relationship with him was atypical — literary, one might say. We never talked like most fathers and sons. Everyday topics we avoided, mentioning them only when necessary. We spoke most sincerely about the past and about books. Even more sincerely we kept silent. Today I regret not being silent even longer — and listening more. If I could send him a message from here, I would keep it silent: that we were born in the same place, he and I, and that we have lost our homeland, but not all is lost — at least there is hope that we shall rest in the same soil. Thus, my father and I, listening to each other’s silence, shall with our graves lay the foundations of a new homeland for our descendants.”

He ends with a reflection:

“On our tombstones will be the first words of *Stories from Lazarevac*, which we are beginning to write about our second homeland — somewhere

along the Kolubara River. Just as in Ravenna, in the province of Emilia-Romagna near the Adriatic, there stands a grave inscribed: *Hic claudor Dantes patriis extornis ab oris — Here I rest, Dante, exiled from my homeland.*”

And finally:

“Isidora Sekulić, our beloved Isidora, expressed far better what I am trying to tell you:

Where is a man’s homeland? There, where others understand to the very depths what he says, to the last tremor of language. When people of another tongue take our fields and villages, our homeland ends; those who truly understand each other must move. Where do they go? There, where people understand to the same depth the words of the newcomers... The exiles leave their fields, houses, and graves behind, but in their tightly closed mouths they carry their language, and wherever a word is uttered and fully understood, there will be homeland and life.”

Durić adds his own plea:

“Having the fortune to be understood in our new surroundings, we must have the kindness to be accepted and the love to be loved — and the patience to let that love return. As in the 1930s the ‘White Russians’ played football against each other in Metohija — for Peć’s *Dukagjini* the engineer Arkady Nikolaevich Tyapkin, once a national player for Imperial Russia, and for Istok’s *Podgorac* the engineer Oleg Vladimirovich Chistov — so today the ‘White Serbs’ from Kosovo play for *Kolubara* and *Železničar*.

If we once understood the Russians completely, then try to understand us — to the last outward and inward tremor of our souls. For our grandchildren will bear the mark of this new homeland. It is

inevitable. As Jovan Cvijić said: *At the moment when a man is ripe for migration, he is already ripe for evolution.*”

THE ETERNAL WAR

Metohija and Kosovo - The Eternal War, first published by JRJ, Zemun in 2010 and later in an expanded electronic edition in 2020, is a book of essays dealing with the historical, cultural, and political genesis of the Serbian-Albanian conflict and the influence of foreign powers on this issue. Through personal recollections, historical reflection, and commentary on migrations, terror, media manipulation, depleted uranium, the “Yellow House,” and crimes against both Serbs and Albanians, Đurić concludes with a meditation on the present moment.

Included in the book is the unique essay *The Metaphysically Exhausted Soil of the West*, considered one of the finest works of its kind in the 21st century. It is an ideological critique of the West, written through the lens of Europe’s civilizational fatigue.

The essay *The Metaphysically Exhausted Soil of the West* presents a philosophical and political critique of European civilization, primarily through the prism of the contemporary European Union. Structurally divided into six sections, it takes the form of an ideological and metaphysical treatise. In the spirit of Spengler’s *Decline of the West*, Đurić views the EU as an expression of the deep crisis of Western culture — one that has lost its spiritual foundation and replaced it with materialism, capitalist interests, and moral relativism. The text is composed as a philosophical manifesto that fuses

historical analysis, moral critique, and poetic expression. Its style is elevated, rhetorical, and polemical, employing frequent antitheses, rhetorical questions, and symbolic contrasts. The prose is intense and aphoristic, closer to a philosophical pamphlet than a journalistic article.

Key ideas:

- **The West as a civilization without metaphysics** — having lost its spiritual foundation and replaced it with materialism.

- **The European Union as an artificial creation** — an administrative construct lacking cultural and historical substance.

- **Identity and freedom** as the foundations of every nation's existence — the struggle for spiritual sovereignty as a condition of survival.

- **Capitalism as spiritual decadence** — the dictatorship of property and emptiness.

- **The fall of moral and family values** — the relativization of natural order.

- **Revisionism and the spiritual continuity of Europe** — the call to return to its authentic moral roots.

This essay belongs to the genre of moral-philosophical prose because it unmasks deception, hypocrisy, and the spiritual emptiness of modern man. Morality, for Đurić, is not dogma but a call to preserve the spiritual integrity of both the individual and the nation. The author critiques not only political structures but the loss of conscience in culture, art, and religion itself.

Symbolism and motifs:

- **The West** — a symbol of spiritual exhaustion.

- The **European Union** — a metaphor for civilizational coma.
- **Identity** — synonymous with the soul of both man and people.
- **Morality** — the final line of defense of humanity.

The text draws ideationally on Spengler (*Decline of the West*), Hegel and Herder (history as the development of spirit), Dostoevsky (the struggle between good and evil in the human soul), as well as Berdyaev and Tolstoy for its spiritual tone. The essay is intellectually demanding and artistically powerful. Đurić writes with rhetorical vigor and moral passion that transforms into poetic vision. The work can be read as a spiritual-political pamphlet in the tradition of Nietzsche, Spengler, and Crnjanski.

The Metaphysically Exhausted Soil of the West is a profound critique of Europe's ideological and cultural condition. It warns of the spiritual disappearance of man and entire nations in the age of global homogenization. It offers no political program — only a prophetic vision: if we renounce sovereignty, identity, and morality, man ceases to exist as a spiritual being.

The Eternal War remains Đurić's most widely read book. Although the printed edition numbered only 500 copies, it was downloaded tens of thousands of times online, becoming a true phenomenon. It is listed as required reading for the study of the Kosovo and Metohija problem at several universities outside Serbia (for example, the University of Łódź, Poland). The author's essays were also published separately, both in print (magazines, anthologies) and online, where they likewise reached a wide audience.

When the book appeared publicly in 2010 — parts of it having previously been published in the magazine *Hvosno* — it broke long-standing taboos in Serbian public discourse. Themes such as depleted uranium, crimes against Serbs, media manipulation by foreign powers and Albanian separatists, Račak, fabricated rape narratives, and organ trafficking were first systematically confronted here. A full decade had to pass before such topics entered broader discussion.

The Eternal War is not literature, yet not strictly history either. It is a compilation of memories, experiences, and readings — written with the author's unmistakable moral stance. The text also contains autobiographical recollections from Đurić's time as a soldier and scout during the war.

For this book, the author read hundreds of books and tens of thousands of documents; quotations from more than a hundred authors appear throughout.

Đurić himself considers this book both a burden and a responsibility — for many readers associate him more with *The Eternal War* than with his more important literary works.

CLINICAL LIFE

Clinical Life - Total Confusion or the Book of the Soul, published by *Stara knjiga*, Lazarevac, 2012, stands among the most controversial and introspective works of Igor M. Đurić. The novel takes the form of a fictional confession of a man who experiences clinical death — or perhaps only sleeps and dreams, a distinction left unresolved until the very end. The work thus acquires a prophetic dimension, as it precedes the author's own near-

death experience later described in *The Wolf Ate the Carrot*.

Thematically, *Clinical Life* explores the boundary between life and death, transience and spiritual collapse — the loss of the body as a path toward rediscovering the soul. It is a book about the soul and the devil, about modern man's temptations and metaphysical decay.

Written in the first person, the novel unfolds as the confession of a man who, struck by a car at a traffic light, leaves his body in a state of coma and clinical death, observing the world and the people around him. From this vantage, he discovers painful truths he never perceived while alive. The narration oscillates between the "eye of his soul," which sees, and the living world that continues unaware — the real and the surreal merging without boundary. The protagonist watches his own coffin and listens to his relatives and friends saying everything and nothing. Through this device, Đurić dismantles linear narrative form and approaches the poetics of an "inner spiritual diary." The central motif is rebirth — not biological but spiritual. The protagonist confronts his deepest fears, yet instead of hell finds emptiness, silence, and self-recognition.

Structurally, the novel resembles both narrative and drama, with interwoven voices and shifting perspectives, reminiscent of Pekić's *The Golden Fleece*.

Clinical Life is, above all, a book about the soul — and about the spiritual disintegration of individuals within a collective moral collapse. It speaks yet says nothing; as the author writes, "we lived clinically in a state of clinical death." The soul, alongside the cosmos, is a boundary we cannot cross and yet the force that compels us beyond the

impossible. The symbolism of “selling one’s soul to the devil” becomes a philosophical question: who are we, and how far are we willing to go when placing the personal above the communal — even when the private gain is insignificant compared to the public loss it inflicts?

This is not a book for readers seeking entertainment or ready-made answers. It is a manual on the soul, an anatomy of moral decline — the spiritual autopsy of a generation raised under socialism, lost amid the chaos of post-socialist transition.

It is a book for the *losers of transition* — those who can still read.

The novel declares that *postmodernism is not dead*; only postmodern writers are. But one, it insists, has been reborn after them.

The collapse of values. The death of morality. These, Đurić claims, are the causes of the death of the state.

“How cautious can man be?” asks the narrator. “Not enough to lie down at night dressed for mountain climbing instead of wearing pajamas.” Man cannot be careful enough. The text is raw, even vulgar or obscene at times, deliberately so — to pose the central paradox: *How can people who have souls behave with cruelty, vulgarity, and indifference?* If the soul can reflect such brutality, then something essential was missed in our pursuit of it.

This book marks Đurić’s escape from literary provincialism — both in content and in form. It is a protest against the stagnation of Serbian literature, in which, for years, not a single meaningful line had been written. The author stated he did not write this book “for aunts and housewives.” It is an act of rebellion against mediocrity. In its destructiveness,

it is more lyrical than many works striving for propriety. It bows to no “authority,” which is precisely why it had to be written this way.

Đurić notes:

“Never before have I had such freedom in publishing — to choose what to print, how to shape it, and in what form. I *had to use* that freedom and publish this postmodernist experiment — something commercially irrelevant, unreadable to the unliterary.”

With *Clinical Life*, Đurić parts ways with self-censorship and narrow thematic confines — only to return to them later, transformed by a new poetics.

At first glance, the book flirts with various forms — the manual, the drama, satire, even pornography and psychology — but it is, at its core, a work of catharsis. After this book, Đurić could finally write freely, unburdened. Before it, he felt incomplete, unspoken.

Its flaws are evident — above all, its harsh language — but that language serves as a weapon against literary stagnation and cultural hypocrisy. It provokes the reader into confronting an unvarnished world, a world as coarse as the lives it depicts.

The profanity is a protest: against sterile literary circles, against “domestic goddesses” and pseudo-writers, against the shallow correctness of cultural mediocrity, against politicians who write like they govern — badly — and against functionaries who call themselves poets. “Serbia has not seen a good book in years,” Đurić writes. “It will not with this one either — but at least this one protests against that.”

The book’s greatest flaw lies in its technical imperfections — poor production, unedited text, numerous grammatical and typographical errors —

the result of an author who had freedom but no institutional support.

Questions the book raises: Does man perish first, or the system of values? Does moral collapse follow personal decay — or cause it? This is the central dilemma of *soul and body*. And, as always, we blame the devil. Never ourselves.

“When godfathers began killing one another,” Đurić writes, “this country still had a chance.”

Clinical Life cannot be judged — neither good nor bad — without being read in its entirety, even by force. It burns bridges — those connecting the author to convention and compromise. With this book, Đurić wanted to confuse those around him, to send a message: *stay away*.

The style is dense and poetic, with an inner rhythm that evokes ecstasy — sometimes terse and sharp, sometimes fluid and streamlike — mirroring the tension between life and death, as in a voodoo dance. Đurić blends metaphysical and colloquial language, myth and modernity, borrowing sentences from great writers, creating the sense that one is overhearing consciousness itself at the edge of the abyss.

Clinical Life poses an essential question: *What remains of man when everything else disappears?* The answer lies not in religion but in experience — in what transcends language. Đurić suggests a reality beyond the material, accessible only through suffering and loss. It is a novel of enlightenment through pain, of a journey beyond the body that ends in a return to reality — but never the same one.

His protagonist undergoes a psychological purgatory where nothing remains but awareness of being. Here echoes of mystical tradition — from Dante to Dostoevsky — can be heard, reimagined in

the sterile setting of a hospital room, amidst monitors and betrayal. Man is both body and light, patient and prophet.

LITERARY BAEDERKER

Literary Baedeker (full title: *Literary Baedeker, On the Writer and Writing - Popular Theory and History - A Guide for the Misguided of Future Writers*; literary criticism, literary history, theory of literature, and biographies of great writers), 2015/2025, represents the culmination of Igor M. Đurić's critical and essayistic work.

In this book, after decades of writing prose and poetry, the author assumes the role of an analyst of literature, morality, and society — no longer merely that of a storyteller. The work is conceived as a guide through Serbian and world literature, but also as a mirror of its moral and spiritual decay.

Combining anecdote, quotation, polemic, and personal commentary, Đurić creates a vivid, ironic, and often humorous panorama of the Serbian literary milieu.

It is one of his most widely read books, second only to *The Eternal War*.

Literary Baedeker is Đurić's moral and literary balance sheet. Through short essays on writers, ideology, morality, and time, the author constructs a sarcastic guide through literature and human weakness. The style is ironic, the tone witty, and the judgments cutting. It stands as the apex of his essayistic career.

The book's structure imitates that of a travel guide — short thematic sections exploring diverse aspects of literature: from "School," "Fate," "Engagement," and "Politics," to portraits of giants

such as Andrić, Crnjanski, Pekić, and Ćosić. Đurić interweaves essayistic and narrative tones, moving fluidly between theory and anecdote, personal reflection and documentary testimony — making the text remarkably readable despite its intellectual density.

He writes provocatively in the preface:

“The task of the poet today (if the artist can even have a task!) is not to describe the beauty of a flower — its symbolism and colors — but to speak of the fact that someone trampled that flower and urinated on it. That is what today’s poet must sing about: urination on the flower. As for the novel, it is similar. Once, writers could afford the luxury of writing poetic, sentimental, and decorous novels — correct in every way: in form, in content. Today, a novel must have balls — or it isn’t a novel! And, of course, a writer without balls cannot write a ‘novel with balls.’ Yet it is ironic that ‘novels with balls’ are mostly judged by those who have none between their legs.”

In this spirit, *Literary Baedeker* lays bare Đurić’s views on literature, writers, theory, history, and criticism. Through essays on Dostoevsky, Andrić, Crnjanski, Krleža, Ćosić, Kiš, Kovač, Pekić, and others, Đurić positions himself within the coordinate system of Serbian literature.

The book examines, with polemical force, the essence of writing and the place of the writer in the modern world:

“This is the age of cheap poetry and transparent prose. The age of cheap and transparent people. There are no poets — that is the problem. Today’s Serbian writers, the ‘successful’ and the ‘popular,’ are too rational — and therefore will never be great. The irrational ones have mostly died out.

He who cares too much for *Today* cannot be great *Tomorrow*. A writer is great only if something of him remains for tomorrow. True art requires sacrifice — nothing else. Theories, histories, anthologies — they all come later. The essence is only love — love for art itself, for creation, for the act of giving, not taking.”

Đurić laments the loss of sincerity: readers no longer identify with writers; writers now identify with buyers.

“A work created by flattery,” he writes, “has no value. A work intended for the ruling so-called ‘elite’ — rather than to create a true spiritual and intellectual one — is worthless. A work must offend mediocrity, irritate the bourgeois spirit, and through insult provoke reflection.”

Books no longer change the world — they adapt to it. They are no longer *works* but *products*. The writer is no longer a prophet or martyr but a manager, a banker, a businessman.

“The writer should be a monk. Today he is but a priest — not silent, but merely singing for a fee. Once, a book was a dangerous thing; it could cost one’s head. Some died for what they wrote; others for what they read. Today, the book is dangerous only to the illiterate — who do not read it. And they, in turn, are dangerous to books.”

“The writer who passes through life without chains — not necessarily physical ones, but the invisible — may be a man of letters but not a man. He who has not shared the suffering of ordinary people cannot be a great writer. Great writing requires life, work, and suffering.”

From this premise, Đurić calls for a new moral elite — young people who must first learn to be human, then creators. “They are now taught that the

goal justifies the means,” he warns, “and that emotion is a weakness.”

The problem of Serbian literature, he concludes, lies in its neutrality:

“It neither stinks nor smells — it only rots in silence. It should at least irritate, provoke a reaction. True literature must have influence, and influence comes in infinite forms.”

According to Đurić, literature has been hijacked — taken hostage by masked bandits posing as critics, academics, and bureaucrats, who hold it for ransom yet never release it, even when paid. “Serbian literature,” he writes, “has developed Stockholm syndrome; it no longer wants freedom, even if it could escape.”

And yet, “cemeteries are full of good intentions and old literature, their tombstones engraved with lines that keep the idea of art alive — even dead.” Serbian literature survives only as something that once lived — as spirit remembered, not embodied.

The Dostoevsky Essay

A centerpiece of the book, *Dostoevsky - The Unclean Spirit Within Me*, explores the human soul in extremity. Đurić approaches Dostoevsky not academically but existentially — identifying in him a moral and poetic kinship. The essay reads as an autobiographical meditation rather than a critical analysis. Sentences are dense, image-rich, and antithetical (life/death, faith/doubt, repentance/passion). The tone is elevated yet intimate — the monologue of a writer in dialogue with Dostoevsky himself.

Main ideas:

- Dostoevsky as a prophet of human nature — probing the depth of evil and the possibility of salvation.

- Man as a being of choice and suffering — freedom as burden, not blessing.
- Faith as the only path to healing — not imposed, but born of the fall.
- Literature as confession — the “novel of conscience” rather than of ideas.

The essay’s spiritual intention aligns it with modern Christian humanism. Its style is concise yet meditative, approaching poetic prose. It may be read as a literary credo — a synthesis of Đurić’s worldview and artistic ethics.

Ultimately, *Literary Baedeker* is at once criticism, polemic, and apology for literature. The author insists that a writer must be a moral being — not sinless, but conscious. Literature, for him, is not merely work but *character*. He does not defend the system; he defends personal responsibility.

It is, in essence, a moral guide for traveling through Serbian literature — the crowning work of Đurić’s essayistic phase, and a testament to his vast erudition.

VAMPIRES

Vampires (2015), a novel (*social and mythological allegory*), marks Đurić’s return to the vampire motif — reinterpreted in a contemporary context not as a supernatural being, but as a symbol of the modern man: addicted to power, blood, and the suffering of others.

Đurić raises questions about people unprepared for transition, about war crimes committed during the breakup of Yugoslavia, linking them to vampirism and satanism. Vampirism thus becomes metaphor — those wars were so blood-soaked, waged by the “reawakened dead,” that the

true vampires appear as positive figures in comparison.

Modern vampire narratives often deviate from classical forms, alternately dehumanizing or humanizing the vampire. The vampire can serve as a metaphor for alienation, social marginalization, or capitalist exploitation — as seen in much of contemporary dystopian fiction.

In world literature, the vampire motif is multilayered and constantly evolving, reflecting deep social and psychological fears and desires. Its transformation through various epochs demonstrates how adaptable and powerful the symbol is across cultures.

In Serbian and Balkan literature, the motif of the vampire and vampirism has deep folkloric roots. The Balkans, one of the cradles of vampire legends, preserved a vast corpus of oral traditions surrounding the undead. In these tales, vampires (or werewolves) are humans who return after death due to unresolved injustices or oaths, threatening the living community until ritually destroyed. This folklore later inspired writers to add new literary layers to the motif, enriching it with moral and philosophical depth.

Thematic structure:

- **The vampire as man:** a metaphor for the modern human feeding on the emotional, physical, and material energy of others.

- **Blood as addiction:** as the addict seeks his dose, the vampire seeks meaning through another's pain.

- **War and vampirism:** wars breed the most vampires — where blood is free, law suspended, and evil justified.

• **Media as modern vampirism:** journalists, politicians, and public spectacle drink the “blood of the people” through sensation and propaganda.

• **Genetics and crime:** evil is not inherited biologically but culturally — through indifference and silence.

Originally titled “*Tenci, or Igor K. - A Loser of Transition*,” the novel’s final title, *Vampires*, situates its narrative within the social, historical, and cultural transitions of post-socialist societies. Its protagonist, **Igor K.**, embodies the lost generation trapped within the upheavals that consumed the former Yugoslavia. Through him, Đurić constructs an emotional and layered exploration of identity, nostalgia, and existential struggle, framed within metafictional tones and Kafkaesque undertones.

In this **controversial novel**, the reader follows Igor K. — a typical representative of the disoriented post-war generation — through personal breakdowns and the grim landscapes of post-war Serbia, where criminals become businessmen, villages host satanic rituals, war criminals and mercenaries thrive, and symbols of vampirism and decay replace the moral order. The story intertwines scenes of brutality, sexuality, corruption, and despair: American influences, Balkan occultism, and echoes of *Lolita* and *Lilith*.

Using the motifs of vampirism and satanism, the novel examines the evil within man, showing that both good and evil are universal potentials, awakened by circumstance and choice. Its pages contain haunting depictions of inner struggle — moments where the human spirit wavers between salvation and damnation — alongside explicit and

unsettling depictions of sex and moral disintegration meant to provoke reflection rather than titillation.

It is, as the author writes, “*a book many wanted to write — but none dared.*”

The novel captures both personal and societal transformation, examining identity crises and the weight of history in a time of political and moral collapse.

Its **narrative voice** oscillates between realism and allegory, blurring myth and contemporary experience. Urban legends, collective memory, and philosophical meditation merge into a textured vision of a civilization in decline.

One of the novel’s key strengths lies in its expressive and rhythmically charged prose, which captures the vulnerability of Igor K. struggling within a corrupt and collapsing world. Đurić employs a refined yet raw literary language, blending introspection with vivid realism to explore existential questions. This stylistic fusion creates an emotional link between the protagonist’s inner conflict and the broader socio-political landscape, offering a poignant reflection on human resilience amid upheaval.

Vampires illuminates the emotional and psychological dimensions of a generation scarred by sudden historical change. It stands as a **cultural artifact** — not only a literary work but a sociological document of post-Yugoslav transition, bridging literature, history, and anthropology. It is, ultimately, a darkly poetic anatomy of a society — and of the human soul — in transformation.

EROTICA

Erotica (2017), a collection of erotic essays and stories, stands as one of Igor M. Đurić's most intimate and daring works — a book that fuses the physical and the spiritual, love and repentance, longing and solitude, youth and aging. After a series of works on war, exile, and suffering, Đurić here turns toward sex as the final refuge of meaning. Yet this is not love in the merely sensual sense, but in the ontological one: man who loves strives to survive in a world without love.

The book is composed as a cycle of inner stories — sketches, monologues, letters, and confessions — sometimes written as prose poems. Each chapter presents a different form of love experience: passion, tenderness, addiction, betrayal, silence, absence. Interwoven through the text are reflections and quotations from great thinkers on sex. The narrator is not always the same; sometimes male, sometimes a voyeur, sometimes a memory itself. This stereophonic narrative structure creates a universal confession of a being who craves intimacy but is condemned, at times, to loneliness.

Every reader of these texts inevitably asks: *how much of the author's own life is in them?* The author offers no answer — and yet, the answer is evident. The confessional tone of the encounters between two bodies in ecstasy reveals him. Sex as both temptation and salvation exposes the motive. The writer reduces everything to essence — *in the beginning was sex.*

The tone is confessional, the style minimalist. Through a simple, almost street-level language, Đurić speaks of the deepest human desires and fears

— of spiritual purity amid vulgarity, of catharsis through sin, in the tradition of Rasputin.

“Reproduction is an animal instinct, erotica is an emotional need, pornography is a philosophical system. Instinct belongs to all, emotion to some, philosophy to the chosen few,” writes Đurić.

The language is sensual, at times vulgar. He balances between the erotic, the pornographic, and the spiritual — between body, perversion, and soul. Sentences are short, as if taken from lived experience; images sharp and precise, as if spoken by a witness; rhythm soft and intimate, as if born from memory.

There are almost no metaphors — expression is direct, clear, pornographic — and precisely through this directness the author fuses the sensual with the metaphysical.

At moments, *Erotica* moves into poetic form, crossing the border between epic and lyrical prose, between truth and vulgarity.

Thematic framework:

- **Sex as salvation:** in a world without God or meaning, love becomes the last form of faith.

- **The body as temple:** corporeality is not sin but the path to self-knowledge.

- **Woman as archetype:** not an object, but a medium through which the male soul seeks its counterpart.

- **Loss and guilt:** every touch leaves a mark; every closeness carries a price.

- **Forbidden fruit, joy in sin, and growth through the forbidden act.**

In these sketches, the author does not seek the soul or meaning — he recalls the purely physical

sensations, moments when the body trembled and reason dissolved.

Erotica is not a collection of love stories in the conventional sense — it is a **meditation on body, sin, and transience**. Đurić does not dwell on the relationship between body and soul, love and passion. He speaks of the sensual at the edge of pornography — without shame, but with precision and purpose. It is a work of confessional realism, where desire becomes both mirror and prayer.

SELECTED

Selected (*Издвојено*, 2018) is a collection of quotations compiled by Igor M. Đurić over decades of reading. Across several hundred pages and hundreds of citations, the reader gains insight into what the author has read, absorbed, and what has left a mark on his intellectual and emotional world.

Đurić himself writes:

“This book is dedicated to the readers. It represents a small portion of what I underlined while reading — and remembered by underlining. Every one of these quotations I wrote by hand, with a fountain pen, in my notebooks and journals. How did it come to be? I always read with a pencil in hand and a notebook beside me. Depending on what I am working on at the moment, and in what state of mind I find myself, the sentences that reach me are those that call to be looked at again — and then written down. There is nothing new in that: almost every bookworm does the same. Nor should we exclude the influence of new technology — the Internet. Some quotations come from there as well, as do a few that I noted from television or newspapers.”

Selected is not a conventional anthology, but a **literary self-portrait through other people's words**. By choosing, recording, and preserving these fragments, Đurić creates a map of his own intellectual formation — a mosaic of ideas, emotions, and influences ranging from the classical to the contemporary, from philosophy and theology to politics, poetry, and private reflection. The book thus becomes a meditation on the act of reading itself: reading as remembering, remembering as writing, and writing as the continuation of reading.

FLEA MARKET

Flea Market (*Буџа пужаца*, 2002/2022) is a **fragmentary chronicle of lost objects and lost people**, narrated as a sequence of micro-stories. The flea market becomes a metaphor for a world in which all values have been traded, resold, or lost amid the chaos of materialist time. The book is composed of short prose units, each functioning as a miniature, linked by the recurring motif of selling and buying — both material and spiritual. Every scene reads like a fragment of a dream, a conversation, or an inner note. This structure gives the book the rhythm of a mosaic — a collage of memory in which, from scattered pieces, a whole image gradually emerges: a man searching for his lost years.

Igor M. Đurić, a passionate visitor of flea markets, mainly buys books — and later writes stories about those books, or about the people who once owned them, who left inscriptions, dedications, or marginal notes before those volumes found their way to the stalls. He finds letters, diaries, documents — and turns them into stories.

Objects — books, watches, photographs, icons — all once had emotional value, but now lie exposed for sale.

People as goods — everyone has a price, but also a story.

The market as world — a place of mingled tempers, forgotten customs, confusion, and silence.

Song and stillness — language and silence as two poles of being.

The flea market, for Đurić, is not merely a physical space but an **inner condition** — the spiritual state of a person searching for himself among the remnants of others.

The language is fragmented yet intensely poetic: colloquial, witty, ironic, and insightful. Here, Đurić reaches a lyrical intensity in prose.

He often uses metaphors drawn from everyday life — *dust, glass, coin, worn coat* — and infuses them with symbolic meaning. The phrasing is short, the imagery vivid, sometimes almost documentary, producing the impression of a **realistic dream**.

“At the flea market, everything can be sold — but only the soul can be bought.”

Flea Market is a book about resistance to oblivion, about the search for genuine meaning in a world that has lost its values. Đurić does not define; he observes, describes, and testifies. His characters are the long-forgotten — buyers and sellers of other people’s memories — those who no longer know what they want, yet still feel something is missing. Ultimately, *Flea Market* stands as a **satirical reflection on society itself**, a place where everything — objects, memories, ideals, and even dignity — has its price.

THE TIME OF THE EVIL TROUT

The Time of the Evil Trout (Време злих настрмки, 2016, Lesve Publishing, Kosovska Mitrovica) is one of Igor M. Đurić's most layered and enigmatic works — a **family fable and metaphysical chronicle** of ancestors and descendants, of stone and river, of speech and silence. Written a decade after *The Column*, this novel continues Đurić's spiritual journey but through a different language — the symbolic, pre-verbal language of ancestors and descendants.

The title itself is a **metaphor of an age** in which good has retreated into the depths, while evil swims freely on the surface. This is a story of builders and destroyers; of a threshold guarded by a house-snake (*smuk*), and of the bloodthirsty trout that conquer foreign waters. Once a symbol of purity and mountain clarity, the trout in Đurić's novel become emblems of corruption, carriers of evil, signs of imbalance between war and peace.

The narrative unfolds as a sequence of poetic, dreamlike fragments — visions that together form a fable of a world in moral decay, where the living blend into the harmonious realm of the dead. The protagonist — both descendant and ancestor — lives between shore and river, between dream and wakefulness, between two dimensions, watching as the world around him turns into murky water.

Although seemingly nonlinear, the story has a hidden rhythm and unity — a **mosaic of mythic moments**, not dependent on plot but on image, tone, and silence.

Symbols and Motifs

• **The River** — life, time, fate, and the boundary between worlds.

• **The Trout** — once a symbol of purity, now corrupted, embodying demonic forces from the depths.

• **Water** — both cleansing and decay, never singular in meaning.

• **Silence and Echo** — the inner resonance that remains when nothing can be spoken aloud.

• **The Grandfather Builder** — steadfastness, frozen history, continuity of the Serbian spirit.

• **The Grandmother Creator** — spiritual necessity in a material world.

• **Dialogue with the Dead** — ancestral wisdom, the search for meaning and origin.

• **The House-Snake (smuk)** — protector of the home and family.

Đurić's symbolism is deeply **archetypal and Balkan-mythic**, yet his expression is cinematic, modern, and minimalistic. The style is prophetic and pure — each word carries weight. This is a **book of silence**, a dialogue between the living and the dead, between breath and water, between the unsaid and the forgotten. The sentences are short, often verbless, leaving space for the reader's contemplation. The tone is melancholic but not hopeless. Rhythm replaces narrative — poetry replaces plot.

The language merges the real and the metaphysical, the image and the thought, giving the novel the quality of **prose poetry or mythical parable**. Đurić even removes capitalization from proper names, paying homage to the vampire

Metodije from *The Column*, who “sneaks” into this book as a ghost of continuity.

The *evil trout* are not fish but **humans who have adapted to muddy waters** — an age without morals, light, or conscience. The novel’s moral is simple yet profound: *he who forgets his ancestors becomes an evil trout — a servant of his own enemy.*

The Time of the Evil Trout continues the line of spiritual prose begun with *Clinical Life*, now more mature and distanced. It abandons conventional structure for symbolic vision, transforming metaphors into living myth. Where *Vampires* offered social allegory, *Evil Trout* provides the mythic root — an **allegory of family, faith, and survival.**

The narrative grows into a **family and national fable.** Its setting — Metohija — is both real and archetypal: the homeland of exiles, builders, shepherds, and spirits. The story intertwines **the living and the dead, humans and animals, the sacred and the earthly.** Here, dogs and snakes guard homes; the trout and eels fight in rivers like nations and faiths contending for survival. The war, Đurić writes, “is not won by the number of the dead, but by the number of the born.”

“The trout did not triumph by their teeth or numbers, but by offspring — those ready to replace the lost.”

“The Builder was a man of order and work. He did not believe much in love; he made children so that his houses might have heirs. His calloused hands fed, not caressed. They could bless, but not fondle. The last act of those hands, before they were crossed in the coffin, was the sign of the cross — modest, necessary, never in vain. A great man, for he crossed himself only when it was needed.”

At its heart, *The Time of the Evil Trout* is a **parable of endurance** — of a family that, like the stone houses they built, outlasts empires, wars, and death itself. It is also a **meditation on the Serbian condition**, blending realism, folklore, and mysticism into a single poetic vision. Though written in trance over five days, the novel reads as if dictated by ancestral memory — *a book that happened to the author, not one he planned to write.*

THE NINTH CIRCLE OF THE HOLY KING

The Ninth Circle of the Holy King - The Perversion of the Great Nine (Девету круг Светоз краља, 2017, Kapija Publishing, Lazarevac) is a **cosmological novel** that unites theology, mythology, and metaphysical allegory into a single vision — suspended between Heaven and the Underworld, between *Dante's Inferno* and the moral ethos of Serbian tradition. It represents the culmination of Igor M. Đurić's metaphysical phase — a work in which evil is no longer seen as an external force but as a **spiritual imbalance**, an inevitable step toward the recognition of good.

This novel, often described as a fusion of *historical thriller* and *spiritual odyssey*, approaches Serbian religious and secular history through the lens of cosmic order and moral law. Đurić examines eternal questions — the struggle between good and evil, the meaning of faith, the destiny of nations, and the relationship between the divine and the infinite.

Structure and Vision

The book is divided into nine symbolic temporal cycles — *the Nine Circles* — mirroring both Dante's

infernal descent and the metaphysical levels of human conscience.

Each circle corresponds to a spiritual trial: **greed, pride, envy, hypocrisy, betrayal, fear, silence, oblivion, and finally, self-forgiveness.** Through these descents, the protagonist journeys not through a landscape, but through his own soul — facing the shadows of history, faith, and identity. Dialogue is scarce; imagery, reflection, and prayer replace speech. The narrative moves between dream, vision, and revelation — a metaphysical pilgrimage through man's inner apocalypse.

The style is solemn and liturgical, filled with **Biblical cadence, repetitions, and cosmic metaphors.** The rhythm evokes a litany, the tone — repentance; the form — a spiritual drama. At times, the prose flows like mystical poetry; at others, it bears the gravity of Old Testament prophecy. Language here is an act of faith — archaic, exalted, yet precise.

Symbols and Motifs

- **Nine Circles** - the layers of the human soul, mirroring both Dante's inferno and man's conscience.

- **The Holy King** - symbol of divine justice, Christ-like figure, ideal of righteousness.

- **Hell** - not a place, but a condition of the human mind; *man is his own hell.*

- **Light and Shadow** - twin languages of truth and delusion.

- **The Gate (Kapija)** - the cosmic threshold between worlds, the mystical portal of Dečani Monastery.

• **The Holy Wolf** – symbol of continuity, protector of the Serbian spirit, the eternal archetype of St. Sava.

• **The Cosmos** – manifestation of divine infinity, where creation continues beyond man’s understanding.

In this work, Đurić expands the Serbian spiritual narrative into a **cosmic dimension**.

The monastery of Dečani becomes both a physical sanctuary and a metaphysical gate — *a portal between the earthly and the infinite*. Through the “Gate,” humankind communicates not only with God but with the very structure of the universe.

Faith here is not dogma, but expansion — a process of self-perfecting in an unfinished cosmos.

Central Idea

Evil, in Đurić’s theology, is **not an external power**, but the result of forgetting God. Sin is not rebellion but amnesia. Thus, the novel is not a sermon, but a spiritual confession of a man — and a nation — that has lost its divine memory. When speech ceases, repentance begins.

The opening of the novel declares:

“To us, the Universe is infinite, yet we are finite to the Creator. He made us perfect by making us unfinished. Our task is not to measure God, but our own sincerity in seeking Him.”

This philosophical prologue develops into a meditation on **creation, cosmology, and faith**. Đurić questions human arrogance — our belief that God belongs exclusively to us, that creation is complete, that evolution has replaced revelation. He proposes instead the idea of a *perfect incompleteness*: the universe and man continue to expand — and only through that expansion can God be found anew.

Historical and Thematic Layers

Beneath its metaphysics, the novel is a **reflection on Serbian destiny** — spiritual, historical, and political.

It intertwines three great narratives:

1. **The ruin of communist ideology** — its assault on faith, identity, and moral structure;
2. **The sacred history of the Serbian people**, seen through the creation of Dečani Monastery, its builders, martyrs, and saints;
3. **The cosmic transience of all earthly power** — measured against the endlessness of the Universe.

Thus, the novel becomes both **a chronicle and a prophecy**, merging the local and the infinite. Dečani stands at the center — the last Gate of salvation, the link between man and cosmos, the bridge between history and eternity.

The *Holy Wolf*, a recurring symbol, unites this vision. He is not merely animal or totem, but *St. Sava himself* — the embodiment of continuity, wisdom, and divine rebellion.

“We were here before we came,” Đurić writes, “for we crossed the Gate as spirits long before we were born in flesh.”

Message and Prophecy

The Ninth Circle of the Holy King proclaims that **there is no final space or time** — everything expands, everything transforms. If nothing is final, then neither are defeats nor victories.

As Đurić writes:

“They will triumph — and lose; from this defeat will arise the next victory.”

At the end of the world, what remains is the Gate — and the people gathered around it. Even if the nation disappears, its Gate stands — as symbol, memory, and axis of spiritual gravity.

The novel culminates in a **post-apocalyptic vision**: after the collapse of civilization, the survivors gather around Dečani — around the Gate. This image, both literal and symbolic, becomes Đurić's answer to global chaos: redemption through roots, through community, through the sacred. It is not nostalgia, but a spiritual strategy of survival.

Globalism, for Đurić, is the **new Ninth Circle** — the perversion of freedom. Its “liberty” is the liberty of corruption; its unity, the homogenization of emptiness.

Against that, he sets **the family, the monastery, the wolf, and the Gate** — the timeless triad of continuity.

“When they destroy even that, when man is left alone, it will be over,” writes Đurić.

“Then nothing needs to be signed or given away, for everything will already be lost.”

Yet the Gate remains open — both as warning and as hope.

The Ninth Circle of the Holy King thus becomes a **metaphysical hymn**, a prayer written as a novel, where Dečani stands not only as monastery, but as the **cosmic heart of Serbian being** — the place where matter meets eternity, and man still dares to speak to God.

THE ACCOUNTANT'S DIARY: FINAL BALANCE

The Accountant's Diary: Final Balance (Дневник књиговође: завршни рачун, 2021, *Lestve*, Kosovska Mitrovica) is one of Igor M. Đurić's

most **earthly yet deeply sincere** works. After a cycle of visionary and metaphysical prose, Đurić returns here to the terrain of **lived experience**, but not to banal realism — rather to the *documented truth of a parent's hand*. The novel follows the life of an accountant — the author's father — who keeps record not only of numbers and transactions, but of **lives, memories, and moral debts**, in a world that has turned itself into a soulless balance sheet.

The book is structured as a diary — because it speaks *about a diary*. Each chapter is a dated entry, a private audit of existence: a man's daily “financial statements” of the soul. Through these entries, the narrator, alternating between first and third person, attempts to reconcile two incompatible ledgers — the father's meticulous bookkeeping and the son's search for meaning. The tone oscillates between tenderness and irony, emotion and sarcasm, creating a delicate rhythm of affection and critique.

This interplay between **the father's factual language** and **the son's emotional reflection** defines what Đurić himself calls his **phase of “realistic irony.”**

Form and Style

Đurić's prose here is stripped to essentials: short, measured sentences, devoid of ornament, with the precision of an accountant's entry and the restraint of a confession. This linguistic minimalism produces a powerful emotional impact. The author uses contrast — between bookkeeping and life, balance and loss — as a way to articulate love, guilt, and inheritance. The diary form becomes a metaphor for memory itself: the attempt to impose order on the chaos of living.

“Man keeps ledgers of numbers; God keeps ledgers of hearts.”

The novel, through its sober tone and introspective realism, mirrors the moral landscape of an entire generation of postwar Yugoslavs — people caught between **faith in ideology** and **disillusionment in its promise**, between **honor and compromise**, between **idealism and resignation**.

Themes and Historical Context

At its surface, this is the story of one man — an accountant, intellectual, and communist activist from Kosovo and Metohija — who kept a diary from **1953 to 2012**.

At its depth, it is a story of a nation — the Serbian people of Kosovo — across the turbulent decades from the aftermath of World War II to the exile and loss of homeland at the end of the twentieth century. The father's entries, alongside the son's commentary, reconstruct a half-century of illusions, hopes, and betrayals.

The novel examines, with historical precision and personal compassion, the **harmful effects of communist ideology** on Serbian cultural and national identity in Kosovo, even during its apparent prosperity. It exposes the **false promise of "brotherhood and unity"** and the tragedy of those who, sincerely believing in equality and coexistence, failed to see the slow erosion of their own existence.

The protagonist's **naïve integrity** is both his virtue and his undoing: a man who believed that good will and decency could outlast politics — until politics erased his world.

Đurić thus constructs a **chronicle of disillusionment** — not only political, but existential. The accountant's diary becomes a document of a generation that kept believing long after belief became impossible.

Character Portrait

The accountant — father, communist, humanist, drinker, reader, cinephile, and “Zvezda” football fan — embodies a paradox: a man of numbers who loved art; a man of ideology who believed in goodness; a man of habit who sought meaning.

His life was shaped by words beginning with the letter *K*: **Kosovo, communism, bookkeeping, café, books, cinema.**

He was a perfectionist of detail — a meticulous worker, yet a dreamer at heart. He drank, read, and debated in cafés; quoted Marx and Tolstoy; believed in progress and fraternity. He despised opportunists, careerists, and flatterers — and paid for that integrity with obscurity. He was, in Đurić’s words, “*consistent even in his mistakes.*”

The son — co-author and witness — narrates this story with a blend of **respect, irony, and tenderness**. He confesses to softening certain diary passages to avoid pathos, yet never erases the father’s contradictions.

Writing about the father becomes an act of self-examination:

“When you write about your father, you turn your own skin inside out.”

Their two lives — intertwined and mirrored — form the true subject of the novel: the unspoken dialogue between generations, between faith and doubt, between duty and freedom.

Philosophical and Symbolic Dimensions

Though set in the specific geography of Kosovo and Metohija, *The Accountant’s Diary* transcends regionalism. It reads as a **parable of moral bookkeeping**, a reckoning of good and evil in ordinary life.

Đurić uses the vocabulary of accounting as existential metaphor:

- **Balance sheet** → moral judgment.
- **Debit and credit** → sin and virtue.
- **Final account** → the reckoning before death.

This “ledger of the soul” echoes in every page: a man auditing himself before eternity.

The diary thus transforms from private notebook into **national testimony** — a record of a people’s decline told through the life of a single man.

Atmosphere and Social Reflection

The novel meticulously reconstructs the “atmosphere” of an era — from the optimism of the 1950s to the disillusionment and decay of the 1990s:

- The postwar reconstruction and socialist optimism.
- The cafés and small-town rituals of the 1960s.
- The duplicity and hypocrisy of bureaucratic life.
- The slow fall of moral and material standards.
- The fear and confusion before the wars.
- The humiliation and exile that followed.

This succession of atmospheres forms a kind of **spiritual meteorology** — a weather report of an age.

Gender and Family

One of the book’s most poignant layers is its portrayal of **patriarchal life** and the position of women in that traditional society. Through the mother’s quiet endurance, Đurić exposes a social system where women’s sacrifices were invisible yet foundational. The maxim of the time — *“a good woman must be last at the table and first at work”* —

becomes both cultural document and moral indictment.

Tone and Legacy

Ultimately, *The Accountant's Diary* is a **book of love** — beneath irony, behind the tragedy, through loss. It is an elegy for the father, for Kosovo, for an entire way of life that believed in honesty more than in success.

It is also a **family chronicle**, a study of faith, and a national mirror.

Đurić closes the account with grace:

“This is a story of a father and a son. And of a family spirit. Amen.”

Beneath its sober tone, the novel radiates warmth and gratitude: a belief that **families who have their own books are great — in spirit.**

ANTHOLOGICAL VERSE

Anthological Verse of a Bad (and Dead) Poet – Thirty Years of Singing (*Антологијски стих песника лошег (и мртвог)*, *Lestve*, Kosovska Mitrovica, 2025) is a **collection of selected poems** and a **personal poetic retrospective** by **Igor M. Đurić**, marking **three decades of creation**. It is not merely a book of verses — it is a **spiritual diary**, a testimony of a life lived in poetry. Through this volume, the author revisits the recurring themes that have followed him from the beginning: **faith, death, love, homeland, dreams, and silence.**

The collected poems form a **spiritual autobiography** of the poet — from youthful restlessness to mature calm. Poetry becomes a **record of the soul's endurance**, an intimate ledger of existence. Đurić's verse is quiet,

transparent, and simple — yet within it resonates the echo of an entire era.

The collection is arranged **chronologically and thematically**, following the evolution of the poet's voice: from the rebellion and existential anxiety of youth, through **visions of war and its aftermath**, to **love poems** and the **meditative lyricism** of maturity, where serenity and acceptance prevail. Each phase bears its own rhythm and imagery: the early verses are short and tense, while the later ones are calm, reflective, almost prayer-like.

The language is pure, vernacular, but deeply musical — rich with symbols and quiet depth. This is a **book about life, faith, and endurance through poetry**.

Đurić avoids ornate figures; his power lies in **the silence between words**. His poetry is simple but profound, built from everyday words that, within his context, become symbols — **stone, fish, fire, water, house**. The rhythm is steady and restrained, as if the poet does not speak but listens — listens to what remained unspoken through all these years.

Thematic framework

- **Faith and Silence** - God in Đurić's poetry is always present, but as mystery, not dogma.

- **Homeland and Earth** - the poet constantly returns to the motif of native soil and family heritage.

- **Love and Time** - in later cycles, love becomes memory and tenderness distilled.

- **Poetry as Testimony** - every poem is a trace of time, a record of how the poet has survived the world.

Thirty Years of Singing is a **spiritual autobiography in verse** — a chronicle of a man who has survived history, people, wars, and himself through poetry. Đurić's poetic world does not seek novelty of form but **truth**. Here, poetry is not merely an art form — it is an **act of preserving the soul**. It stands as both a **confession and a conclusion**, a summation of three decades of lyrical searching.

This collection encompasses all stages of Đurić's creative path — **from youthful defiance to the serenity of wisdom**.

THE WOLF ATE THE CARROT!

The Wolf Ate the Carrot - A Verse Within a Novel, *Stara Knjiga*, Lazarevac (2025), is the most intense work in Đurić's "war cycle." It does not depict battles but their consequences — **man as his own enemy**, and **conscience as the only battlefield**. The author signs it as the **second part of the novel *Clinical Life***.

The main characters — *the Volunteer* and *the Gambler* — are not two people but two halves of the same personality. The narrative is lyrical, fragmented, filled with visions and dreams. The language is poetic, heavy with symbols and historical imagery, intoxicated with both sleep and alcohol. Đurić's war is not historical but spiritual — **an inner conflict of a man seeking forgiveness**. This is a novel about **trauma, repentance, and the impossibility of salvation**. It is a **poem inside a novel**.

Thematic Framework

- **Perverted Morality**: a world turned upside down — the wolf becomes a

vegetarian, but only because he has already eaten everyone else.

- **Political Allegory:** a society where predators pose as victims, and victims willingly accept their role.

- **Absurdity and Truth:** truth is no longer a matter of ethics, but of marketing.

- **Laughter as Resistance:** laughter remains the last form of rebellion.

- **The Absurd:** “friendly fire” — brother against brother.

Through *The Wolf Ate the Carrot!*, Đurić builds an **allegory of human nature that has lost its compass**. It is no longer a novel about morality, but about **the disappearance of morality itself**.

“While we were pissing ourselves, Death was screaming all around!” — from the novel.

A novel that is not a novel, like all novels by Igor M. Đurić. They are contributions to psychoanalysis rather than fiction — and this one, in particular, is **dedicated to those we dream of**. Even the title speaks both everything and nothing about the book — a deliberate paradox, perhaps even a parody of form itself. Above all, this is a **novel about dreams — both in dreams and in waking life. A novel of dilemmas and theorems**. Yes — before us stands a novel as résumé.

This is the **first Serbian novel to use artificial intelligence as a dialogic instrument about an already completed text**. That is, AI was not used to assist in plot formation or stylistic development, but as an **analyst of a pre-existing structure**.

The **Vegan Wolf (Woke Culture, simply put)** becomes the symbol of a new age — the age of leftist liberalism, LGBT ideology, and “green terrorism.”

The author points his finger — or rather, the wolf's paw — at all those renegades who have **rejected God and family**, who have **betrayed the natural order of creation** and thus become **antichrists**.

Let us admit: a wolf that eats carrots (or any other fruit or vegetable) is an unnatural being. Such a wolf is no longer a wolf — not even quite a jackal. A jackal eats fruit when nothing else is left, but a wolf — unless he eats meat — would rather die.

The **vegan wolf** is an image and likeness of the **modern “useful idiot”** of the West (and increasingly elsewhere, including Serbia). This human — the obedient citizen — is forced by propaganda to act, think, and obey as commanded; he must not think independently, nor decide freely. He is trained to deny and humiliate his own nature, tradition, family, and God, all in the name of ideological obedience.

The wolves, by nature bloodthirsty as ordained by God, howl in this novel (through the author's mouth):

“Hazelnuts for lunatics...”

Russia and the Russians, today — that is, wolves who still hunt flesh, protect their cubs, and live in packs — wage war against wolves who eat vegetables, live in zoos, mate unnaturally, and reproduce artificially (or adopt natural cubs).

Not literally, of course, but as a concept.

Because when wolves are forced to become vegetarians — it marks **the end of the wolf species**. And so it is with nations, with humankind. When that happens — it is over. *Ende. Finis*.

This global war, the author claims, is not being fought for **colonies, injustice, or energy**, nor for **territorial conquest**.

No.

It is being fought to ensure that *“the womb that gives life is replaced by the orifice that destroys it; that the phallus, the organ of creation, is replaced by the tongue that licks and remains silent.”*

When did the vegan wolf first appear — on the battlefield against man who only wished to live as his ancestors lived, freely and naturally? In **1999**, in **Kosovo and Metohija**, when “unicorns,” by command of Western “democrats” and their Balkan servants, attacked the **wolves of the Prokletije** — the Serbs. They were more numerous, better armed, reinforced by hyenas from the neighborhood — yet they did not win on the battlefield, for they were not allowed inside.

That was not even their true goal. They merely sought a rehearsal — a dress rehearsal for **Russia**.

When some wolves abandoned meat for carrots, the Serbs were struck on the plains of Kosovo — because the West had lost its natural state of existence, and in its path stood a people who refused to conform. Thus the Serbs temporarily lost **Kosovo and Metohija**, while the man of the West permanently gained **the stick and the carrot**.

If you expect this book to dwell extensively on the aforementioned “gay wolf,” you are mistaken. It merely hints at him — briefly, in fragments. Do not expect the obvious from this book — some things are left to the reader.

This novel is a **compilation of the author’s thoughts** scattered across his previous works (those not directly used but heavily echoed) — and a **flirtation with godless artificial intelligence**.

Originally titled *Friendly Fire*, this remains the book’s **central theme**. Only later did it reveal itself as the **second part of *Clinical Life*** — it announced itself, as if by revelation.

FRIENDLY FIRE?

“Friendly fire” — the most explicit of symbols — is an allegory of **Serbian discord**, of **self-inflicted wounds**, of our national tendency toward mutual hatred and self-destruction, often for no good reason other than **boredom and ignorance**.

The novel proclaims:

“We Serbs rarely manage to escape friendly fire.”

Which Serbs? Chetniks and Partisans, the left and the right, the followers of Obrenović and Karađorđević, the Šumadija Serbs or those beyond the Drina, monarchists or communists, little Russians or great Europeans, and so on.

CHANNEL?

Narrow horizons, yet safety within them. Why do we need “broad perspectives” if they are the very thing that kills us?

What we needed was not the *breadth* of democracy, but the *security* of dictatorship. In the channel, the Serb possesses more history (and more of his own) than he ever did in the time of Dušan’s Empire — for we are *human beings*, even though we are Serbs, and *Serbs* because we remain human in an inhuman age.

All of Serbian history has been written in confined yet uncontrolled spaces: in the **channel**, sometimes even in the **pit**. We have never seen beyond our nose — or the knife pressed against our throat.

PHILOSOPHY?

“No one has ever died without first being born.”

A simple sentence, yet an entire metaphysics compressed within it.

LITERATURE?

A novel demands a **lowland river** — wide, slow, and deep. A poem seeks a **mountain stream** — narrow, quick, and shallow. Poetry is the tributary; the novel is the main current. Not a channel — though, indeed, this *is* a novel.

WAR?

Blood cannot be *quasi*, nor *proxy*.

It is always real, always human.

“It is easy to beat thorns with another man’s stick!”

“It is easy to measure the tail of a dead wolf — even if he was a vegan!”

IMPOTENCE?

The inability to create an artistic work capable of changing the world — or at least igniting a revolution.

DREAMS?

Serbian irrationality — or, perhaps, Serbian salvation. Against divisions and wars, the author could do nothing but **dream**. Dreams against ideology — that is **the victory of reason over madness**.

FREUD?

First — that was the author’s nickname in high school.

Second — in psychoanalysis, everything is permitted, even when it isn’t true (which it usually isn’t).

But who cares?

After all, **every work of art is a contribution to the psychoanalysis of its author**.

Especially this one.

ANTI-WAR NOVEL?

No — merely a novel *about* war, as it was seen or dreamed.

No one ever asked us: *Do you wish to be Serbs in Metohija?*

No one — ever.

It was **God's decision**, and God is against war — though believers are not. It matters little who supports or opposes war; in the end, both sides end up within it — and survival becomes the only commandment.

We had a bad peace — so we traded it for a good war. We did not fare poorly, after all — it was written so.

MESSAGE?

There is none!

“If we wanted to send a message, we’d go to the post office and send a telegram.” — *John Ford*

Still... perhaps there is.

“Do you realize, boy, that while you and I are losing our heads here in this mud, someone nearby — not far from us — is earning his first million?”

Or:

“You see yourself how much money is worth when you find yourself in such a situation. All that will be taken from them as it came — in one way or another.

Only the sacrifice for one’s homeland and people is eternal.”

Or again:

“These are hard times. Most conspiracy theories from decades and centuries past are becoming reality before our eyes. Humanity must believe in all forms of evil — or it will not survive.”

Take whichever message you wish. The book does not care. Because one does not enter eternity with **earned millions**, but with **created work**.

AMBUSH?

We Serbs are always in an ambush — from one side or another, it makes no difference.

Either *with the shield*, or *on the shield*.

A Serb not in a trench is no Serb, no wolf. And when he does find himself in an ambush — it is usually **his own who shoot at him**.

CRNJANSKI'S COMMAS?

Damn it — the author loves them!

(And yes, he uses them freely, rebelliously, musically — as Crnjanski did.)

HISTORY?

We Serbs are perhaps the only nation, besides the Russians, to have replaced its own native dynasty with the ideology of godless men — led by a Croat who, aside from being a foreign agent and a communist, was also an enemy of Serbs.

SEX, OBSCENITY, VULGARITY?

Perhaps — a **return to animal nature**. Nature gave us everything; we merely have to make use of it.

The fact that we love to *fuck* rather than *be fucked* — that's because we are Serbs! Even Serbian women do not like to be taken for the wrong reasons.

Question: does anyone enjoy being unnaturally and forcibly violated? Answer: the **gay, vegan wolf** does.

If anything remains unclear, ask Freud.

ALCOHOL?

This book was **written in alcoholic dreams**.

The author **dreamed this book**, drunk and half-awake.

THE BEYOND?

A personal experience of the author — those moments when he was not dreaming, but wandering between life and death.

FAITH IN GOD?

Examine yourselves: who truly, and without profit, believes in God? Ask yourselves: how many false promises have you made to Him?

And so on, and so on. Enough! As we've already said — something must be left to the reader (if there will be any at all).

Clinical Life, unknowingly, once unmasked the **vegan wolf**, for the author had read thousands of books and wrote from the subconscious — beyond awareness, in somnambulant vapors, between sleep and hangover, between the couch of the psychoanalyst and the table of the tavern. He wrote while drinking and loving — without literary ambition, but with existential urgency.

WEBSITES, PLATFORMS, AND BLOGS

A special place in Igor Đurić's body of work belongs to his electronic publications — texts published on websites and blogs. Through these digital forms, he has released some of his most significant essays and short stories, interpretations of political issues, literary criticism, and other reflections.

The **blog** represents an extension of his literary and journalistic expression — a space where novels, essays, and poetry intersect with criticism, analysis, and the author's daily reflections. It demonstrates that his literary production is not confined to fiction or poetry alone but also includes **engagement, social commentary, and cultural critique**.

In his blog, Đurić keeps a written diary of intellectual and moral observations — from “writers” to “journeys,” from his homeland to global movements.

The blog is thus a place where **his literature merges with his public voice.**

The published texts cover a wide spectrum of themes: literature (notably the section “*About Writers*”), history, homeland, social questions, politics, and the modern world.

Frequent are categories of brief notes — **mini-essays and anecdotes** — as well as lists (“*Most Read Posts*”), which indicate that the blog has both rhythm and audience.

The language combines **journalistic and literary registers**: Đurić writes in the people’s voice, often employing archaisms and colloquial rhythm, yet with a modern tone.

The style is dialogic — many entries begin with the signature phrase “*Written by: Igor Đurić.*”

Thematically, recurring motifs include:

- **Homeland (Istok, Metohija) and memory**
- **National identity**
- **Literature and morality**
- **The seductions of modern civilization**
- **Critique of the post-socialist transition**

We perceive the blog as a **continuation of his prose voice** — the same consciousness that once spoke in symbols through novels now speaks directly. The form is open: posts are public, accessible, and well-categorized.

The blog is a vital part of Đurić’s creative opus because it connects his literary production with his readers **in real time**. It is not merely a book that appears once in a while, but an **ongoing conversation about time and humanity**.

It provides insight into the author's **thinking process**, allowing readers to trace ideas that later resurface in his novels or essays.

Through it, Đurić transforms his **personal, regional, and national voice into a digital presence**, expanding both his reach and relevance. If his books represent his "large forms," the blog embodies **experimentation, critical agility, and immediacy**.

He has published **over one thousand texts** on his blogs.

Among the works, reviews, and essays featured on his blog (selection of the most-read posts): *Orwell: Animal Farm and 1984; Solzhenitsyn: Russians and Jews; The Philosophy of the Tavern; Dobrica Ćosić: The Time of Snakes; Hannes Hofbauer: The Kosovo Experiment; Essay on Whores; Colonel Vauhnik: The Perfect Spy; Antonio Evangelista: Kosovo 2000-2004; The Šumadija Table; Essay on Breasts; Hansism in Thomas Mann's Diaries; Manifesto of Personal Nationalism; Zoran Đinđić - The Myth of Visionary; Ballad of the Market Taster; Local Chauvinism; The Mythology of Pizza; Dobrica Ćosić: Father to Some, Stepmother to Others; Recipe for Power and Catfish Soup; Story of a JNA Soldier; How Kiš Plagiarized and Others Defended Him; The Serbian Spearman of Maria Theresa; Traditional Shoes from Belgrade's Circle Two; Istok and Bresnica: Two Places, One Man; Islam, the Rotten West, and the Victorious East; Račak - How They Lied; The Yellow House - Organ Trade; Slobodan Milošević - Guilty of Others' Crimes; Mirko Kovač - On the Man and His Work; The Fates of Writers; What Kind of "Dissident" Was Milovan Đilas; Depleted Uranium; Pekić - Atlantis; The Metaphysical Exhaustion of the West; Günter*

Grass - Dog Years; Beginnings: Masturbation and Porn; Diaries: King Peter I Karađorđević and J. B. Tito; Writers and Bohemians; Writers and Power: The History of Ketman; Dragan Krstić - Psychological Notes 1968-73; The Literary Moment: Silicone Critics; The Average Serbian Reader: No Sex, No City; Ivo Andrić: The Man; Miloš Crnjanski: The Man; How They Lied About Kosovo; Sex Appeal; Cyber; The Spiritual Counter-Revolution; The 1950s: The Beginning of the Midlife Crisis; How We Served in the Army, or Death with the Taste of Bean Stew; Our Old Ottomans; Rasputin; How We Celebrated the New Year; Maturing with Comics; Early Erotic Works; Serbian Politics: A Bucket of Shit Over the Head; Teodora Petrović: The Private History of Sremski Karlovci; The Toplica Uprising - A Family Chronicle; Letter to My Hometown; ORA: How I Won My Badge of Labor Merit; Vasily Grossman - Life and Fate; The Philosophy of the Small Town: The Bible of Second-Serbianism; Gunpowder and Internet: Achievements of Freedom; Dry Thoughts; The Unnaturalness of Homosexuality; The Legend of Bromine; Belgrade Assholes; Miroslav Krleža on Others - and Others on Him; Borislav Pekić - Departure of a Legend; Let Us Remain the People of Free Lunch; Stevan Jakovljević - The Change of Generations; Dostoevsky; The Diary of Isolation; Herd or Pack - Immunity for Identity; Essay on Human Traits and Characters; Đorđe Balašević - The Poet of the Farmer's Heart; Rastko Petrović - The Sixth Day; How I Became a Bohemian; The Counter Window - The Greatest Serbian Enemy; Žika Obretković - The Spirit of Belgrade from Kučevo; Stalin: The Ossetian in the Skin of the Russian Bear; Rubin's Models; Essay on Bacon; Albanianism: From Skanderbeg to Miçeni; Grandpa Danilo's Bailiffs;

Disarming the Serbs: NATO's Final Blow; Maturing in God: Genesis and Evolution; Drone - The New God of War; Westerns; Jovan Stanisavljević Čaruga; Branko V. Radičević the Machist; The Virus of Yugoslavism in the Serbian National Body; The Neighbor and the Neighborhood; Fathers and Sons; Steve Reeves, etc.*

Đurić's online platforms — *Srb(i)ja*, *Igor Đurić Blog*, *Metohija and Kosovo*, *igordurić.com*, and *staraknjiga.com* — as well as academic and independent portals that have republished his works, have collectively surpassed **half a million visits and readers**.

Igor M. Đurić has also written for journals *Hvosno* and *Lestve*, both edited by **Zoran Đorđević**.

SCIENTIFIC PAPERS

Igor M. Đurić has published **two scholarly papers** (in Serbian, Macedonian, and Russian). Both works, co-authored with **Dr. Momir N. Ninković**, represent a synthesis of national and local history, archival research, and first-hand testimony. Đurić's authorial signature is clearly visible in the fusion of **historiographical methodology with deep local intuition**, which has become a hallmark of his scientific style.

The central topic of both studies — **the life and work of the Russian émigré family Chistov in Istok (1928-1940)** — is framed within a broader context of **Russian-Yugoslav relations, White émigré history, and cultural-medical cooperation** between the two nations. The papers explore the influence of White Russian émigrés on key areas of Serbian education, sports, art, and science. They document rather than interpret, yet

they emphasize the **humanistic aspect of exile** — the role of doctors and intellectuals in rebuilding postwar Serbia, as well as the process of integration into the local environment.

The research draws upon multiple layers of sources:

- **Archival material:** *Archives of Serbia* (Collection G-216, Ministry of Public Health), personal dossiers of V. S. and A. A. Chistov;

- **Memoirs and family testimonies:** *Helen Douglas, Eleanor Dillman;*

- **Historiographical and periodical literature:** *Dimić, Jovanović, Litvinenko, Milenković, Pavlović,* and others;

- **Local sources and field testimonies,** especially those related to Istok, including works by Igor Đurić and other local authors — representing a valuable contribution to **Serbian regional historiography.**

The methodological approach combines **biographical microhistory** (the case of the Chistov family) with **macrohistorical context** (the White émigré movement in Serbia and Yugoslavia), achieving both **documentary precision and narrative vitality.**

A striking quality of these works is the authors' ability to **bring archival facts to life**, transforming them into a story — a rare achievement in academic writing. While structurally historical, the papers are **humanistic in spirit:** the past is read not only as data but as **destiny.**

Thus, these works stand at the **crossroads of science and memory**, demonstrating that history is not only what has been, but also **what remains — as an example of goodness, knowledge, and humanity.**

SUMMARY

If one were to seek the guiding lines of Igor M. Đurić's creative work, one could say that his writing moves through distinct **cycles and thematic challenges**: war narratives — where he explores war, whether confessional or documentary, as a spiritual experience or testimony of participants; exile and inner fractures — existential displacement expressed lyrically and prayerfully; regional and social themes — chronicling and moralistic, defensive yet ironic without bitterness; prose founded on history, psychology, religion, and philosophy — infused with the author's personal experience as one who has both lived and read; philosophical and intimate aspects — through the "philosophy of pornography" and "erotic metaphysics"; the essayistic-critical cycle — essays, anecdotes, and polemics; and finally, the **poetic cycle — poetry** itself.

Above all, **Igor M. Đurić is a novelist.**

His oeuvre forms a **unique unity within contemporary Serbian literature**. It is literature of **experience and conscience** — from war and trauma, through exile, to the rediscovery of humanity. Đurić is a writer faithful to truth, regardless of form or epoch. He has written much — but he has read even more.

His works are **testimonies of morality, guilt, and faith in man**. He is an artist who, escaping into symbol, finds truth within it. In a time when words easily lose their value, Đurić remains a writer who restores weight to the word — because he stands by his word. His novels — from *The Column* to *The Wolf*

Ate the Carrot! — mark the continuity of a voice that has never yielded to oblivion or compromise.

It is a **thirty-year span** of creative exploration. He is a **witness of his time, of morality, and of human destinies.**

Within his work intertwine **war and faith, irony and tenderness, love and sorrow** — and poetry becomes the **final refuge of truth.**

The literary corpus of Igor M. Đurić is a **singular synthesis of experience, spirituality, erudition, and ironic observation of the world.** His writing merges **philosophical treatise, confession, and myth,** constructing a literary system that moves between **realism, metaphysics, and vision.** His prose is at once **personal and collective, rooted in Serbian reality yet oriented toward the individual, open to universal questions of life, death, soul, and morality.**

Đurić's oeuvre can be read as a **spiritual autobiography** — a journey through his own worlds, from social and historical reality to ontological and mystical awareness. Recurring motifs include: the **search for the soul and meaning of existence, the conflict between body and spirit, irony as a tool of truth, and Kosovo as the symbol of existence and struggle.**

His literary work is simultaneously a **chronicle of an era, a personal confession, and a philosophical diary of the soul.** Through it, the author has built a unique **mythology — a fusion of spiritual experience, history, and religion — where man is a hero even when he is an anti-hero.**

His writing forms a **coherent and well-defined system of values, founded upon faithfulness to the written word, resistance to**

oblivion, and the pursuit of truth in an age of falsehood.

Đurić's language blends **philosophical, dramatic, narrative, poetic, and folkloric registers**. He speaks with crystalline clarity about the most difficult questions, often transforming everyday life into symbol. His style is **polyphonic** — a harmony of novel, essay, confession, poetry, and chronicle, merging into a single authorial voice that resonates across several octaves.

A distinctive feature is his **use of irony as a form of spiritual protection** — he laughs at the world not because he despises it, but because he loves it too much to remain silent.

Igor M. Đurić is a literary lone wolf. He walks alone through the wilderness of literature, hunting words, his imaginary characters, and his quiet dream. Institutions have largely bypassed him — but, truth be told, **he has bypassed them as well.** He has always felt **happier in the forest of books.**

Между войной и тишиной:
Литературный мир Игора М. Джурича
Аналитический обзор тридцатилетнего
литературного пути

Авторы:
Творческая группа
Стара книга

Редактор:
Джордж Джурич, магистр археологии, куратор

Введение

Игорь М. Джурич — сербский писатель, родился 26 января 1968 года в Истоке, Метохия, в старинной сербской метохийской семье. До тридцати одного года жил на родине, откуда был вынужден уехать в 1999 году после агрессии НАТО против Сербии, изгнания сербов с этих земель и оккупации Косово и Метохии. Жизнь, проведённая в родном краю, и глубокая генетическая предрасположенность впоследствии отразились в тематическом фокусе его творчества — родина, изгнание, война, память, семья. В настоящее время живёт в Лазареваце.

Профессионально занимается литературой, имеет статус свободного художника в Сербском литературном обществе.

Биография Джурича во многом напоминает судьбы американских писателей — Миллера, Буковски, Синклера, Твена или Хемингуэя (некоторые критики называют такие судьбы «американскими биографиями») — больше, чем судьбы европейских, особенно восточноевропейских авторов. Покинув военное училище, он прервал военную карьеру; не окончил начатый университет, работал почтальоном, бухгалтером, кладовщиком, имел собственные фирмы, которые одна за другой терпели крах; воевал за свою страну, жил как беженец, провёл год на Манхэттене, занимаясь самыми разными делами, и, наконец, обосновался в шахтёрском городке недалеко от Белграда.

Тем не менее, несмотря на внешние параллели с западными судьбами, литературные

корни Джурича прочно связаны с Востоком — прежде всего с Достоевским, а затем и с другими русскими писателями. Он ощущает глубокую связь с литературной традицией собственного языка: Негош, Дучич, Ракич, Дис, Црнянски, Андрич, Петрович, Селимович, Ћосич и, прежде всего, Пекич со своим *Золотым руно*. В его творчестве нет ни авангардного радикализма, ни мистицизма. Джурич идёт по проторённым дорогам сербской литературы — по следам тех, кто был лучшим и проверенным временем.

Как писатель, Джурич опубликовал значительное количество романов, сборников рассказов и эссе, в которых глубоко исследует экзистенциальные, духовные и социальные вопросы. В интернете он активно использует блоги и цифровые платформы, чтобы представлять свои тексты и размышления. Его произведения и стихи включены в различные антологии; он периодически публикуется в журналах.

В своём творчестве Джурич демонстрирует преданность делу «раскопок» исторических, семейных и культурных пластов, а также тонкое чувство внутренней драмы человеческих судеб в социальном контексте. Он предстает как писатель, публицист, поэт, эссеист и исследователь культурного наследия, чьё творчество опирается на сильное чувство родового и духовного тождества с Метохией.

Его деятельность по сохранению культуры, памяти и слова имеет особое значение для духовного пространства Метохии. В современной сербской литературе Джурича можно охарактеризовать как автора *метафизического реализма*, писателя родины, мастера

эрудированных эссе и моралистической прозы. Он по праву считается одним из наиболее значительных современных сербских писателей, происходящих из Косово и Метохии — если не по положению в литературном истеблишменте, то несомненно по силе и значению своего творчества.

Литературное наследие Игора М. Джурича — одно из самых обширных, интересных и последовательных в современной сербской прозе. От первых военных записок, через «родинную» прозу и современные романы, до поздних эссе и поэтических циклов — Джурич создал непрерывную линию мысли и чувства, прослеживающуюся через несколько этапов: от свидетельства травмы и раскопок памяти — к экзистенциальным и духовным поискам, оригинальной литературной критике и, наконец, к зрелому поэтическому покою. Его литература не плод мгновения, а результат постоянного усилия найти человеческую меру между реальностью и сном, телом и душой, грехом и спасением, памятью и историей. В мире Джурича война — лишь начало, тогда как истинная битва происходит внутри человека. Каждое его произведение — попытка извлечь смысл из хаоса, вернуть морали искусству и сохранить достоинство слова, рожденного из молчания.

Следуя по стопам своего отца, Милисава, Игор М. Джурич уже тридцать лет ведёт дневник состояния своего тела и духа, записывая размышления о политике, литературе, искусстве, обществе, прочитанных книгах и повседневных мелочах. Со временем этот дневник станет

самостоятельным литературно-историческим целым — подлинным портретом Игоря Джурича.

Игорь М. Джурич — человек, который много пишет, но ещё больше читает. Он скорее читатель, чем писатель — и это немало. Вся его жизнь связана с книгой и литературой. Поэтому книга и писатель часто появляются в его текстах — как главные, так и второстепенные персонажи. С иронией и самоосознанием Джурич выражает своё литературное кредо собственными словами:

«Первая книга — важно и радостно. Потом вторая, третья, четвёртая, пятая, шестая, седьмая... Теперь всё равно: пишу, потому что нечем умнее заняться. Историю своего родного места и своей семьи я описал в книгах. Считаю, что писать прозу — всё равно что писать против ветра; писать стихи — играть собственному члену. Единственное, что стоит во всём этом деле, — чтение!»

Этот отрывок, пожалуй, лучше всего отражает как литературный, так и человеческий характер Игоря М. Джурича. Без тени компромисса, он — человек, который сжигает пером все мосты за собой. В его творчестве нет уступок ни господствующим тенденциям, ни посредственности, ни коммерческим течениям.

НЕЗАВЕРШЕННЫЕ СТИХИ

Сборник стихотворений *Незавершённые стихи* был издан в трудные, предвоенные годы — в 1997 году, в Истоке, под эгидой Молодёжного совета. Этот сборник так и не получил оценки ни публики, ни критики, ни времени, ибо появился в момент, когда на Косово и Метохии уже началась война. Он был выпущен в крайне сложных технических условиях, без редактуры и корректуры. Почти весь тираж погиб в огне вместе с домом автора. Стихи представляли собой экзистенциальный крик молодого человека, который, охваченный страхом, пел против войны.

КОЛОННА

Роман *Колонна* (мифопоэтическая и военная проза, духовная аллегория) — символический фундамент всего творчества Джурича — был опубликован в 2005 году Домом культуры *Святой Сава* в Истоке и стал одним из ключевых произведений его ранней прозы. В нём уже отчётливо прослеживается тематическое и поэтическое единство, которое позже сформирует целый цикл произведений, посвящённых Косово, войне и утрате. Но одновременно здесь видна и явная авторская интенция уйти от документально-реалистического и обратиться к символическому и архетипическому.

Визионерский, мифический и исповедальный тон книги закладывает основание для эпического и духовного цикла Джурича о

косовском страдании. Композиция мозаична - фрагменты памяти, снов и видений переплетаются в единую картину духовного кризиса человека и народа.

Сюжет — столь же нетипичный, как и форма романа — повествует о сербских беженцах в колонне. Однако это не военная эпопея, а аллегория человеческой души, блуждающей между жизнью и смертью, между родиной и неизвестным местом. Джурич соединяет реализм с мощной символикой, используя язык одновременно суровый и поэтический.

Колонна — роман военного сознания, но не традиционная военная проза. В нём нет героизма — есть распад смысла, когда война приходит незваной. Люди и пространство (Исток, Метохия) изображены как мифическая сцена катастрофы. Через мотивы горящей лодки и умирающего источника Джурич соединяет архетипическую жертву и коллективное наказание, прибегая к библейским образам, славянской мифологии и народной легенде. Мотив огня — очищающего и уничтожающего — доминирует, а фрагментарное повествование, насыщенное снами и видениями, свидетельствует о стремлении автора превратить реальность в символ.

Язык романа густой, архаичный, образный, насыщен старыми словами и ритмическими повторениями. Джурич использует мифопоэтический стиль, ближе к устной эпике, чем к современной прозе. Имена персонажей — *Человек, Друг, Мефодий, Еврем, Яга, Источник* — выступают архетипами, а не реальными персонажами. Сам роман напоминает литургию по утраченному краю. Здесь Джурич сознательно избегает употребления собственных имён,

полагая, что это сделало бы героев обыденными, — приём, который он сохранит и в последующих книгах.

Центральная идея романа заключается в том, что зло не приходит извне, оно живёт в людях, которые его высвобождают. Горящая лодка — символ судьбы народа, отправившегося в путь без возвращения. Джурич не ищет политических объяснений — его истина мифологична и психологична: человек разрушает собственный источник, свою воду, своё бытие.

Колонна — первый роман «косовского цикла» Джурича и вместе с тем пролог к более поздним произведениям: *Время злых форелей*, *Девятый круг Святого короля* и *Волк съел морковь*. Уже здесь заложены мотивы, которые будут затем развиты: война, миф о потерянном доме, ритм дремлющего зла, огонь, вода, покаяние, внутренний инстинкт выживания, предчувствие духовной гибели и возрождения.

Впервые в творчестве Джурича появляется феномен вампиризма. У Борислава Пекича вампиризм — метафора цикличности времени и жажды бессмертия. У Джурича же — метафора статичности человеческих и исторических событий: то, что произошло, больше не подвержено диалектике, кроме как в толковании, а толкования почти всегда ошибочны. В *Колонне* вампиризм выражает стремление вернуться в статичное, «колонное» время — то, когда вампир ещё мог умереть; это попытка остановить время в определённой точке. Вампир здесь — олицетворённое зло, не способное умереть в людях: оно пьёт кровь, затаивается и вновь восстаёт. Против воли автора, вампиры затем проникают и в другие его произведения.

Человек — микрокосм в онтологическом смысле, но макрокосм в анимистическом. Сущность ограничена телом. Душа блуждает по безграничным просторам тела, и до самой смерти трудно определить её местопребывание — не смог и сам автор, хотя искал. Когда тело умирает, душа уходит в камень. Камень остаётся у источника, а люди бегут от него. Если бы не старые воины — история и происхождение — что охраняют камень, истоки были бы утрачены. Вода уже не наша. Что же с душами строителей Дечан, Грачаницы, Гориоча? Не земля важна — важны души; это самая большая утрата. И стыд. Души всегда должны быть напоены: как им теперь пить нечистую воду, дожидаясь нас, чтобы мы вернули своё? — об этом размышляет автор через весь роман.

Есть ли у народа коллективная душа? И покидает ли она тело, когда народ уходит и умирает? Вот главная дилемма *Колонны*: куда уйдёт душа народа, когда самого народа не станет, когда у него отнимут тело или хотя бы камень? Мы обманываем себя, думая, что можем обмануть сверхъестественные силы, веря в духов и легенды по необходимости. С Богом — возможно; с душой — нет. Если, конечно, она у нас есть. А если нет — тогда всё равно. Тогда и искусство теряет смысл.

Центральное тело и дух книги — сама колонна и голоса, что разрезают её изнутри. Через колонну, её движение и её феномен, автор пытается сказать нечто о судьбе сербского народа, которая повторяется. Народный исход, вызванный войной, пытаются остановить демоны, вилы, вампиры и караконджулы. Ведь что останется от привидений и духов, если народ

исчезнет? Каков их смысл без народа, которому они принадлежат? Зло стремится наставить нас, чтобы зло стало мудростью. Пока Исток горит, колонна славян — с мечами, с длинными светлыми косами — спускается к источнику, чтобы сохранить воду — ту самую, которую когда-то нашли, возле которой поселились и из которой когда-то изгнали демонов ритуалами. Теперь демоны, спустя века, хотят вернуться туда вновь.

События романа происходят во время бомбардировок НАТО в Метохии, в городе Исток. Главный герой переживает глубокую внутреннюю драму после трагической ошибки — он убивает своего лучшего друга и скрывает эту тайну, что напоминает Раскольникову из *Преступления и наказания*.

Помимо психологического конфликта, роман включает элементы славянской мифологии, ставя вопрос: остаются ли духи предков и мифические существа — вампиры, призраки — после переселений и оставления родных земель? Этот пласт создаёт мистическую атмосферу и углубляет связь с народными верованиями и духовным наследием.

В романе ключевыми символами выступают **ВОЛК** и **КОНЬ** — животные, глубоко укоренённые в сербской мифологии и народном сознании. Они воплощают силу, стойкость и духовную связь с предками.

Волк — одна из центральных фигур сербского фольклора (и он будет бродить по лесам написанных Джуричем будущих текстов). Он символизирует не только мощь, но и защиту семьи и рода. В народных представлениях волк — мифическое существо, сопровождающее героев, символ непобедимости и близости к природе.

Выражение «одиноким волк» обозначает человека, полагающегося лишь на себя и выживающего в суровых условиях.

Конь, не менее значимый, связан с героизмом, благородством и воинской честью. В эпических песнях он — верный спутник героя, символ свободы, рыцарства и духовного восхождения. Во многих мифах конь сопровождает душу в загробный мир.

В *Колонне* эти мифические животные служат мостом между миром людей и миром духов, а также между славным прошлым и тяжёлым настоящим. Они — не просто звери, а знаки стойкости, наследия и внутренней силы. Это проводники к свету в тёмные времена.

Особый уровень напряжения и морального конфликта создаёт взаимоотношение двух людей: главного героя и его старого друга — бывшего сотрудника госбезопасности, подозревающего его в убийстве и выступающего как неформальный судья или нравственный наставник. Вместо прямого обвинения он пытается подвести героя к осознанию и раскаянию — мотив, напоминающий Достоевского. Советуя герою остаться на месте трагедии, тогда как остальные бегут, он символически утверждает: нельзя убежать от прошлого, нужно остаться там, где произошёл ужас, чтобы искупить вину.

В сербской традиции оставание на заброшенном месте имеет глубокий духовный смысл: это столкновение с духами прошлого и собственной совестью. Оставаясь, герой берёт на себя — в духе Прометея или Христа — бремя греха и предательства, и тех, кто бежал, и мифических существ, оставшихся в том

пространстве. В этом его путь не к спасению, а к очищению и искуплению.

ПЕРЕСЕЛЁНЕЦ

(Экзистенциально-психологическая проза)

Роман *Переселёнец*, написанный в 2005–2006 годах, относится к ранним прозаическим произведениям Игора М. Джурича. Созданный вскоре после событий на Косово, он несёт мощный эмоциональный заряд (добро и зло) и глубокую метафизическую ноту (столкновение культур). Хотя текст опирается на конкретную реальность — переселение, утрату дома, исчезновение мира, в котором человек жил, — Джурич создаёт в нём сложное духовное пространство, где личная судьба поднимается до уровня универсального человеческого опыта. Он ищет в повествовании не документальность, а чувство — не статус беженца, а внутреннюю истину.

Переселёнец — роман о человеке, который, потеряв дом, стремится вернуться к себе и к своей утраченной жизни. Он хочет вновь стать человеком. Джурич не пишет об изгнании как о социальном явлении, а как о духовном состоянии: человек может быть переселён и в собственном доме.

Композиция романа спокойна, интроспективна, проникнута элементами реализма, с плавным повествованием (что нетипично для Джурича, за исключением позднейших *Вампиров* и коротких форм). Но в глубине она остаётся метафизической: поднимается вопрос смысла жизни. Это

произведение знаменует переход от «военного» к «экзистенциальному» циклу.

Когда колонна останавливается, человек — люди, личности — вынуждены выйти из неё. Они оказываются на улице. В колонне им было безопасно: пока она шла, всё казалось определённым — или, вернее, неопределённым, но в этой неопределённости не нужно было ничего начинать. Когда колонна останавливается, человек сталкивается с новой средой, враждебной по отношению к нему по множеству причин. Он испуган, растерян, озлоблен. Мир звенит в ушах, как вода. Он ранен и раздражён. Разочарован. Чувствует себя преданным. Видит вокруг жесты вражды — даже там, где их нет, особенно там, где их нет. И начинает ненавидеть окружающий мир, не зная почему, но всей душой. Иногда мир даёт ему на это повод.

Тем не менее, *Переселёнец* — история с красивым и светлым концом, потому что в финале люди находят в себе любовь. Это одно из самых интимных и болезненных произведений Джурича. Тема переселения — внешнего и внутреннего — здесь приобретает универсальное измерение: человек как существо, навсегда изгнанное из своего пространства, из своего языка, из собственного времени.

Главный мотив — изгнание, но не только географическое, а экзистенциальное, духовное. Герои — люди, живущие «рядом» с самими собой, вытесненные из жизни, часто без возможности возвращения. Это рассказ о столкновении культур, обычаев, семейных связей.

Структура романа фрагментарна — как и идентичность его персонажей. Переплетаются

поэтическое высказывание, повествовательные фрагменты и эмпирический тон. Текст лиричен, местами исповедален, местами холодно-рационален. Ритм повествования чередует напряжение и покой, создавая ощущение постоянного конфликта между прошлым и настоящим, памятью и реальностью, любовью и ненавистью. Это также книга о верности.

Переселёнец рассматривает утрату дома как утрату смысла. Джурич словно спрашивает: «Может ли человек действительно вернуться домой — в дом, который теперь чужой?» Ответ двойствен: нет, но попытаться обязан. Эта попытка возвращения становится актом выживания. Через своих героев Джурич отображает судьбу целого поколения — людей, которые покинули свои корни, но продолжают нести их в себе, и тех, кто встречает их на новых горизонтах. Так роман становится свидетельством цивилизационного перехода и духовной пустоты, которую он оставляет. Он говорит о борьбе между старым и новым мировоззрением, о распаде смыслов и попытке их возродить.

Повествование разделено на части, соответствующие внутреннему потоку сознания главного героя: прошлое, настоящее и будущее. Его движение между этими временными слоями становится внутренним путешествием — поиском смысла после разрушения порядка. История разворачивается в виде фрагментов памяти и исповедей, напоминая «дневник изгнания».

Джурич не следует хронологии событий, а движется по эмоциональному ритму — по динамике скорби, боли и преображения. Язык романа прост, но поэтичен, состоит из коротких,

плотных предложений, будто задыхающихся в собственном смысле. Автор включает разговорный регистр, но сразу преобразует его в внутренний монолог, что придаёт стилю интимность и молитвенный оттенок. Джурич соединяет высокий литературный строй с повседневной речью, объединяя поэтику поэта и крик беженца. Повторы, эллипсы и паузы — не стилистические ошибки, а осознанные ритмические приёмы, создающие чувство расселённости и прерванной речи.

Переселёнец — не просто роман об изгнании; это роман о падении человека из собственного рая, из собственной жизни. Джурич задаёт вопрос: может ли человек остаться цельным, если у него всё отнято? Ответ не в революции и не в мести, а в принятии и преображении. Человеческое достоинство рождается не из внешнего, а из внутреннего чувства смысла.

Это первый роман Джурича из «цикла изгнания». В него приходят из *Колонны*. Здесь установлены мотивы, которые позднее повторятся в других его произведениях: уход, отчуждение, боль, непонимание, тишина, вера, поиски души. Изгнание и возвращение: герой обречён на вечное движение, но в этом движении ищет себя. Потеря дома: дом больше не место, а память и боль. Идентичность и вера: человек стремится сохранить человечность, когда всё рушится. Тишина как свидетель: всё, что когда-то говорило, теперь молчит — и это молчание звучит громче слов.

Поэтический импульс всё ещё присутствует, но он подчинён структуре повествования. Книга знаменует смену фокуса — от коллективной

судьбы к интимной, от внешних событий к внутреннему расколу. Само название — *Переселёнец* — имеет двойной смысл: это и социальный статус, и духовный диагноз. Все мы, в каком-то смысле, переселёнцы — из семьи, из страны, из собственной жизни, из разума.

Роман Джурича глубоко связан с темой сербских беженцев с Косово и Метохии (и всех других переселенцев), вынужденных покинуть дома и начинать жизнь заново. Эта тема — одна из самых острых в современной сербской литературе, потому что отражает судьбы тысяч семей, переселённых из-за войн и политических конфликтов. Роман затрагивает не только физическое изгнание, но и эмоциональные, психологические последствия, которые оставляют эти перемены. Адаптация к новой среде, со всеми её вызовами и внутренними конфликтами, становится центральной темой.

Джурич исследует также социальные предрассудки и непонимание по отношению к людям, вынужденным покинуть родину. Эта тема остаётся актуальной и сегодня, когда новые общины нередко встречают переселенцев с подозрением и недоверием. Конфликт между «своими» и «чужими» создаёт напряжённую динамику, в которой герои романа проходят через отчуждение, ненависть и страдание, но и через путь к принятию и взаимопониманию.

Через этот конфликт Джурич показывает, как страх перед «другим» разрушает, но и как через боль возможно прозрение. Его персонажи открывают, что предрассудки и боль можно преодолеть только человечностью.

Роман постепенно переходит от недоверия и разделения к взаимному принятию и пониманию

— это гуманистическая и оптимистическая нота книги. Он демонстрирует, что, несмотря на различия, люди способны к эмпатии, дружбе и солидарности. Процесс построения доверия долгий и трудный, но именно в нём проявляется сила человеческого духа. Эмоциональная трансформация героя — от утраты и травмы к обновлению — отражает и коллективный процесс, через который проходит сообщество переселенцев и тех, кто их принимает.

Главный герой — бывший офицер Югославской народной армии, покинувший службу, чтобы избежать участия в войне, — воплощает моральную дилемму и человеческую трагедию. Его стремление уйти от насилия оборачивается судьбой: он оказывается на Косово, в самом центре конфликта. Этот парадокс делает его символом всех тех, кто, не желая войны, оказался в её водовороте. Его последующее переселение и столкновение с предрассудками в новой среде создают дополнительный слой страдания. Солдат, ставший беженцем, теперь вынужден бороться за признание, за возможность начать заново.

Его внутреннее путешествие — через утрату, боль, но также надежду и возрождение — завершается через человеческие связи. Смерть родителей углубляет его одиночество, но дружба и любовь возвращают смысл. Друг, ставший семьёй, символизирует силу сострадания и опору человечности.

Любовь, найденная в изгнании, становится символом не только романтической связи, но и обновления — доказательством, что даже после разрушения возможно новое начало. Через это Джурич утверждает выносливость человеческого

духа. Роман соединяет два измерения: личную трансформацию и социальное отражение. Исцеление героя происходит в контексте более широкой картины изгнания и адаптации. Его путь отражает коллективное испытание народа.

В финале *Переселёнец* заканчивается глубоко гуманистическим посланием: добро и любовь побеждают. Несмотря на боль, утраты и несправедливость, остаётся надежда. Джурич завершает роман верой в человечность: доброта и эмпатия способны преодолеть разделения, предрассудки и страдания. Даже в самые тёмные времена любовь остаётся последним актом выживания и величайшим доказательством силы духа.

ОДИН ГОД В НЬЮ-ЙОРКЕ

Дневник и путевые заметки (2007)

Один год в Нью-Йорке (2007) — дневник и путевой очерк, в котором автор рассказывает о времени, проведённом в Нью-Йорке. Это интимный дневник одной жизни в изгнании — с июня 2006 по июнь 2007 года — который Джурич превращает в литературное свидетельство о переселении, идентичности и столкновении миров.

Эта книга — не туристический путеводитель, а духовный и интеллектуальный дневник человека, оказавшегося в центре мира и почувствовавшего себя чужим. Джурич использует Нью-Йорк как метафору западного цивилизационного типа — холодного, рационального, прагматичного — противопоставляя ему балканскую чувственность, эмоциональность и человечность.

Произведение сочетает автобиографию и путевой роман, прослеживая личный опыт автора во время его пребывания в Америке. Через описания повседневной жизни Джурич передаёт ритм и энергию огромного города, полярности между роскошью и одиночеством. Это смесь личных анекдотов, культурологических наблюдений и размышлений о различиях между сербской и американской культурами.

Текст организован в форме дневниковых записей, писем, газетных вырезок и внутренних монологов, что придаёт ему документальный, но субъективный характер. Каждая глава начинается с конкретного впечатления — встреча, метро, бюрократия, телевидение, покупки, обычаи — и быстро переходит в философское или ироническое размышление. Повествование движется между реальностью и созерцанием, пронизано юмором и сатирой.

Основные мотивы книги:

- **Эмиграция** — не как бегство, а как утрата принадлежности: *Я чужой. Земля ничья — она принадлежит себе самой.*

- **Америка как зеркало** — Нью-Йорк становится призмой, через которую автор видит духовное обнищание человека и культ денег.

- **Ностальгия и самоирония** — сербская печаль переплетается с горьким юмором: *Я приехал стать мировым человеком, а стал провинциальным грустняком.*

- **Язык и идентичность** — постоянная борьба между родным и чужим словом; книга написана как акт сопротивления ассимиляции.

Стиль Джурича разговорный, остроумный и саркастичный, соединяет литературный и разговорный регистры. Ритм стремителен, соответствующий темпу города; выражения меткие и живописные. Внутренние монологи и скачки мыслей создают впечатление живой речи — непрерывного диалога с самим собой.

Центральная идея книги — «западный рай» не является настоящим раем, а ложной утопией: свобода без души, благополучие без смысла, демократия без человека. Джурич спрашивает: *может ли мыслящий и чувствующий человек выжить в системе, отрицающей духовность?* Ответ не произносится вслух — он ощущается в иронии, в печальном юморе и тихом желании вернуться домой.

Нью-Йорк разрушает жанровые границы, объединяя документальное, лирическое и абсурдное. Город становится символом изгнания, но также внутренним пространством сознания. Стиль ироничен, экспериментален, под влиянием постмодернизма. Джурич соединяет цитаты, комментарии, метатекст и личные признания. Это книга об идентичности в эпоху глобального отчуждения, постмодернистское видение изгнания и «человека без опоры». Фрагменты, цитаты и метафизические размышления создают духовный дневник современности.

В начале этого путевого дневника автор пророчески формулирует суть книги:

«Люди часто спрашивают меня, почему я вернулся из Америки. Но никто не спрашивает, зачем я туда поехал. В этом — корень нашего духовного падения и национального заблуждения.»

Язык Джурича богат и образен: он показывает Нью-Йорк как город, который никогда не спит — полный контрастов, от блеска богатых кварталов до суровой реальности окраин. *Один год в Нью-Йорке* — не просто история путешествия, а история личного преобразования, встречи с собственными страхами и поиска своего места в мире, который одновременно манит и пугает.

Эта книга вдохновит всех, кто интересуется культурой, путешествиями и человеческими историями адаптации в новом и незнакомом пространстве.

РАЗНЫЕ ВЕЛИЧИНЫ

(Четыре рассказа, 2008 — Моралистический реализм с элементами сатиры и трагизма)

Разные величины (2008) — подзаголовок *Четыре рассказа* — одна из немногих книг Игора М. Джурича в жанре короткой прозы. В ней писатель возвращается к человеку как к личности — растерянной или приспособленной — и к его нравственному падению в трудные постконфликтные годы общественной трансформации. Через четыре самостоятельных, но тематически связанных рассказа, объединённых мотивами морального разложения и социальной порчи, Джурич показывает духовный крах человеческой природы.

Каждый рассказ можно читать как нравственное исследование. Уже название первого — «Падение морали» — задаёт тон всей книге. За ним следуют «Падение ангела», «Падение потребления» и «Падение террориста».

Автор использует свою узнаваемую иронию, местами переходящую в гротеск, чтобы показать механизмы приспособления, трусости, лицемерия, безнравственности и эгоизма в человеке. Повествование ведётся от первого лица, что придаёт ему интимность и усиливает иронический эффект — как будто сам автор становится частью эксперимента над совестью.

Джурич остаётся верен классической форме и фабуле. Вместо масштабных событий в центре внимания — «малые истины»: как люди оправдывают себя, разрушая тем самым моральный порядок собственного сознания. Его реализм — не социологический, а психологический, исследующий самообман современного человека.

Стиль плотный, афористичный, остроумный и одновременно мрачный. Джурич владеет языком во всех его регистрах — от архаики до городского жаргона — легко переходя от трагического к комическому. Его фразы ритмичны и точны, наполнены контрастами: серьёзные мысли заключены в ироничные формулы. Именно здесь проявляется зрелость мастера короткой формы.

Тематический круг:

• **Нравственное падение** — готовность человека отказаться от достоинства ради мелкой выгоды.

• **Лицемерие интеллигента** — насмешка над пустой элитой и «гражданской» самодовольностью.

• **Коллективная амнезия** — общество, забывшее истину ради удобства лжи.

• **Смех как наказание** — юмор не ради развлечения, а как инструмент разоблачения.

• **Болезнь ума и религиозный фанатизм.**

• **Терроризм и ненависть.**

• **Борьба за выживание.**

Это книга о человеческой слабости во времена безнравственности. Джурич возвращается к одной из своих ключевых тем — человек, который приспосабливается к злему времени и злым людям. Мораль становится не социальной категорией, а личным выбором, и потому каждый рассказ — это малый суд над совестью.

Разные величины — сборник нравственных этюдов о современном человеке. Джурич разоблачает лицемерие, пустую интеллектуальность, духовное и физическое падение, религиозный фанатизм, терроризм и общую равнодушность общества. Его юмор остёр, но справедлив — смех как суд совести.

ЛЮДИ МОИ

(Сборник стихов о провинциальных характерах, 2013 — издательство «Стара книга»)

Люди мои — сборник стихов о провинциальных характерах, изданный в четырёх экземплярах и в электронном формате издательством *Стара книга* в 2013 году, — завершает важный этап творческой эволюции Игоря М. Джурича: от военных, духовных и родовых тем — к интимным, социальным и психологическим.

В этой книге автор отказывается от великих метафизических обобщений и обращается к повседневной жизни — к человеческим слабостям, мелочам и характерам людей, которых он долго наблюдал и записывал, живя в небольшом городке. Это книга о «маленьких людях», написанная с уважением и любовью к их несовершенству.

Произведение представляет собой *поэзию в прозе*, с элементами афористических заметок и лирических портретов. Каждая глава посвящена отдельному персонажу или типу человека — от блудницы до ростовщика, от силача до лжеца, от самозваного героя до местной сплетницы, от мелкого жулика до гастарбайтера. Форма фрагментарна, но внутренне связана и ритмична: создаётся впечатление, будто читатель слушает устный рассказ старого летописца, который знает всё, но никого не осуждает.

Язык прост, народен, часто разговорный, но удивительно чистый и музыкальный. Джурич умеет быть остроумным, резким и лиричным — порой в одной фразе. Народные выражения переходят в философские мысли, ирония сменяется грустью. Стиль сочетает народную мудрость и современный скепсис.

Тематический круг:

• **Провинция как мир:** провинция — не только место, но и состояние духа, универсальная модель человеческого страха и мелкобуржуазности, но и источник тепла и доброты.

• **Люди как зеркала:** каждый персонаж одновременно трогателен и печален, ибо отражает то, что человек не может скрыть.

• **Смех и печаль:** в каждом описании есть и комическое, и трагическое, как в самой жизни.

• **Любовь к человеку:** за каждой насмешкой стоит сочувствие и нежность к человеческим слабостям.

Люди мои — поэтическо-социологическое эссе о провинции как универсальном феномене. Джурич не высмеивает — он сопереживает, потому что сам один из них. Его ирония не жестока, а целительная. Через этот мозаичный ряд образов автор говорит о том, как человек выделяется из толпы, но иногда и теряется в ней — оставаясь в памяти, в рассказах, в смехе.

Это, пожалуй, самая тёплая и человеческая книга в творчестве Джурича. Социально-психологический портрет маленького города, где судьбы малы, а слабости велики, но всё показано с любовью. Джурич с лёгкой иронией, но с теплом изображает человека, который всё ещё верит в добро.

Эта книга — тёплый и человеческий поэтический взгляд на все городки мира. Писатель показывает маленьких людей и их слабости без насмешки — с пониманием и любовью. Тон остроумен, а каждая глава — миниатюра человеческой природы.

Смех у Джурича исцеляет.

ИСТОЧКИЕ РАССКАЗЫ

Источкие рассказы (2009 / 2014) — сборник родных историй, изданный в двух вариантах: объединением *Изор* и Домом культуры *Святой Сава* в Истоке. Как следует из подзаголовка, это сентиментальная история одного города и одной

юности — коллективная биография местечка Исток, изображённого как символ всей Метохии. Через короткие рассказы, стихи, документы и заметки Джурич воссоздаёт исчезающий мир, изображая его с нежностью, но и с осознанием морального и духовного упадка, сопровождающего историческое крушение.

Источкие рассказы тяготеют к родной тематике и устному стилю повествования. Джурич записывает предания, анекдоты и картины своего детства, идя по следам отца, Милисава. Каждый рассказ — маленькая легенда, каждая легенда — аллегория о человеке и его происхождении.

Книга состоит из ряда автономных миниатюр, связанных общими мотивами: место, семья, ремёсла, верования, обычаи, природа, учреждения, здания, спорт, вода, воздух, горы, равнины и судьбы людей маленького сообщества с великой культурной и исторической традицией. Повествование исповедальное, но не сугубо личное: каждое «я» превращается в «мы», что сближает текст с устной традицией. Автор часто использует тон летописи или хроники, соединяя историческое и вымышленное в единое целое.

Открывающая поэма в прозе *Где ты, брате?* — в духе лучших произведений Матии Бечковича: это одновременно песня, рассказ, история, традиция и словарь — с богатым набором локализмов, иностранных слов и просторечий. Это поэтическая история Метохийского Подгорья.

Язык прост, образен, наполнен архаизмами и народными выражениями, смесь диалектов и литературного стандарта придаёт тексту теплоту и достоверность. Ритм медленный, как в устном

повествовании, с повторами и паузами, напоминающими речь деревенских рассказчиков. Джурич здесь проявляет редкое мастерство передавать атмосферу места — мягкий реализм, но проникающий вглубь. Его патетика необходима раненым душам переселенцев.

Художественная суть книги — создание образа мира, который исчез, но продолжает жить в языке и памяти. Тон ностальгический, реалистический, с лёгкой иронией. *Источкие рассказы* — корень и матрица автора, поэтическая реконструкция исчезающего края. Джурич пишет не ради возрождения прошлого, а ради осознания утраты. С самого начала его искусство несёт миссию: сохранить следы светлого прошлого, человечность и достоинство в эпоху исчезновения. Его цель — сберечь дух семьи, веками жившей на этой земле.

Тематика:

Родина как миф — Исток больше, чем место: духовное пространство, вбирающее следы и боли. Исчезновение мира — утрата прежних ценностей, семьи и морали, заменённых изгнанием, апатией и страхом. Обычные люди как носители истории — герои «малой истории». Память и забвение — письмо как акт спасения.

Сам автор пишет:

«Что мы ищем в таких книгах? Здесь — воспоминания. А вместе с ними — эмоции. Пробудить эмоцию воспоминанием — цель моего письма, если у письма вообще есть цель. Эмоции через воспоминания обращаются прямо к душе. Мы должны сохранить то небольшое, что осталось от души — если хоть что-то осталось, после всех нечестивцев, годами отнимавших и покупавших её. И хотя мы часто не знаем, что с ней делать,

пусть будет. Через это воспоминание и эмоцию я предлагаю и другой “товар сомнительного происхождения”: историю — подлинную и сентиментальную, этнографию, ономастику, топонимию, народные обычаи, фольклор, сленг, местное произношение, поэзию, рецепты, словарь... и признаюсь — это чистое злоупотребление с моей стороны.»

Далее он добавляет:

«Родной край имеет свою мелодию, как и свой климат. Горы, леса, воды и луга имеют голос родины, внутренний, хотя не каждая душа его слышит...»

Эти слова принадлежат польскому писателю Витвицкому, написавшему в 1831 году письмо Шопену с советом искать вдохновение в родных мотивах. Так и здесь — речь идёт о воспоминаниях, о родине. Цель — пробудить память, которая рождает эмоцию. Эмоцию нельзя создать — она уже есть в нас; её можно лишь вызвать из тьмы души, из туннеля скорби или радости.

Мы плачем не потому, что стих несёт послание, а потому, что он задевает струны чувства и будит память.

Джурич продолжает:

«Источане — вымирающий вид. Белоголовые сипы и панды ещё будут, но Источан — нет. У нас отняли место, где мы могли бы родиться и быть собой. У нас больше нет своей родины, чтобы там родиться и чтобы земля приняла нас, когда умрём. Поэтому, когда исчезает физическое, остаётся духовное. Когда исчезают люди, должны остаться память и история.»

Он говорит о личном:

«*Источкие рассказы* дороги мне потому, что в них я оставил след о родном месте, о предках и тем самым расплатился с отцом. Наши отношения были необычны — литературные. Мы никогда не разговаривали, как отцы и сыновья. Повседневные темы избегали, говорили только о прошлом и книгах. Ещё искреннее — молчали. Теперь жалею, что не молчал дольше и не слушал больше. Если бы мог передать ему послание отсюда, я бы промолчал: мы с отцом родились в одном месте и потеряли родину, но не всё потеряно — есть надежда, что покоиться будем вместе. Так, молча, мы заложим своими могилами фундамент новой родины для наших потомков.»

Он завершает:

«Надписи на наших памятниках станут первыми словами *Лазаревацких рассказов*, которые мы начнём писать о второй родине — где-то у Колубары. Как в Равенне, в провинции Эмилия-Романья, у Адриатики, есть могила с надписью: *Hic claudor Dantes patriis extornis ab oris* — *Здесь покоюсь я, Данте, изгнанный из своей родины.*»

И в заключение:

«Исидора Секулич сказала это лучше, чем я: *Где родина человека? Там, где люди понимают до конца каждое его слово, до последнего внутреннего колебания языка. Если наш край займут люди другого языка — родина наша погибла; те, кто понимает друг друга до конца, должны переселиться. Куда? Туда, где слова переселенцев поймут так же глубоко... Переселенцы оставляют дома, поля и могилы, но в сжатых устах несут язык, и там, где слово*

будет понято до конца, там будет родина и жизнь.»

И Джурич добавляет:

«Если нам повезло, что нас понимают в новой среде, мы должны иметь доброту, чтобы нас приняли, любовь — чтобы нас полюбили, и терпение — чтобы понять их в ответ. Как когда-то в 1930-х “белые русские” играли между собой в Метохии — за печский *Дукађини* инженер Аркадий Николаевич Тяпкин, бывший игрок императорской России, а за источкий *Подгорац* — инженер Олег Владимирович Чистов, — так и сегодня “белые сербы” с Космета играют между собой за *Колубару* и *Железничар*. Если мы когда-то понимали русских до конца, попробуйте и вы понять нас — до последнего внутреннего колебания нашей души. Ведь наши внуки понесут печать этой новой родины. Это неизбежно. Как сказал Йован Цвиич: *В тот момент, когда человек созревает для переселения, он уже созрел для эволюции.»*

ВЕЧНАЯ ВОЙНА

Метохия и Косово - Вечная война, печатное издание *JRJ Земун* (2010) и дополненное электронное издание (2020), — книга эссе, посвящённая историческим, культурным и политическим истокам конфликта между сербами и албанцами и роли иностранных держав в его развитии. Через личные воспоминания, исторические размышления, рассказы о переселениях, терроре, медийных манипуляциях, обеднённом уране, «Жёлтом доме», преступлениях против сербов и албанцев,

Джурич завершает текст размышлением о современности.

В книге представлен уникальный эссе *Метафизически истощённая почва Запада*, считающийся одним из лучших произведений подобного рода в XXI веке. Это идеологическая критика Запада, рассматриваемого сквозь призму цивилизационной усталости Европы.

Эссе *Метафизически истощённая почва Запада* — философско-политическая критика европейской цивилизации, прежде всего в лице современной Европейской унии. Текст состоит из шести частей и имеет форму идеологического и метафизического трактата.

В духе Шпенглера (*Закат Европы*) автор рассматривает ЕС как выражение глубочайшего кризиса западной культуры, утратившей духовное основание и заменившей его материализмом, капиталистическим интересом и моральным релятивизмом. Текст построен как философско-моральный манифест, соединяющий исторический анализ, нравственную критику и поэтическое выражение. Стиль высокий, риторический, полемический; изобилует антитезами, вопросами и символикой. Проза насыщенная, афористичная, ближе к философскому памфлету, чем к публицистике.

Основные идеи:

- **Запад как цивилизация без метафизики** — утрата духовных основ, торжество материализма.

- **Европейский союз как искусственное образование** — административный проект без культурного и исторического фундамента.

• **Идентичность и свобода** — основы существования народа; борьба за духовный суверенитет как условие выживания.

• **Капитализм как духовное вырождение** — диктат собственности и внутренней пустоты.

• **Падение нравственных и семейных ценностей** — разложение естественного порядка.

• **Исторический и духовный континуитет Европы** — возвращение к подлинным моральным истокам.

Эссе относится к жанру морально-философской прозы, поскольку разоблачает ложь, лицемерие и духовную пустоту современного человека. Мораль для Джурича — не догма, а призыв к сохранению духовной целостности личности и народа. Автор критикует не только политическую систему, но и утрату совести в культуре, искусстве и религии.

Символика и мотивы:

• **Запад** — символ духовной истерпанности.

• **Европейский союз** — метафора цивилизационной комы.

• **Идентичность** — синоним души человека и народа.

• **Мораль** — последняя линия обороны человечности.

Текст идейно опирается на Шпенглера (*Закат Европы*), Гегеля и Гердера (история как развитие духа), Достоевского (борьба добра и зла в душе человека), а также Бердяева и Толстого по своей духовной интонации. Эссе интеллектуально насыщено и художественно сильно. Джурич пишет с риторической энергией и моральным

пылом, превращающимся в поэтическое видение. Произведение можно читать как духовно-политический памфлет в традиции Ницше, Шпенглера и Црнянского.

Метафизически истощённая почва Запада — глубокая критика идеологического и культурного состояния Европы, предупреждающая о духовном исчезновении человека и народов в эпоху глобальной унификации.

Эссе не предлагает политической программы — это пророческое видение: если отказаться от суверенитета, идентичности и морали, человек исчезает как духовное существо.

Вечная война — самая читаемая книга Игора М. Джурича. Несмотря на тираж в 500 экземпляров, она была скачана десятки тысяч раз и стала настоящим феноменом. Она включена в программы некоторых зарубежных университетов (например, Лодзский университет, Польша) как обязательная литература по теме Косово и Метохия. Отдельные эссе публиковались и самостоятельно — в журналах, сборниках, а также в интернете, где получили широкий отклик.

Когда книга вышла в свет в 2010 году (фрагменты публиковались ранее в журнале *Хвосно*), она открыла табуированные темы, о которых прежде молчали в сербском обществе: обеднённый уран, преступления против сербов, медийные манипуляции иностранных держав и албанских сепаратистов, ложь о Рачаке, фальсификации изнасилований, торговля человеческими органами. Понадобилось ещё десять лет, чтобы эти темы стали предметом открытого обсуждения.

Вечная война — не художественная литература и не история в строгом смысле. Это компиляция воспоминаний, пережитого и прочитанного, с ясно выраженной авторской позицией. В книге есть автобиографические эпизоды солдата: Джурич участвовал в войне как сербский разведчик. Ради этой книги он прочёл сотни трудов и десятки тысяч документов; в тексте приведены цитаты более чем ста авторов.

Сам Джурич считает *Вечную войну* своим «балластом» — ведь многие читатели отождествляют его прежде всего с ней, а не с его, по его мишльеу, более значительными литературными произведениями.

КЛИНИЧЕСКАЯ ЖИЗНЬ

Клиническая жизнь - Полная путаница или книга о душе, издательство *Стара книга*, Лазаревац, 2012, — одно из самых противоречивых и интроспективных произведений Игора М. Джурича. Роман написан как фиктивная исповедь человека, пережившего клиническую смерть (а может быть, просто сон и видение — до конца это неясно), — в период, когда сам автор ещё не испытал подобного опыта, позже описанного в романе *Волк съел морковь*. Это придаёт книге пророческий оттенок.

Тематика романа — граница между жизнью и смертью, духовный провал и преображение через утрату тела. Это книга о душе и дьяволе, о соблазнах современного человека.

Рассказ ведётся от первого лица: человек, сбитый машиной на светофоре, в состоянии комы и клинической смерти покидает тело и наблюдает за миром и людьми. Он узнаёт

болезненные истины, которых не видел при жизни. Наррация колеблется между «оком души», которое видит, и людьми, продолжающими жить; реальное и сверхреальное сливаются без границ. Герой видит собственный гроб и слышит речи близких. Так Джурич разрушает линейность повествования и приближается к поэтике «внутреннего духовного дневника».

Главный мотив — новое рождение, не физическое, а духовное. Герой проходит через страх и пустоту, но вместо ада находит тишину и самопознание.

По структуре роман напоминает одновременно повествование и драму, перекрещивая голоса, как в *Золотом руне* Пекича.

Клиническая жизнь — прежде всего книга о душе и о духовном упадке личности, о коллективной смерти системы ценностей. Мы жили «клинически» — в состоянии духовной смерти. Душа, как и космос, — граница, через которую нельзя перейти, но именно она толкает нас к невозможному.

Мотив сделки с дьяволом становится философским вопросом: кто мы и насколько готовы поставить личное выше общего, даже если выгода ничтожна, а ущерб — непоправим.

Это книга не для тех, кто ищет развлечения или ответы. Это учебник о душе, вскрытие морального распада, рассказ о поколении, воспитанном в социализме и потерявшемся в переходную эпоху. Это книга о проигравших перехода — но способных читать.

Постмодернизм не умер — утверждает эта книга. Умерли постмодернисты. Но родился один после них.

Падение ценностей. Смерть морали. Вот причины смерти государства.

Насколько человек может быть осторожен? Даже не настолько, чтобы лечь спать в пижаме, а не в снаряжении для восхождения! Человек не способен к абсолютной осторожности. Грубость и порнографичность текста служат средством постановки главного вопроса: *Как люди, обладающие душой, могут быть такими жестокими и грубыми?* Если душа может быть такой, значит, мы что-то упустили, ища её.

Эта книга — бегство автора из литературной провинции. Протест против состояния сербской литературы, где годами не написано ничего значимого. Джурич прямо говорил: «Эта книга не для тётушек». Это бунт против посредственности. В своей разрушительности она более лирична, чем многие «правильные» тексты. Она не признаёт авторитетов — поэтому написана именно так.

Сам автор поясняет:

«Никогда раньше у меня не было такой свободы в публикации. Я *должен был воспользоваться* этой возможностью и издать постмодернистский эксперимент — некоммерческий и непонятный широкой публике.»

С этой книгой Джурич окончательно порывает с самоцензурой и узкими темами (вернётся к ним позже — уже с другой поэтикой).

Книга лишь внешне кокетничает с популярными жанрами — учебником, драмой, сатирой, порнографией, психологией; на деле это катарсис. После неё автор смог писать свободно, без внутреннего бремени.

Её главный недостаток — резкий язык. Но именно он стал орудием против застоя и лжи. Это протест против «домашних писательниц», безвкусных переводов и «приличных» посредственностей, правящих вкусом масс; против политиков-писак и функционеров-авторов. «Сербия не видела хорошей книги годами, — пишет Джурич. — И эта не станет такой, но хотя бы восстанет против пустоты.»

Технические ошибки — следствие отсутствия поддержки: слабая редактура, плохая бумага, грамматические погрешности.

Вопросы книги: Что гибнет первым — человек или система ценностей? Или система рушится, и вслед падает человек? Это дилемма души и тела. А виноват всегда дьявол — никогда мы сами.

«Когда крестные начали убивать друг друга, у этой страны ещё был шанс», — горько замечает автор.

Оценить книгу невозможно, не прочитав целиком, пусть даже через силу. Она сжигает мосты — те, что связывают автора с повседневной вежливостью. *Клиническая жизнь* — намеренное смущение и вызов, сигнал: держитесь подальше.

Стиль плотный и поэтичный, с внутренним ритмом, напоминающим экстаз: то краткий и отрывистый, то текучий, как поток сознания. Это борьба жизни и смерти, как танец вуду. Джурич соединяет метафизику и разговорную речь, миф и современность, цитаты из классиков, создавая ощущение сознания на грани бездны.

Клиническая жизнь ставит главный вопрос: *что остаётся от человека, когда всё исчезает?*

Ответ — не в религии, а в опыте, который превосходит слово. Автор утверждает, что

существует реальность за пределами материального, доступная лишь через страдание и утрату. Это роман о просветлении через боль, о путешествии вне тела, завершающемся возвращением — но уже в иную реальность.

Герой проходит психологическое чистилище, где остаётся лишь осознание существования. Здесь чувствуется влияние мистической традиции — от Данте до Достоевского — но перенесённой в больничную палату, среди приборов и измены. Человек — и тело, и свет, и пациент, и пророк.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ БЕДЕКЕР

Литературный бедекер (полное название: *Литературный бедекер, О писателе и писании - Популярная теория и история - Путеводитель по заблуждениям будущих писателей; литературная критика, история литературы, теория, биографии великих писателей*), 2015/2025, — итог критико-эссеистического творчества Игора М. Джурича. После десятилетий работы в прозе и поэзии автор становится аналитиком литературы, морали и общества. Книга задумана как путеводитель по сербской и мировой литературе, но в то же время — как зеркало её духовного кризиса.

Джурич соединяет анекдоту, цитату, полемику и личный комментарий, создавая живую, ироничную и нередко смешную картину сербского литературного мира. Это одна из самых читаемых его книг, сразу после *Вечной войны*.

Литературный бедекер — моральный и творческий итог Джурича. В коротких эссе о писателях, идеологиях, морали и времени он

выстраивает саркастический путеводитель по человеческой слабости. Стиль ироничен, язык остроумен, суждения резки — вершина его эссеистики.

Структура книги напоминает туристический справочник: короткие тематические главы — от «Школы» и «Судьбы» до портретов Андрича, Црнянского, Пекича, Чосича. Джурич свободно переходит от теории к анекдоту, от личного опыта к документу, благодаря чему текст читается легко, несмотря на сложность темы.

В предисловии автор пишет провокационно:

«Задача поэта сегодня (если у художника вообще может быть задача!) — не описывать красоту цветка, его символику и краски, а сказать, что кто-то растоптал его и справил на него нужду. Вот о чём должен петь современный поэт — о моче на цветке. С романом то же самое. Когда-то писатели могли позволить себе роскошь писать поэтичные, благопристойные романы. Сегодня роман должен иметь яйца — или это не роман! А писатель без яиц не напишет “роман с яйцами”. Ирония в том, что решают о таких романах чаще всего те, у кого их нет вовсе.»

Так начинается исповедь автора о литературе, писателях, теории и критике. Через эссе о Достоевском, Андриче, Црнянском, Крлеже, Чосиче, Кише, Коваче, Пекиче и других Джурич определяет собственное место в координатах сербской литературы.

Он рассуждает о сути писания и о роли писателя:

«Мы живём во времена дешёвой поэзии и прозрачной прозы — и дешёвых людей. Поэтов нет. Это беда. Сегодняшние “успешные” сербские писатели слишком рациональны — а потому

никогда не станут великими. Великий писатель живёт для Завтра, а не для Сегодня. Искусство требует жертвы, ничего больше. Любовь к искусству — единственная настоящая теория.»

Сегодня, говорит он, читатели не отождествляют себя с писателями — наоборот: писатели подстраиваются под покупателей.

«Произведение, созданное заискиванием, не имеет ценности. Оно должно оскорблять посредственность, раздражать мещанина, пробуждать мысль.»

Книги больше не меняют мир — они подстраиваются. Писатель — не пророк и не мученик, а менеджер.

«Писатель должен быть монахом. Сегодня он — священник-наёмник: отпел — и к кассе. Когда-то книга была опасна: за неё теряли голову. Теперь опасна она лишь для неграмотных, которые её не читают. А они опасны для книг.»

«Писатель, прошедший жизнь без оков, может быть литератором, но не человеком. Великий писатель обязан быть человеком страдания. Без жизни, труда и боли не бывает бессмертия.»

Проблема сербской литературы, по Джуричу, в безвкусице и беззубости:

«Она ни пахнет, ни воняет — просто лежит. Настоящая литература должна раздражать, воздействовать, пахнуть смыслом.»

Литература, говорит он, давно похищена «маскированными разбойниками» — чиновниками и псевдокритиками, державшими её в заложниках. «У неё — стокгольмский синдром: даже если освободится, не знает, что делать на свободе.»

И всё же «кладбища полны добрых намерений и старой литературы, чьи эпитафии хранят дыхание искусства, пусть и посмертно. Сербская литература живёт только как давно умершая. Она — как сербский дух: существует лишь в прошлом.»

Достоевский - Нечистая сила во мне

Центральное эссе книги посвящено Достоевскому. Это не академический анализ, а интимное размышление о человеческой душе на грани. Джурич видит в Достоевском духовного собрата и моральный ориентир. Текст построен как философская автобиография: плотный, образный, полон антитез (жизнь/смерть, вера/сомнение, раскаяние/страсть).

Основные идеи:

- Достоевский — пророк человеческой природы, исследователь зла и спасения.
- Человек — существо выбора и страдания; свобода — не благословение, а крест.
- Вера — единственный путь исцеления, рождённая падением.
- Литература — форма исповеди, роман совести, а не идей.

Эссе несёт духовный заряд, близкий современной христианской гуманистике. Стиль лаконичен, но поэтичен. Это своеобразное литературное *credo* автора.

Литературный бедкер — одновременно критика, полемика и апология искусства. Джурич утверждает: писатель должен быть моральной личностью — не безгрешной, но ответственной. Литература — не только текст, но и характер. Он не защищает систему — он защищает совесть художника.

Книга — моральный путеводитель по сербской литературе и вершина эссеистики Джурича. Это труд большой эрудиции и редкой внутренней честности.

ВАМПИРЫ

Вампиры (2015), роман (*социальная и мифологическая аллегория*), возвращает Игора М. Джурича к архетипу вампира, но в новом — современном — контексте. Вампир здесь не потустороннее существо, а символ современного человека, зависимого от власти, крови и чужих страданий. Автор поднимает темы людей, не готовых к переходу эпох, и военных преступлений времён распада Югославии, связывая их с вампиризмом и сатанизмом. Вампиризм становится метафорой: войны были столь кровавыми, что настоящие вампиры выглядят в романе почти положительными героями.

Современные вампирские нарративы часто отходят от классики, по-разному очеловечивая или демонизируя своих существ. Вампир становится метафорой отчуждения, социальной маргинализации или капиталистической эксплуатации. В мировой литературе этот мотив многослоен и подвижен, отражая глубинные страхи и желания эпох. Его постоянное обновление показывает универсальность и силу символа.

В сербской и балканской литературе вампир имеет особенно глубокие корни — из народных преданий региона, где вера в вампиров и вурдалаков веками была частью фольклора. Эти легенды о мёртвых, возвращающихся из-за нераскрытых обид или нарушенных клятв,

вдохновили многих писателей. В них зло не сверхъестественно — оно человеческое, культурное, социальное.

Основные темы:

• **Вампир как человек:** метафора современного человека, питающегося чужой энергией — эмоциональной, телесной, материальной.

• **Кровь как зависимость:** как наркоман ищет дозу, так вампир ищет смысл в чужом страдании.

• **Война и вампиризм:** больше всего вампиров рождается на войне — там кровь свободна, закон отменён, зло узаконено.

• **Медиа как форма вампиризма:** журналистика, политика и пропаганда «пьют кровь народа».

• **Генетика и преступление:** зло не наследуется биологически, а передаётся культурно — через равнодушие и молчание.

Первоначально рукопись называлась «Тенци, или Игор К. — неудачник перехода»; окончательный вариант, «Вампиры», переносит действие в постсоциалистическую эпоху. Герой — **Игор К.**, символ потерянного поколения, оказавшегося в ловушке общественных и политических потрясений, разрывавших бывшую Югославию. Через его историю Джурич исследует темы идентичности, ностальгии и духовного распада, прибегая к метафикции и кафкианской атмосфере.

В этом **спорном романе** читатель проходит путь с Игорем К. по поствоенной Сербии, где преступники стали бизнесменами, где сатанисты совершают обряды на кладбищах, где война, секс

и насилие переплетаются с философией и иронией. Здесь есть всё: деревни с моджахедами, «псы войны», Америка, Лолита и Лилит.

Роман использует символику вампиризма и сатанизма, чтобы показать зло как неотъемлемую часть человеческой природы. Добро и зло существуют в каждом — вопрос лишь в том, что всплывёт на поверхность. В книге есть сцены внутренней борьбы и нравственного выбора, а также шокирующие эпизоды телесности, написанные с целью пробудить, а не развратить читателя.

Это роман, который многие хотели написать, но никто не осмелился.

Произведение соединяет личное и общественное: кризис идентичности, тяжесть истории, разрушение ценностей. Нарратив сочетает реализм и аллегорию, миф и документ, городские легенды и духовные видения.

Сильная сторона книги — **язык**: яркий, экспрессивный, живой. Он передаёт уязвимость героя, его борьбу с «поганим временем». Автор соединяет богатую литературную речь с философской рефлексией, создавая глубокую эмоциональную связь между внутренним конфликтом героя и хаосом внешнего мира.

Вампиры — роман о поколении, пережившем резкий исторический обрыв, о человеческой психике в эпоху перемен. Это не только произведение литературы, но и **социокультурный документ**, фиксирующий дух переходного времени. Роман — тёмная поэма о человеке, который ищет себя среди руин цивилизации.

ЭРОТИКА

Эротика (2017), сборник эротических эссе и рассказов, — одно из самых интимных и смелых произведений Игоря М. Джурича. Это книга, соединяющая телесное и духовное, любовь и покаяние, страсть и одиночество, юность и старость. После ряда книг о войне, изгнании и страданиях, автор возвращается к теме секса — как к последнему убежищу смысла. Но это не чувственная, а онтологическая любовь: человек, который любит, просто пытается выжить в мире без любви.

Композиционно книга построена как цикл внутренних монологов, коротких рассказов, писем и исповедей, местами — как прозаическая поэма.

Каждая глава изображает иной аспект любовного опыта: страсть, нежность, зависимость, измену, молчание, отсутствие. В тексте — размышления и цитаты великих о сексе. Нарратор не всегда один и тот же: то мужской голос, то наблюдатель, то воспоминание. Эта многоголосность создаёт универсальную исповедь человека, стремящегося к близости, но обречённого на одиночество.

Любой читатель спросит: *сколько здесь автобиографического?* Автор не отвечает — но ответ очевиден. Исповедальный тон сцен между двумя телами выдаёт автора. Секс — одновременно искушение и спасение. Всё сведено к сущности: *в начале был секс.*

Стиль минималистичен, язык простой, порой уличный. Через него Джурич говорит о самых глубоких человеческих желаниях и

страхах, о чистоте духа в эпоху пошлости, о катарсисе через грех — как у Распутина.

«Размножение — животный инстинкт, эротика — эмоциональная потребность, порнография — философская система. Инстинкт есть у всех, чувство — у немногих, философией занимаются избранные», — пишет автор.

Язык чувственен, порой груб. Джурич искусно балансирует между эротикой, порнографией и духовностью, между телом, извращением и душой. Фразы короткие, точные, ритм мягкий и интимный — будто воспоминание. Метафор почти нет: речь прямая, ясная, порнографическая. Через эту прямоту автор соединяет чувственное и метафизическое. Иногда текст переходит в поэзию, стирая грань между эпосом и лирикой, между истиной и вульгарностью.

Темы:

• **Секс как спасение:** в мире без Бога любовь — последняя вера.

• **Тело как храм:** телесность — не грех, а путь к самопознанию.

• **Женщина как архетип:** не объект, а медиум, через который мужская душа ищет свою половину.

• **Потеря и вина:** каждое прикосновение оставляет след, каждая близость имеет цену.

• **Запретный плод, наслаждение грехом, взросление через запретное.**

Автор не ищет здесь смысла и души — он вспоминает телесное, моменты, когда тело дрожало, а разум исчезал.

Эротика — не сборник любовных рассказов, а **медитация о теле, грехе и тленности.**

Джурич не философствует о соотношении души и тела, любви и страсти — он говорит о чувственном на грани порнографии, честно и без прикрас. Это исповедальная проза, где желание становится зеркалом и молитвой одновременно.

ИЗБРАННОЕ

Избранное (Издвојено, 2018) — это собрание цитат, собранных Игорем М. Джуричем за долгие годы чтения. На нескольких сотнях страниц и в сотнях цитат читатель видит внутренний путь автора — то, что он читал, что его тронуло и что сформировало его духовный и интеллектуальный мир.

Сам автор пишет:

«Эта книга посвящена читателям. Она представляет собой малую часть того, что я подчёркивал, читая, и что, подчёркивая, запоминал. Каждую из этих цитат я записывал от руки, перьевой ручкой, в тетрадях и дневниках. Как она появилась? Я всегда читаю с карандашом в руке и тетрадью рядом. В зависимости от того, чем занят и в каком настроении нахожусь, до меня доходят те фразы, которые зовут, чтобы на них взглянуть снова — и записать. В этом нет ничего нового: так делает почти каждый книжный червь. Нельзя исключать и влияние новых технологий чтения — Интернета. Часть цитат взята и оттуда, а кое-что я записал с телевидения или из газет.»

Избранное — не обычный сборник цитат, а **литературный автопортрет через чужие слова**. Стбирая и переписывая эти фрагменты, Джурич создаёт карту собственной духовной эволюции — мозаику идей, эмоций и влияний: от

античности до современности, от философии и богословия до политики, поэзии и личных размышлений. Так книга превращается в размышление о самом акте чтения — чтение как память, память как письмо, а письмо как продолжение чтения.

БЛОШИНЫЙ РЫНОК

Блошиный рынок (Бувля пијаца, 2002/2022)
— **фрагментарная хроника потерянных вещей и людей**, рассказанная в виде серии миниатюр. Блошиный рынок превращается в метафору мира, где ценности перепроданы и утрачены в хаосе материалистического времени. Книга состоит из коротких прозаических фрагментов — каждая сцена самостоятельна, но объединена мотивом торговли, купли-продажи вещей и душ. Эти сцены напоминают сны, обрывки разговоров, внутренние заметки. Из этих осколков складывается мозаика памяти — образ человека, ищущего свои утраченные годы.

Игор М. Джурич — завсегдатай блошиных рынков, где он чаще всего покупает книги, а потом пишет истории о них и о людях, которым они принадлежали. Он находит письма, дневники, документы — и превращает их в повествования.

Предметы: книги, часы, фотографии, иконки — всё, что когда-то имело душевную ценность, теперь выставлено на продажу. **Люди как товар:** у каждого есть цена, но и история. **Рынок как мир:** смешение нравов, культур, привычек и забвения. **Песня и молчание:** язык и тишина как два полюса существования.

Блошиный рынок — не место, а **внутреннее состояние человека**, ищущего себя среди вещей других. Язык фрагментарный, но поэтический; народный, ироничный, пронизательный. Джурич достигает здесь лиризма в прозе, наполняя бытовые метафоры (*пыль, стекло, монета, старый пиджак*) глубоким символизмом. Фразы короткие, образы точные, местами документальные, что создаёт эффект **реалистического сна**.

«На блошином рынке можно продать всё, но купить можно только душу.»

Блошиный рынок — книга о сопротивлении забвению, о поиске смысла в мире, утратившем ценности. Автор не проповедует — он наблюдает, описывает, свидетельствует. Его герои — забытые люди, покупатели и продавцы чужих воспоминаний, те, кто уже не знает, чего хочет, но чувствует, что чего-то не хватает. В конечном счёте, *Блошиный рынок* — **сатирическое зеркало общества**, где всё, даже идеалы и достоинство, имеет свою цену.

ВРЕМЯ ЗЛЫХ ФОРЕЛЕЙ

Время злых форелей (*Време злих пастрмки*, 2016, изд. «Лестве», Косовска-Митровица) — одно из самых загадочных и символических произведений Игора М. Джурича. Это **семейная басня о предках и потомках, о каменном доме и реке, о молчании и памяти**. Роман продолжает духовную линию, начатую в *Клинической жизни*, но говорит языком предков — языком мифа и тишины.

Само название — **метафора времени**, когда добро ушло в глубины, а зло спокойно плывёт по

поверхности. Это история о строителях и разрушителях, о пороге, который охраняет змей-смук, о кровожадных форелях, завоёвывающих чужие воды. Форель, некогда символ чистоты, в книге становится образом искажённого мира — временем без меры и совести.

Главный герой — потомок, который станет предком. Он живёт между берегом и рекой, между сном и явью, наблюдая, как мир мутнеет. Нарратив построен как цепь поэтических, почти сновидческих фрагментов. Каждая сцена — самостоятельная картина, но вместе они создают **фреску рода**, без необходимости внешнего действия.

Символика

- **Река** — жизнь, судьба, граница миров.

- **Форели** — искажённые духи, бывшие символом чистоты.

- **Вода** — очищение и тление одновременно.

- **Тишина и эхо** — внутренний голос, звучащий после слов.

- **Дед-строитель** — труд, порядок, вечная стойкость.

- **Бабка-творец** — духовность в вещественном.

- **Беседа с предками** — поиск камня мудрости.

- **Смук — хранитель дома** — символ корня, семьи, рода.

По стилю роман лаконичен, почти пророческий. Слова редки, но весомы. Это **книга тишины**, где смысл рождается между предложениями.

Язык соединяет реальное и метафизическое,

создавая эффект **поэзии в прозе**. Отказ от прописных букв — дань вампиру Методију из *Колоны*, переселившемуся и сюда.

«Злые форели» — не рыбы, а люди, приспособившиеся к мутной воде. Послание книги просто: *кто забывает предков, тот становится злой форелью, союзником врага*.

Роман — **аллегория неуничтожимости рода**, рассказ о сербской семье из Метохии, пережившей войны, империи и переселения. В нём — змеи и псы-хранители, форели и угри, леса и цветы — вся природа как мифическая хроника народа. Борьба между форелями и угрями — образ межнациональных и межконфессиональных конфликтов, где победа измеряется не смертью, а рождением.

«Победили не зубы форелей и не их число, а род, готовый возместить потери.»

«Строитель был человеком труда и порядка. Его руки питали, но не ласкали; могли благословить, но не умели гладить. Великий человек — потому что крестился только тогда, когда надо.»

Время злых форелей — это **поэма о выживании**, о роде, который строит, страдает и остаётся. Современная проза, укоренённая в традиции, написанная в трансе за пять дней, — книга, которая, по словам автора, *написала себя сама*. Миф, история и личная память сливаются здесь в единое целое — в **символический эпос о реке, камне и человеке**.

ДЕВЯТЫЙ КРУГ СВЯТОГО КОРОЛЯ

Девятый круг Святого короля - Извращённое время великой девятки (2017, изд. «Капия», Лазаревац) — это **космологический роман**, соединяющий историю, мифологию и духовную аллегория. Произведение находится между небом и подземельем — между Данте и сербской этикой, между верой и сомнением. Здесь раскрывается взгляд Джурича на зло как на **духовное расстройство**, неизбежный этап к познанию добра.

Роман состоит из **девяти символических кругов**, отражающих путь человеческой души сквозь грех и покаяние: жадность, гордыня, зависть, лицемерие, предательство, страх, молчание, забвение и, наконец, самопрощение. Главный герой проходит их не как пространство, а как состояния собственного сознания. Это **мистическое путешествие** человека, разговаривающего с Богом через своё неверие.

Стиль — торжественный, литургический, насыщенный повторениями, библейскими образами, космическими структурами. Речь медитативна, торжественна, архаична. Каждая фраза звучит как проповедь или молитва.

Символы и мотивы

- **Круги** — уровни человеческой совести.
- **Святой король** — Христоподобный образ справедливости.
- **Ад** — внутреннее состояние человека.
- **Свет и тень** — две стороны истины.
- **Врата (Капия)** — связь миров, мистический порог монастыря Дечаны.
- **Святой волк** — символ сербского духа, воплощение Светого Саввы.

• **Космос** — бесконечность Божьего творения.

Роман объединяет **сербскую историю, религию и космологию** в одно метафизическое полотно. Дечаны становятся не просто монастырём, а **порталом к вечности**. Через Капию человек говорит не только с Богом, но и с самой Вселенной.

Главная идея романа — зло не приходит извне. Оно рождается из **забвения Бога**. И только через молчание начинается покаяние.

«Для нас Вселенная бесконечна, но для Творца мы конечны. Он сделал нас совершенными, создав нас несовершенными.»

Таким образом, Джурич утверждает: человек и мир — *совершенно несовершенны*. Бог создал условия для бесконечного роста — и именно это движение есть вера.

Под пластами философии скрыта **историческая трагедия сербского народа**: разрушение веры, кризис идентичности, исчезновение духовного центра. Манастир Дечаны — ось спасения, связь между историей и вечностью. Святой Волк — образ Светого Саввы, древний архетип рода и континуитета.

Роман завершается **постапокалиптическим видением**: после катастрофы уцелевшие люди собираются вокруг монастыря, вокруг Врат. Это не утопия, а духовная инструкция выживания — возвращение к корням, к семье, к общине.

«Останутся лишь те, кто откажется быть чипированным», — пишет автор. — «Те, кто сохранит дух, а не тело.»

Глобализм, по Джуричу, — это **девятый круг ада**: свобода для извращённых,

вседозволенность без Бога. Против него он выдвигает **волка, семью и святыни**.

Девятый круг Святого короля — это не просто роман. Это **философская молитва**, написанная как космическая литургия, где Дечаны становятся **воротами спасения и центром вселенной человеческого духа**.

ДНЕВНИК БУХГАЛТЕРА: ИТОГОВЫЙ БАЛАНС

Дневник бухгалтера: итоговый баланс (2021, изд. *Лестве*, Косовска-Митровица) — одно из самых **приземлённых, но и самых искренних** произведений Игора М. Джурича. После метафизических и символических книг автор обращается к реальности — но не к бытовой, а к **документированной рукой отца**. Это роман о человеке, который всю жизнь вёл бухгалтерские книги — и параллельно **собственную душу**.

Каждая глава — дневниковая запись, внутренний отчёт о прожитом дне, месяце, году. Так создаётся метафора человеческого счёта: кредит и дебет, долг и опрощение, жизнь и итог.

Главный герой — бухгалтер, коммунист, интеллектуал, мечтатель, пьющий, читающий, искренне верящий в возможность справедливого мира. Но этот мир рухнул, оставив после себя только тетради — цифры и воспоминания.

Сын, выступающий как соавтор, комментирует отцовские записи с иронией, но и с любовью. Роман становится **исповедью двух поколений**, диалогом отца и сына, который

ведётся сквозь време и папки, сквозь рукописи и молчание.

Это книга о вере в идеалы, о наивности и достоинстве, о **судьбе сербского народа в Косово и Метохии**, о падении и выживании. Но прежде всего — это книга о **добром человеке**, который веровал, трудился, грешил и волея семью.

«Когда пишешь о отце — выворачиваешь наизнанку собственную кожу.»

Дневник бухгалтера — это не просто роман, а **итоговый баланс целого века**, в котором человеческое достоинство всё же остаётся в плюсе.

АНТОЛОГИЧЕСКИЙ СТИХ

Антологический стих плохого (и мёртвого) поэта - Тридцать лет пения (изд. Лестве, Косовска-Митровица, 2025) — это **собрание избранных стихотворений и поэтическая автобиография** Игора М. Джурича, которой автор отмечает **тридцатилетие своего творчества**. Это не просто книга стихов — это **духовный дневник**, свидетельство жизни, прожитой в поэзии. Через эту книгу поэт возвращается к темам, что сопровождали его с первых дней: **вера, смерть, любовь, земля, сны и молчание**.

Собранные стихи образуют **духовную биографию поэта** — от юношеского бунта до зрелого покоя. Поэзия становится **летописью души**, свидетельством её выживания. Стих Джурича тихий, прозрачный и простой, но в этой простоте звучит дыхание целой эпохи.

Книга выстроена **хронологически и тематически**, отражая развитие поэтического голоса: от тревожных и нервных стихов раннего периода — к **молитвенной тишине зрелых лет**. В каждом цикле свой ритм, своя метафора, свой оттенок времени.

Язык — чистый, народный, но удивительно музыкальный. Это **книга о жизни, вере и стойкости через поэзию**. Автор не украшает речь, он пишет **тишиной между словами**. Простые вещи становятся символами: **камень, рыба, огонь, вода, дом**. Ритм ровный и мягкий — как будто поэт не говорит, а слушает то, что долго оставалось несказанным.

Темы книги

- **Вера и молчание** — Бог всегда присутствует, но как тайна, не как догма.

- **Родная земля** — возвращение к истокам, к памяти предков.

- **Любовь и время** — любовь превращается в светлое воспоминание.

- **Поэзия как свидетельство** — каждый стих — след эпохи, способ выжить в ней.

Тридцать лет пения — это **поэтический дневник души**, свидетельство человека, прошедшего через историю, войны, любовь и одиночество. Поэзия Джурича не ищет формы — она ищет **истину**. Это акт сохранения души, итог и исповедь.

Книга объединяет все этапы творчества — **от юношеского протеста до тихой зрелости и примирения**.

ВОЛК СЪЕЛ МОРКОВЬ!

«**Волк съел морковь — стих в романе**», издательство *Стара књига*, Лазаревац (2025) — самое напряжённое произведение из «военного цикла» Игора М. Джурича. Автор не описывает сражения — он исследует **их последствия**: человек становится своим собственным врагом, а совесть — единственным полем битвы. Эта книга — **второй том романа «Клиническая жизнь»**.

Главные герои — Доброволец и Игрок — не два разных человека, а две половины одной личности. Нарратив лиричен, прерывист, полон видений и снов. Язык поэтичен, насыщен символами и историческими образами, опьянён сном и вином. Война у Джурича не историческая, а **духовная**: внутренний конфликт человека, ищущего прощение. Это роман о **травме, раскаянии и невозможности спасения** — поэма внутри романа.

Тематический каркас

- **Извращённая мораль**: мир, где всё перевернуто — волк стал вегетарианцем, потому что уже съел всех остальных.

- **Политическая аллегория**: общество, где хищники изображают жертв, а жертвы соглашаются с этой ролью.

- **Абсурд и истина**: истина больше не вопрос этики, а вопрос маркетинга.

- **Смех как сопротивление**: смех — последняя форма бунта.

- **Абсурд**: «дружественный огонь» — братоубийство.

Через роман «*Волк съел морковь!*» Джурич создаёт **аллегию человеческой природы, потерявшей свой компас**. Это уже не роман о морали, а о **исчезновении морали**.

«Пока мы мочились от страха, вокруг визжала смерть!» — из романа.

Роман, который не роман — как и все романы Джурича.

Это скорее **вклад в психоанализ**, посвящённый тем, кто нам снится. Название говорит всё — и ничего: **намеренный парадокс, даже пародия на форму**. Прежде всего, это роман **о снах — во сне и наяву**.

Роман **дилемм и теорем**. Перед нами — **роман-резюме**.

Это **первый сербский роман**, в котором использован **искусственный интеллект** — не для построения сюжета, а для **анализа уже созданного текста**.

Волк-веган (woke-культура) становится символом новой эпохи: левого либерализма, ЛГБТ-идеологии и «зелёного террора». Автор указывает когтем волка на тех, кто **отрёкся от Бога и семьи, кто вышел за пределы собственной природы** и стал **антихристом**.

Признаемся: волк, который ест морковь или яблоки, — существо противоестественное. Это уже не волк и не шакал. Шакал ест фрукты, когда нечего больше есть; волк же, если не мясо, — умрёт с голоду.

Волк-веган — это образ **современного «полезного идиота» Запада** (и всё чаще — не только Запада). Такой человек, подчинённый пропаганде, не смеет думать, решать, выбирать. Он обязан **отрицать и унижать** собственную природу, традицию, семью и Бога — по приказу сильных мира сего.

А волки, по природе своей кровожадные, как им велел Бог, воют в этом романе устами автора:

«Орехи — для больных...»

Россия и русские — это сегодня волки, которые всё ещё рвут добычу, защищают щенков и живут стаями. Они воюют против волков, питающихся овощами, живущих в зоопарках, совокупающихся против природы и размножающихся искусственно. Не буквально, конечно, а **как концепт**.

Когда волков заставляют стать вегетарианцами — это **конец рода волчьего**. Так и с народами, с человечеством. Когда это случается — всё. Конец. *Ende*.

Эта мировая война ведётся не за **колонии, ресурсы или справедливость**, а за то, чтобы «влагалище, дающее жизнь, заменили отверстием, что её уничтожает; чтобы фаллос, создающий, заменили языком, который молчит и лижет.»

Когда впервые появился волк-веган — на фронте против человека, который просто хотел жить, как жили его предки, — свободно и по природе? В **1999 году**, на **Косово и Метохии**, когда «единороги» по приказу западных демократов и их балканских слуг напали на волков Проклеть — на сербов. Они были многочисленнее, лучше вооружены, но не победили, потому что им не позволили войти. И это не было их целью — им нужен был только **репетиционный бой перед Россией**.

Когда некоторые волки отказались от мяса ради моркови, сербов ударили на Косовской равнине: Запад потерял своё естественное состояние, а на его пути встал народ, который отказался принять ложь. Так сербы **временно потеряли Косово**, а человек Запада **навсегда приобрёл кнут и морковь**.

Если вы ожидали, что книга подробно расскажет о «гее-волке», — ошибаетесь. Она лишь намекает — коротко, в отрывках. Не ждите очевидного: **что-то должно остаться и читателю.**

Роман — **компиляция мыслей автора** из прежних книг и **игра с безбожным искусственным интеллектом.**

Первоначальное название - «*Дружественный огонь*» — остаётся **центральной темой** произведения. Позже стало ясно, что это **вторая часть «Клинической жизни»** — она сама заявила о себе, как откровение.

ДРУЖЕСТВЕННЫЙ ОГОНЬ?

«**Дружественный огонь**» — **самый прямой символ, аллегория** сербской вражды с самим собой, **нашей привычки к взаимной ненависти и самоуничтожению из-за глупости, праздности и невежества.**

Роман говорит:

«Сербь редко выходят живыми из дружественного огня.»

Какие сербы? Четники и партизаны, левые и правые, обреновичи и карагеоргиевичи, шумадийцы и задинчане, монархисты и коммунисты, малые русы и великие европейцы — все и всегда.

КАНАЛ?

Узкий взгляд — но безопасность. Зачем нам «широкие горизонты», если именно они нас убивают?

Нам нужна не широта демократии, а уверенность диктатуры. В канале серб имеет больше собственной истории, чем во времена Душанова царства, потому что — люди мы, хоть и

сербы, а сербы — потому что остаёмся людьми во времена нелюдей.

Вся сербская история создавалась **в канале**, а иногда и **в яме** — в узости и без контроля.

Мы никогда не видели дальше собственного носа — или ножа у горла.

ФИЛОСОФИЯ?

«Никто не умер, не родившись прежде.»

ЛИТЕРАТУРА?

Роман требует **реку равнинную** — широкую, медленную, глубокую; стих — **горный поток** — узкий, быстрый, неглубокий. Поэзия — приток, роман — главное течение. Не канал, хотя это — роман.

ВОЙНА?

Кровь не бывает «квази» или «прокси».

Она всегда настоящая, человеческая.

«Легко чужим членом терновник бить!»

«Легко мерить хвост мёртвому волку — хоть и вегану!»

ИМПОТЕНЦИЯ?

Неспособность создать произведение, которое изменит мир или хотя бы возмутит его.

СНЫ?

Сербская иррациональность. Против войн и разделений автор мог только **сниться**. Сон против идеологии — победа разума над безумием.

ФРЕЙД?

Во-первых, это школьное прозвище автора.

Во-вторых, в психоанализе дозволено всё, даже если это неправда.

В-третьих — каждое произведение искусства есть **психоанализ его автора**.

Особенно это.

АНТИВОЕННЫЙ РОМАН?

Нет. Это просто роман **о войне, какой она виделась или снилась.**

Никто нас не спрашивал:

«Хотите ли быть сербами в Метохии?» то было решение Божие. Бог против войны — верующие нет.

Неважно, кто за войну, кто против — в конце концов все оказываются в ней. Мы имели плохой мир — и обменяли его на хорошую войну. И не так уж плохо кончили — так было написано.

ПОСЛАНИЕ?

Его нет.

«Если бы мы хотели послать послание — пошли бы на почту и отправили телеграмму» (Джон Форд).

И всё же — может быть.

«Знаешь ли ты, мальчик, что пока мы теряем головы в этом болоте, кто-то рядом зарабатывает свой первый миллион?»

Или:

«Ты сам видишь, чего стоят деньги, когда окажешься в подобной ситуации. Всё это уйдёт так же, как пришло. Только жертва за Родину и народ — вечна.»

Или:

«Настали тяжёлые времена. Большинство теорий заговора прошлого теперь материализуются. Человечество должно поверить во все формы зла — иначе не выживет.»

Берите любое послание — книге всё равно. В бесконечность не идут с миллионами, а с **созданным делом.**

ЗАСАДА?

Мы, сербы, всегда в засаде — с этой или другой стороны. Или со щитом, или на щите.

Серб, если не в окопе, — не серб и не волк. А когда и в засаде — в него обычно **стреляют свои**.

ЗАПЯТЫЕ ЧРНЯНСКОГО?

Чёрт с ними — автор их любит! (И использует свободно, музыкально, как Чрнянский.)

ИСТОРИЯ?

Сербы — единственный народ, кроме русских, который сменил собственную династию на идеологию безбожников, во главе с хорватом — агентом, коммунистом и сербофобом.

СЕКС, НЕПРИСТОЙНОСТЬ, ВУЛЬГАРНОСТЬ?

Возможно — **возвращение к животной природе**. Природа дала всё — нужно только пользоваться. То, что мы любим **трахать**, а не быть трахнутыми, — потому что мы сербы! Даже сербки не любят быть трахнутыми *по неправильным причинам*. Кто любит быть насилуемым против воли и природы? Любит волк-веган и гей. Если непонятно — спросите Фрейда.

АЛКОГОЛЬ?

Эта книга **написана во сне, опьянённом алкоголем**. Автор **приснился сам себе**.

ЗА ГРАНЬЮ?

Личный опыт автора — моменты между жизнью и смертью, когда он не спал, а **переходил границу миров**.

ВЕРА В БОГА?

Испытай себя: кто искренне, без выгоды, верит в Бога? Сколько ложных обещаний ты дал Ему? И так далее. Довольно! Нужно что-то оставить и читателю — если таковые вообще будут.

«*Клиническая жизнь*» когда-то, неосознанно, разоблачила **волка-вегана**, ибо автор прочёл тысячи книг и писал подсознанием,

в сомнамбулическом тумане — между диваном психоаналитика и столом трактира, между сном и похмельем. Он писал, **читая, выпивая и любя**, без литературных амбиций — но с жаждой истины.

Так кто же этот человек, утверждающий, что предсказал появление волка-вегана на полях Косова и Донбасса — через чтение, пьянство и любовь?

Это **Игорь М. Джурич — дурак!** Может быть, мудрый — но всё же дурак.

САЙТЫ, ПЛАТФОРМЫ И БЛОГИ

Особое место в творчестве Игоря Джурича занимают его **электронные публикации** — тексты, размещённые на сайтах и блогах. Именно в этой форме он опубликовал некоторые из своих самых значительных эссе и рассказов, политические и культурные размышления, литературную критику и публицистику.

Блог для Джурича — это продолжение его художественного и публицистического языка, пространство, где **роман, эссе и поэзия встречаются с анализом и ежедневной заметкой**. Он показывает, что его литература — не только вымысел и поэзия, но и **активная гражданская позиция, комментарий к обществу, культуре и истории**.

В своём блоге автор ведёт своего рода **дневник интеллектуальных и моральных наблюдений**: от «писателей» до «путешествий», от родного края до глобальных тенденций. Блог — это место, где **его литература соединяется с публицистикой**.

Тематика опубликованных материалов охватывает широкий круг вопросов: литература (особенно раздел «О писателях»), история, родина, общественные темы, политика, современность. Часто встречаются рубрики **мини-эссе и анекдотов**, а также списки «*Самые читаемые тексты*», что подтверждает живую динамику и постоянную аудиторию.

Язык — **смесь публицистического и художественного стиля**: народная речь, архаизмы, разговорная интонация — и вместе с тем современный ритм. Стил — диалогичный: тексты часто начинаются словами «*Пишет: Игорь Джурич*».

Основные темы:

- **Родина (Исток, Метохия)** и память;
- **Национальная идентичность**;
- **Литература и мораль**;
- **Соблазны современного мира**;
- **Критика постсоциалистической транзции.**

Создаётся впечатление, что блог — **продолжение его романов**: тот же голос, который говорил в книгах через символы, теперь звучит прямо и открыто. Форма открытая, тексты доступны и чётко систематизированы по категориям.

Блог — важная часть творчества Джурича, потому что он **соединяет автора с читателем в реальном времени**. Это не просто книга, выходящая раз в несколько лет, а **постоянный разговор о времени и людях**, возможность увидеть **мыслящий процесс автора**, следить за тем, как идеи переходят из записей в романы и эссе.

Так Джурич переносит **личный, региональный и национальный голос в цифровое пространство**, расширяя охват и современность своей мысли. Если его книги — это «большие формы», то блог — **лаборатория эксперимента, критической скорости и непосредственности**.

Им опубликовано **более тысячи текстов**.

Среди самых читаемых эссе и заметок: Оруэлл: «Скотный двор» и «1984»; Солженицын: «Русские и евреи»; Философия кабака; Добрица Чосич: «Время змей»; Ханнес Хофбауэр: «Эксперимент Косово»; Эссе о шлюхах; Полковник Ваухник — мастер разведки; Антонио Эвангелиста: «Косово 2000-2004»; Шумадийский стол; Эссе о груди; Хансизм в дневниках Томаса Манна; Манифест личного национализма; Зоран Джинджич — миф о визионере; Баллада о рыночном дегустаторе; Локальный шовинизм; Мифология пиццы; Добрица Чосич — кому отец, кому мачеха; Рецепт власти и уха из налима; История одного солдата ЮНА; Как Киш списывал, а другие его защищали; Сербский копейщик Марии Терезии; Опанки из круга два; Исток и Бресница — два места, один человек; Ислам, гнилой Запад и победоносный Восток; Рачак — как они лгали; Жёлтый дом — торговля человеческими органами; Слободан Милошевич — виновен за чужие преступления; Мирко Ковач — о личности и творчестве; Судьбы писателей; Какой «диссидент» был Милован Джилас; Обеднённый уран; Пекич — «Атлантида»; Метафизическое истощение Запада; Гюнтер Грасс — «Собачьи годы»; Начала: мастурбация и порно; Дневники: Пётр I Карагеоргиевич и И.Б.

Тито; Писатели и богемы; Писатели и власть: история кетманства; Драган Крстич — психологические заметки 1968–73; Литературный момент: силиконовые критики; Средний читатель в Сербии — ни секс, ни город; Иво Андрич — человек; Милош Црњанский — человек; Как лгали о Косово; Возбуждаемость; Кибер; Духовная контрреволюция; 1950-е: начало кризиса среднего возраста; Как мы служили в армии, или смерть со вкусом фасоли; Наши старые оттоманы; Распутин; Как мы встречали Новый год; Взросление на комиксах; Ранние эротические опыты; Сербская политика — ведро дерьма на голову; Теодора Петрович — частная история Сремских Карловцев; Топличское восстание — семейная хроника; Письмо родному городу; ОРА: как я получил знак ударника; Василий Гроссман — «Жизнь и судьба»; Философия провинции — библия второсербщины; Порох и интернет; Сухие мысли; Неестественность гомосексуализма; Легенда о броне; Белградские мудаки; Мирослав Крлежа о других — и другие о нём; Борислав Пекич — «Дрина без фильтра»; Останемся народом бесплатного обеда; Стеван Яковлевич — «Смена поколений»; Достоевский; Дневник изоляции; Стадо или стая — иммунитет для идентичности; Эссе о человеческих характерах; Джордже Балашевич — поэт пахотного сердца; Растко Петрович — «День шестой»; Как я стал боемом; Окошко — величайший враг серба; Жика Обреткович — дух Белграда из Кучева; Сталин — осетин в шкуре русского медведя; Манекены Рубина; Эссе о сале; Албанство — от Скандербега до Мичени; Деда Даниловы приставы; Разоружение сербов — последний

удар НАТО; Созревание в Боге; Дрон — новый бог войны; Ковбойские фильмы; Йован Станисавлевич Чаруга; Бранко В. Радичевич — мачист; Вирус югославизма в сербском теле; Сосед и соседство; Отцы и сыновья; Стив Ривз; и др.

Суммарно сайты Джурича — *Srb(i)ja*, Блог Игор Джурич, Метохия и Косово, *igorduric.com*, *staraknjiga.com*, а также академические и независимые порталы, перепечатававшие его тексты, собрали **более полумиллиона просмотров и посещений**.

Игор М. Джурич публиковался также в журналах *Хвосно* и *Лестве*, которые редактирует **Зоран Джорджевич**.

НАУЧНЫЕ РАБОТЫ

Игор М. Джурич опубликовал **два научных исследования** (на сербском, македонском и русском языках). Оба труда, написанные в соавторстве с **доктором Момиром Н. Нинковичем**, представляют собой пример **синтеза национальной и локальной истории, архивных исследований и свидетельств очевидцев**.

Роль Джурича отчётливо проявляется в соединении **историографической методологии с глубокой родной интуицией**, что стало отличительным признаком его научного стиля.

Главная тема обоих трудов — **жизнь и деятельность русской эмигрантской семьи Чистовых в городе Исток (1928-1940)** — вписана в широкий контекст **российско-югославских отношений, истории белой**

эмиграции, а также культурно-медицинского сотрудничества между двумя народами. Работы показывают влияние русских эмигрантов на ключевые области **сербского образования, спорта, искусства и науки.** Авторы не столько интерпретируют, сколько документируют, при этом подчёркивая **гуманистическое измерение изгнания** — роль врачей и интеллигенции в восстановлении послевоенной Сербии и процесс их интеграции в местную среду.

Исследования опираются на несколько уровней источников:

• **Архивные материалы:** *Архив Сербии* (фонд G-216, Министерство народного здоровья), персональные дела В. С. и А. А. Чистовых;

• **Мемуарные и семейные свидетельства:** *Хелен Даглас, Элеанор Диллман;*

• **Историографическая и периодическая литература:** *Димич, Йованович, Литвиненко, Миленкович, Павлович и др.;*

• **Местные источники и полевые свидетельства,** особенно связанные с городом Исток, включая труды Игора Джурича и других авторов — что представляет собой ценный вклад в **сербскую региональную историографию.**

Методологический подход сочетает **биографическую микроисторию** (случай семьи Чистовых) с **макроисторическим контекстом белой эмиграции в Сербии и Югославии,** что обеспечивает как **документальную точность,** так и

повествовательную живость. Особенно примечательна способность авторов **оживить архивные факты, превратив их в повествование** — редкое качество для академической прозы. По структуре это **исторические исследования**, но по духу — **гуманистические**. Прошлое в них читается не только как факт, но и как **судьба**.

Эти работы находятся **на перекрёстке науки и памяти**, доказывая, что история — это не только то, *что было*, но и то, *что остаётся* — как **пример доброты, знания и человечности**.

РЕЗЮМЕ

Если попытаться обозначить основные ориентиры творчества Игора М. Джурича, можно сказать, что его путь проходит через **разные циклы и тематические вызовы**: военные темы — где он исследует войну, исповедально или документально, как духовный опыт или свидетельство участника; изгнание и внутренние надломы человека — экзистенциальное переселение, выраженное лирически и молитвенно; родные и социальные сюжеты — хроникально-нравственные, защитные, ироничные, но без сарказма; проза, основанная на истории, психологии, религии и философии — насыщенная личными нотами писателя, который **жил и читал**; философско-интимная линия — через **философию порнографии** и **эротическую метафизику**; эссеистическо-критический цикл — эссе, анекдоты, полемика; и, наконец, **поэтический цикл — поэзия**.

Прежде всего, **Игор М. Джурич — романист**.

Его творчество образует **единую целостную систему в современной сербской литературе**. Это литература **опыта и совести** — от войны и травмы через изгнание к возвращению к человеку. Джурич — писатель, остающийся верным истине, независимо от формы и эпохи. Он многое написал — но ещё больше прочитал.

Его книги — **свидетельства морали, вины и веры в человека**. Он художник, который, **убегая в символ, находит в нём истину**. В эпоху, когда слова легко теряют ценность, Джурич остаётся примером писателя,

возвращающего слову вес, потому что сам держит слово.

Его произведения — от *Колоны* до *Волк съел морковь!* — представляют собой **непрерывность одного голоса**, не примирившегося ни с забвением, ни с компромиссом. Это **тридцатилетняя граница его творчества**. Он — **свидетель времени, морали и человеческих судеб.**

В его текстах переплетаются **война и вера, ирония и нежность, любовь и печаль**, а поэзия становится **последним убежищем истины.**

Литературное наследие Игора М. Джурича — это **уникальный сплав опыта, духовности, эрудиции и ироничного взгляда на мир**. В его книгах соединяются **философский трактат, исповедь и миф**, образуя систему, колеблющуюся между **реализмом, метафизикой и видением**. Его проза одновременно **личная и коллективная**, укоренённая в сербской действительности и обращённая к индивидууму, открытая к универсальным вопросам жизни, смерти, души и морали.

Творчество Джурича можно рассматривать как **духовную автобиографию**, путешествие сквозь собственные миры — от социальной и исторической реальности до онтологического и мистического познания. Основные мотивы, проходящие через все произведения: **поиск души и смысла бытия, столкновение тела и духа, ирония как средство истины, а Косово — как символ существования и борьбы.**

Литературный корпус Джурича — это одновременно **хроника времени, исповедь личности и философский дневник души**. Он создал **собственную мифологию** — сплав духовного опыта, истории и религии, где человек остаётся героем даже тогда, когда он антигерой. Его творчество — **замкнутая и ясно выстроенная система ценностей**, основанная на **верности слову, сопротивлении забвению и поиске истины во времена лжи**.

Его язык соединяет **философский, драматический, повествовательный, поэтический и народный регистры**. Он говорит предельно ясно о самых трудных вещах, превращая повседневность в символ. Стиль его **полифоничен** — многоголосие романа, эссе, исповеди, поэзии и хроники собирается в **единый голос его творчества**. Его художественное звучание охватывает **несколько октав одного и того же тона**.

Особенность Джурича — **ирония как духовная защита**: он смеётся над миром не потому, что его презирает, а потому, что **любит его слишком сильно, чтобы молчать**.

Игор М. Джурич — литературный волк-одиночка. Он идёт один сквозь лес литературы, охотится за словами, своими воображаемыми героями и собственным спокойным сном. Институты обходили Игора М. Джурича — но, если уж говорить прямо, **и он обходил их**. Ему всегда было **уютнее в лесу книг**.

